

LAGHURKṬANTRASAMGRAHA

AND

SĀMASAPTALAKṢAṆA

EDITED FOR THE FIRST TIME

WITH

Commentary, Notes, Introduction, embodying a complete history of
the *nomenclatory* Grammatical Literature and Indices.

BY

SŪRYAKĀNTA, M. A., M. O. L., D. LITT. (PANJAB) D. PHIL. (OXON)

Reader in Sanskrit, University of the Panjab.

PUBLISHED BY

MEHAR CHAND LACHHMAN DAS

Oriental & Foreign Booksellers & Publishers

Proprietors : THE SANSKRIT BOOK DEPOT,
LAHORE, India.

MEHAR CHAND LACHHMAN DAS
Sanskrit and Prakrit Series

VOLUME ELEVEN

Published by
MEHAR CHAND LACHHMAN DAS
Sanskrit Book Depot,
Jain Street, Said Mitha Bazar, Lahore.
(INDIA)

First Edition]

May, 1940

[150 Copies

सामसप्तलक्षणसहितो
लघुत्रयतन्त्रसंग्रहः

783

पञ्चनदीयविश्वविद्यालये वेद-वेदान्त-भाषाविज्ञानाद्याचार्येण,
एम० ए०, एम० ओ० एल०, डी० लिट० (पंजाब),
डी० फिल० (ऑक्सन), इत्यादिविविधविरुदावलि-
विभूषितेन सूर्यकान्तशास्त्रिणा सम्पादितः, स्वोपज्ञ-
भूमिका-व्याख्या-ऋगाद्यनुक्रमणिकाभिः
परिवर्धितश्च

Sa. 2 V 3
Lag / Sur

लवपुरम्

विक्रमसंवत् १९९७

Printed by L. Khazanchi Ram Jain, at the
Manohar Electric Press, Jain Street, Lahore.

70

SIR SARVAPALLI RADHAKRISHNAN Kt.,
M. A., D. LITT., F. B. A.,

Spalding Professor of Eastern Religions and Ethics
at the Oxford University

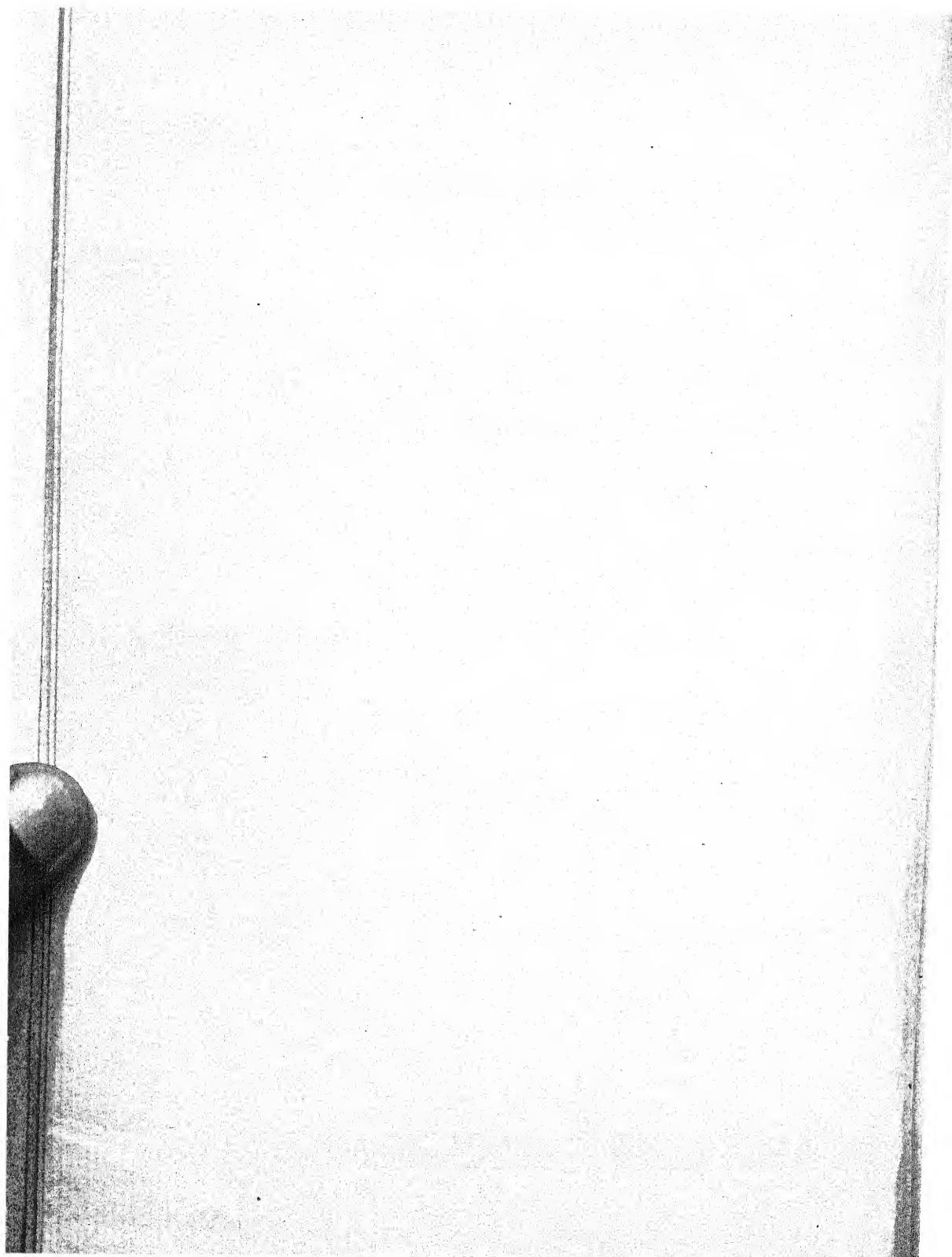
Vice-Chancellor, Benares Hindu University

George V Professor of Mental and Moral Science
at the Calcutta University

as a mark of

HUMBLE GRATITUDE AND PROFOUND REVERENCE

Surya Kanta

PREFACE

In the introduction to my *Atharva-Prātiśākhya*¹ I proposed the twofold development of *Prātiśākhya* and suggested an early origin for the nomenclative grammatical literature. This literature, though very vast in extent and potential in its bearing on the history of early Vedic grammar, has not yet been even casually treated either in Europe² or India. The present volume is an attempt to fill this gap.

The two works, i. e. *Laghu-Rktaṇtra-saṃgraha* and *Sāma-Saptalakṣaṇa* belong to the *Sāma-Veda* and represent the nomenclative type of grammar; and since the two are necessarily alike in their matter and treatment, they are presented together in one volume.

The reason for typifying this type of grammar by *Sāma-Vedic lakṣaṇa* works in preference to those of the *Rg-Veda* or any other *Samhitā* is this, that no nomenclative grammatical work belonging to any other *Samhitā* appeared to be of greater or more varied historical importance than our *Samgraha*, based as it is, may be indirectly,³ on the *Rktaṇtra*, the only available work of *Śākaṭāyana*, whom *Yāska*⁴ and *Pāṇini*⁴ so often mention in their works.

In the introduction I have attempted a detailed review of the nomenclative grammatical works belonging to different *Samhitās* with a view to interest Vedic grammarians in this field of research, leading ultimately to a truer perspective of the history of Vedic grammar.

1 Pp. 24-26. 2 Cp. *Histories of Sanskrit Literature* by Weber, Müller, Macdonell, Winternitz; Liebisch, *Einführung*; Belvalkar, *Systems of Sanskrit Grammar* etc. 3 Cp. Introduction p. 17-18. 4 For details cp. Introduction to *Rktaṇtra* pp. 33-68.

Coming to the two works treated herein we note that these are mainly in *kārikā* form, the *kārikās* being, at places, metrically defective. For reasons indicated in the introduction,¹ they are apt to violate grammar,² and resemble, in this respect, the Buddhist Sanskrit works.

In constituting the text of the works I have closely followed the manuscript³ authority ; but, at places, where the manuscript reading seems palpably absurd or its variation from Benfey's text consists in mere scribal whims—such as the writing of *v* for *ṣ*,⁴ I have taken the liberty of emending the manuscript reading—not in the *kārikās* but in the body of examples—in the light of Benfey's text ; barring these cases, I have adhered to the manuscript authority and have, accordingly, given *r*, in euphonic combination, where its elision or substitution by *a*, *ā* or *o* would be grammatical.⁵

Needless to emphasize that the process of finding and verifying examples in the two works—so very peculiar and defective⁶ in their method of referring to SV passages—has been extremely arduous and time-consuming ; and it was after months of repeated reading and scrutiny both of the manuscript and the Benfeyin text, that I succeeded in deciphering all the examples ; the cases of failure—and these are no more than a dozen—are those, where either the manuscript reading is hopelessly defective⁷, or our authors seem to go out of their proper sphere, i. e. the Sāma-Veda and cite instances from some unknown work or works.⁸

A thorough comparison of the Rg-Veda—together with its Pada where desirable—given along the citations, will prove of great help and a source of instructive suggestions to the scholar, who will readily detect those numerous cases, where the Saṃgraha and Lakṣaṇa do not follow the Benfeyin text and tend to suggest that Benfey's judgment failed him in the selection of proper readings⁹ ; and this incidentally confirms me in the belief that the time has come when we should undertake a thorough checking of the printed editions of the various Vedic

1 Cp. pp.14-15. 2 LRT. 28, 29, 32, 34, 36, 45, 50, 53, 55, 58, 73, 95, 118, 120, 121, 130 ; SSL. 3, 6, 7, 12, 44, 70, 192. 3 For Manuscript material cp. Preface to Rktaṇtra p. IV. 4 LRT. 97 is typical. 5 LRT. 28, 29, 32, 34, 36, 45, 50, 53, 73, 95 ; SSL. 6, 7, 8. 6 Cp. Introduction to Rktaṇtra p. 97. 7 LRT. 8, 12, 74, 83, 86, 90, 93, 96, 124 ; SSL. 8, 34, 73. 8 LRT. 84-85. 9 Cp. also Introduction to Rktaṇtra pp. 99-101.

works—particularly Samhitās¹, so hurriedly piled up by busy pioneers; one man devoting his life to one major work and giving in his final product all possible variants, not in foot-notes, as usual, but on the margin, opposite the matter concerned. The application of such a rigorous method alone will enable us to place our Samhitās on a permanent and authoritative basis.

The comparison instituted in the course of citing examples is thorough and complete; it embraces all the Samhitās, where the parallel concerned occurs, together with their Prātiśākhya; and it is hoped that it will serve as a model to some enthusiast, who being liberal of the time and labour, so necessary for the due accomplishment of such a task, will undertake to bestow, with greater propriety and profit, this laborious accuracy on the R̥k-Prātiśākhya—no doubt, the most comprehensive² of all the Prātiśākhyas—and deserving therefore, a more systematic and acute study than it has as yet received.

I should like to record here my deep sense of indebtedness and obligation to the Hon'ble. Mr. Justice Bakshi Tekchand M. A., LL. B., Judge, High Court of Judicature at Lahore, who has given me, after my M. A. in 1928, opportunity for research and foreign travel and the inspiration of a noble and enlightened life. It is indeed a pleasure to be able to speak of the deep tenderness underlying his ordinary reserve, of his profound sympathy with difficulty and misfortune and of his steadfast loyalty to the cause of Sanskrit Studies. To my sincere thanks I join the fervent prayer and hope that health and happiness may long be his and may he—the very embodiment of the Aryan ideal—find in this activity of mine something not quite unworthy of his generosity and faith.

1 For the miserable state of the Atharva-Veda editions cp. my Introduction to Atharva-Prātiśākhya (pp. 43-56) with references to scholars who have detected errors or anomalies in the printed editions of other Vedic works in foot-note p. 49. 2 In the introduction to R̥ktantra (pp. 79-96) I have actually counted the cases of lengthening, occurring in the R̥g-Veda along with their provision in the R̥k-Prātiśākhya, and have shown that, at least, in this respect, the R̥k-Prātiśākhya is comprehensive; for a complete analysis of RT. with regard to abhinihita sandhi, showing that R̥ktantra is not comprehensive op. cit. pp. 73-78. That the Atharva-Prātiśākhya is not comprehensive in the analysis of accent—which is its main theme—has been shown by me in the introduction to that work pp. 66-69.

Next I wish to pay my special tribute to Mr. C. M. G. Ogilvie C. B. E., I. C. S. Defence Secretary to the Government of India who has been one of my kindest friends and wisest councillors ever since the day I came in contact with him before sailing for Europe in 1935 ; and it is not too much, I think, to aver that without his enlightened appreciation, encouragement and sympathy — all the more prized as coming from an experienced first-rate Oxonian, able to estimate the difficulties of an Indian researcher — I could have hardly persevered in my present investigations.

I should also express my sincere thanks to Mian Afzal Hussain K. B., M. A. (Cantab), M. Sc., (Pb.), I. A. S., Vice-Chancellor, University of the Panjab, who very kindly encouraged me in my undertaking.

In conclusion, I gratefully acknowledge the care bestowed by Messrs Meharchand Lachhman Das, Oriental and Foreign Booksellers and Publishers, Lahore and their craftsmen on the production of this intricately accented volume.

Lahore,
1. 5. 1940.

SŪRYAKĀNTA

CONTENTS

	PAGE
Abbreviations	
Introduction	
Laghu-Ṛktantra-saṃgraha	1—64
Sāma-Saptalakṣaṇa	1—55
Index of SV passages occurring in LRT.	1
(a) Index of ĀS passages occurring in LRT.	7
(b) Index of RV passages occurring in LRT.	„
(c) Index of AV passages occurring in LRT.	„
(d) Index of passages of other works occurring in LRT.	„
Index of SV passages occurring in Sāma-Saptalakṣaṇa	9

ABBREVIATIONS.

- APr. Atharva-Prātiśākhya
AV. Atharva-Veda
AVPp. Atharva-Veda Padapāṭha
AS. Āraṇya-Saṃhitā
Ben. Benfey : Sāma-Veda
CA. Caturadhyāyī, edited by Whitney
Concordance. Vedic Concordance : Bloomfield
LRS. or LRT. Laghu-Ṛktaṇtra-Saṃgraha
RT. Ṛktaṇtra, Burnell, Sūryakānta
RV. Ṛg-Veda
RVKh. Ṛg-Veda Khila
RVPp. Ṛg-Veda Padapāṭha
SSL. Sāma-Saptalakṣaṇa
SV. Sāma-Veda
SVPp. Sāma-Veda Padapāṭha
TPr. Taittirīya-Prātiśākhya
TS. Taittirīya-Saṃhitā
TSSL. Taittirīya-Saṃhitā Saptalakṣaṇa
VS. Vājasaneyi-Saṃhitā
VPr. Vājasaneyi-Prātiśākhya
-

INTRODUCTION

Vedalakṣaṇānukramanikā¹, a manuscript work in verse, gives the following list of the Vedalakṣaṇa works² :—

prātiśākhyaḥ (?) saṃhitāyāḥ samānam naparam tathā |
taparam pragrahaś caiva kurikī ca viraṅghyakam ||
iṅgyāniṅgyam avarṇi ca āvarṇi plutam eva ca |
raṅga-plutam pūrvadīrgha ubhayottaradīrghakau ||
yandīrghau yohibhāṣyam ca tathā rāvaṇabhetu ca |
varṇakramam jātvavallī trikramam cāntyaवेष्टानम् ||
svaraपाणिन्यासात्तम् caiva tathā ṣaḍvimsatisūtrakam |
śākhāsamānam aruṇasamānam saviśeṣataḥ ||

It enumerates nine Śikṣās :—

bhāradvāja-vyāsa-śambhu-pāṇini-kauhaliyakam |
bodhāyano vasiṣṭhaś ca vālmīkir haritam nava ||

According to it the Upaśikṣās are :—

sarvasammatam āraṇyam tathā siddhāntam eva ca |
upaśikṣā imāḥ proktā lakṣaṇajñānakovidaiḥ ||

Its definition of Saptalakṣaṇa is :—

samānam ca viraṅghyam ca naparam taparam tathā |
avarṇi-āvarṇi-aniṅgyāntam saptalakṣaṇam ucyate ||

The works, enumerated above, may be conveniently divided into :—

- (1) *Prescriptive* lakṣaṇas³.
- (2) *Nomenclatory* lakṣaṇas.

Prescriptive lakṣaṇas, i. e. the descriptive grammar, are known to us through Pāṇini, Prātiśākhya, Śikṣās and the successive grammatical systems. Nomenclatory grammar is a

1 A Descriptive Catalogue of the Manuscripts in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras : 967. 2 Belonging to TS. 3 For detailed discussion cp. Introduction to my Atharva-Prātiśākhya pp. 24-26.

subject practically unknown and a brief review of the same may be desirable for a full comprehension of the works presented in this volume.

I. *Nomenclatory grammatical works belonging to RV.:*—

1 *Samāna-Sikṣā*¹

This work gives a list of such words in the Rg-Veda as have the final visarjaniya dropped in the Samhitāpāṭha in accordance with the rules of saṁdhi. It begins :—

praṇamya prapātābhiṣṭapradātāraṃ patim śriyaḥ |
bahvṛcānāṃ subodhāya *śamānāṃ* kriyate laghu ||

2 *Laghu-Samāna*²

Similar to the above.

3 *Padagāḍha*³

The word *Padagāḍha* means “plunged into the Pada-text”. The work records all modifications of spelling, pronunciation, accent and grammar in reducing the Samhitā into the Pada-text. Record 1 gives words ending in visarga in the first case ending singular number. Record 2 registers the expansion (vivṛta) and otherwise of *e*, *o*, *ai*, *au*. Record 3 gives words ending in *n*. Then commences a series of records, giving all the instances of modifications in the RV. For some, there are only two instances, for some three, and so on till 50. These records are headed *dviśamkhyākāni*, *triśamkhyākāni* and so on. Some of these headings have several sections; instances are quoted first, and then the modifications noted. For instance :—

idānīm triśamkhyākāni | tatrāyaṃ prathamāḥ khaṇḍaḥ |
dadhānā indra id dhuva indra ukthā sam agmatendra
uktham didhiṣanta dhitaya iti triṣv indre *vivṛtam* ||

The last chapter is called pre-eminently *Padagāḍha*. The concluding section is *rephakārīta*.

4 *Caturjñāna*⁴

The work gives lists of words, occurring in the whole of the RV, (1) ending in visarga (technically called *śamāna*), (2) ending in *n*, (3) ending

¹ A Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras : No. 977-978. ² A Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Adyar Library, No 20. K. 38. ³ A Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Library of the Asiatic Society of Bengal : No 258, 259, 260, 261. ⁴ Op. cit. No 287, 288, 289; A Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Library of Tanjore No. 1764; A Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts deposited at the Deccan College, Poona, No 43.

in *ay*, *ar*, *āy*, *āv*, or *a* and *ā* (technically called *vivṛtapada*, and (4) simple non-compound words (called *ekapada*). In the end it says :—

itas tāto nihitaṃ yac cāturjñānādilakṣaṇam ।
tad ekikṛtya kathitaṃ Paṅgunārāyaṇena tu ॥

5 Samāna-
padāni¹

Similar to Śamāna-Śikṣā. It begins :—

agna itarāv ihā stomā devāḥ parvatā agnidhāḥ pṛthivyā
dhiyaṃ dhā viśvā jātavedā hetyā ekādaśa ॥

Colophon : iti samānapadāni samāptāni ॥

6 Vedalakṣaṇa²

On Vedic accentuation and grammar, chiefly in regard to the *khila* portions of the RV.

7 Avarṇadīpa³

This treatise treats of words beginning with *a* or *ā* in the RV., the author of the work being Dakṣiṇāmūrti of Vatsagotra. Colophon :—

rg-avarṇiny akārasaṃgrahaḥ samāptaḥ ॥

8 Āvarṇi⁴

Similar to the above.

9 Ṛgvedapadādi-
saṃkhyā⁵
or
Saptasaṃkhyā

This treatise contains the *vargapratikas* of the RV., each followed by seven numbers named *pa-i-du-vi-ma-na-t*, of which *pa* = the number of words or padas in each varga ; *i* = the number of padas having *iti* after them ; *du* = the number of compound padas ; *vi* = the number of padas ending in *m*, *n*, *t* respectively. It begins :—

padānām itikārāṇām avagrahavisargayoḥ ।
makāra-nānta-tāntānām saṃkhyā jñeyāḥ kramād budhaiḥ ॥

10 Ṛgvedapari-
bhāṣā⁶ kārīkā

A metrical treatise of the nature of *Saptasaṃkhyā*, dealing with the peculiarities of the padas in the RV.

11 Padānta-
dīpini⁷

A treatise indicating the endings of certain words occurring in the RV.

12 Bonthālakṣa-
ṇa⁸

In this work all the 64 chapters of the RV. have been ransacked for recording instances of peculiarities in pronunciation, spelling, accent, etc., and these instances have been arranged

1 A Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras, No 14078. 2 A Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Govt. Oriental Manuscripts Library, Madras : 14080. 3 Op. cit. : 859 ; 3911 ; A Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Adyar Library : 20. K. 38. 4 A Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 872. 5 Descriptive Cat. of the Govt. collections of MSS. deposited at the Deccan College, Poona : 42. 6 Descriptive Cat. of the Govt. collections of MSS. deposited at the Deccan College, Poona : 44. 7 A Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 3911. 8 A Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Library of Asiatic Soc. of Bengal : 255 ; A Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Library of Tanjore (No. 1764), where the work is called *Bonthalakṣaṇam*.

according as they arise twice, thrice to 96 times. Instances in each group, again, are given in the order of the RV.

The work is called also *Ṛgvedapadākramalakṣaṇa*.

- 13 *Gāṇī*¹
Śākala-
Samhitāyām

It registers words ending in visarjantiya, words ending in vowels, words which are not joined in sandhi, words which do not change their *nakāra*, words in which *ye* is changed into *ya*. It is divided into 65 sections, recording 65 such changes.

- 14 *Ekākṣari*
Baiṭh,²
Vail or Vaitu

The name implies description of an entire varga, generally comprising five *rks* in the Pada-pāṭha, in one akṣara. That definition comprises the definite number of *itis*, the even or odd number of words ending in *n*, *h*, *si*, or *se* and of the sign called *avagraha*, used in separating compound words. It begins :—

nāntam visargāntam athāvagrhyam,
syantam tu sentam viśamaṁ samam ca |
saṁkhyām praghyasya ca pañcake'nte,
padeṣu vakṣye prativargam atra ||

- 15 *Ṛgvedānu-*
*krama*³ *pika*

The work offers lists of certain RV. words. It begins :—

agnim ile nu tā viśvā dadhānā ajoṣā indra tās somapā
drapsā ghṛtaprṣṭhā yajatrā dravinodā dadhānā śubhrā
pañcadaśa ||

- 16 *Upalekha-*
*sūtra*⁴

Relates to RV. Pada, and is called *Padaśiṣṭa*. Colophon reads :—

vyañjanaśirasi saṁniviṣṭo rephe rvarnatām yāti |
sa tu sarvatra na kartavyaḥ śaśasaheṣu vā ||

- 17 *Ṛg-Vilā-*
*ghya*⁵

A treatise giving lists of words ending in *e* or *ai* in the Pada. The work is ascribed to a Nāgadeva.

1 Descriptive Cat. of Skt. MSS. in the Library of As. Soc. of Bengal : 256. Satyavrata Sāmaśramin notes in his *Niruktālocana* (p. Jai) "How useful these lists were to subsequent writers of Prātiśākhya and grammar may be seen from the fact that one of the lists of our *Gāṇī* has been turned into a good sūtra of the Śaunakiya Ṛk-Prātiśākhya of the Chaukhambhā series (p. 53). 2 Op. cit : 257. Descriptive Cat. of the Govt. collections of Skt. MSS. deposited at the Deccan College, Poona (47) gives it as *Padaratnamūla* or *Ekākṣari vaiṭ* : the same is called *Padaratnaparibhāṣā* in Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 14081. 3 A Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 14083 ; cp. also 889. 4 Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Libr. of As. Soc. of Bengal : 262 ; for commentary cp. (265-266) where, in the colophon, the work is called *ity Upalekha Ṛgvedaparisiṣṭam samāptam*. 5 Catalogue of Skt. MSS. in the Govt. Or. Library, Mysore : C 696.

II. *Nomenclatory grammatical literature belonging to the Black Yajus :—*

1 Lakṣaṇa-
ratna¹ :

This serves the same purpose for the Black Yajurveda (Taittirīya) as *Padagāḍha*, *Cāturjñāna*, etc. do for the RV. It begins :—

yajusi pratipañcāsatpadādinihatākārapadāntanakārayoḥ padāntatakārapragrahayor ingyapadādyākārayoḥ saṃhitā-vasānasya ca satvanatvayoś caikādeśe uttarapadādyai kāraukārapadāntanakārāṇām ca padāntasamānākṣare dīrgha trayasya ca samaviśamasamkhyādyotakam visarjanīya-samkhyāpratipādakam pratipañcāśad ekaikākṣaram pratyānuvākam ekaikam vākyaṃ lakṣaṇaratnaṃ vyākhyāsyāmaḥ !

2 Anīngya²
by
Śrīvatsāṅka

A treatise in about 100 verses, on words, which in the Padapāṭha of the TS., are not liable to being treated as compounds, though *prima facie* compounds.

3 (a) Anīngyā-
nta³; sa-
vyākhyāna

The same as above.

(b) Anīngya-
śatakam

Similar to the above.

4 Tyantādyā-
nu'kramaṇikā

The treatise offers lists of words ending in *tu* etc. in the TS.

5 (a) Śākhā-
Samāna⁵

A treatise on words in the Kāthakāraṇyaśākhā of the Taittirīya, which lose by *saṃdhi* the final visarjanīya after a long vowel.

(b) Śamāna-
saṃdhi

Similar to the above.

6 Śaḍvīmśati-
sūtra⁶

A short treatise of the TS. school, dealing with cases of similarity of form in words which are liable thus to confusion.

1 Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Library of As. Soc. of Bengal : 491 ; the work was composed by a Vidyānātha Bhatta ; the work is titled *Lakṣaṇaratna-paribhāṣā Vaidyanātha-bhattachārī* in Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. Library, Mysore : 926. 2 Catalogue of the Skt. and Pkt. MSS. in the Library of the India Office : 4460 ; 4461 with a commentary and MSS. No 487-488 in the Library of As. Soc. of Bengal ; R. N. 485 in Triennial Cat. of MSS. (1910-13) collected for the Govt. Or. MSS. Library, Madras. 3 (a) A Triennial Cat. of MSS. (1910-13) collected for the Govt. Or. MSS. Library, Madras. : R. N. 485. (b) Op. cit. : R. N. 95 ; also 485. 4 A Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 14747. 5 (a) Cat. of the Skt. and Pkt. MSS. in the Library of the India Office : 4507 ; A Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 985-987 ; A Triennial Cat. of MSS. (1910-13) collected for the Govt. Or. MSS. Library, Madras : R. N. 485, with *Padādarpanavyākhyā* 689, 616. (b) A Triennial Cat. (1910-13) Madras : R. N. 294. 6 Cat. Ind. Office Library : 4510 ; Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 991-995 ; Cat. of Skt. MSS. in the Library of As. Soc. of Bengal : 487-488 ; Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. Library, Mysore : 142, 144, 348, 972, 977, 1702, 541, 2262, 2265, 855.

7 (a) Avarṇi¹(b) Avarṇi-
vyākhyāna

The work is intended to help the students of the TS. in finding out where an initial *a* or *ā* of words is merged in the final *e*, *o*, *ā* of the immediately preceding words. The author proposes to supply omissions, to omit the excesses and to correct the errors found in the list of words given in other works of the same name. He says :—

avarṇiny anuktaṃ samopyātiriktaṃ
parityajya duṣkīrtitaṃ cābhivikṣya |
akārādivarṇakrameṇāham etat,
svṛtīm karīṣyāmi suspaṣṭavācyam ||

8 Avarṇyādi-
varṇamālikā²

This gives two lists of phonetically fused words from Yajur Veda, alphabetically arranged, and containing, in the fusion, such words as begin with an elided *a* or *ā*.

9 Avarṇadīpa³

Cp. the same under RV.

10 Avarṇyāvāṇi⁴

Cp. above.

11 Īkārāntāḥ⁵

Gives lists of such words, occurring in the Padapāṭha of the TS. as end in the long vowel *ī*.

12 Pūrvottaro-
bhayadīrghī⁶

The work gives three lists of those words, which are phonetically fused together, and have a long vowel either (1) at the end of the first word, or (2) at the beginning of the second word, or (3) both at the end of the first word and the beginning of the second word.

13 Ubhayapūrv-
ottaradīrghī⁷

Cp. above.

14 Yanādeśa-
dīrghī⁸

A treatise showing such words as should end with a long vowel, when giving the separate words in the Yājuṣa Pada. It begins :—

prthivyāṅgirasī vasvī svasyayany urvaśī tathā |
ūti madhumatī karnakāvati bhāgyavān iti ||

1 (a) A Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library Madras : 858 ; A Triennial Cat. of MSS. (1910-13) collected for the Govt. Or. MSS. Library, Madras : R. N. 485 ; Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. Library, Mysore : 232, 142, 941, 102, 588, 997, 1540. (b) Cat. of Skt. and Pkt. MSS. in the Library of the India Office : 4465 ; the verse occurs exactly in the same form in our Sāmasaptalakṣaṇa ; cp. Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 860, 861, 862. 2 Descriptive Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 863. 3 Op. cit. : 858. 4 A Triennial Cat. of MSS. (1910-1913) collected for the Govt. Or. MSS. Library, Madras : R. N. 689. 5 Op. cit. : R. N. 485. 6 A Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras 926, 927, 14745 ; A Triennial Cat. of MSS. (1910-13) collected for the Govt. Or. MSS. Library, Madras : R. N. 485 ; Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. Library, Mysore : L. N. 232. 7 Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. Library, Mysore : 2262, 2265. 8 A Descriptive Cat. of MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 14746.

- 15 *Yanādeśadr-
gbādividhi*¹ Cp. above.
- 16 *Ubhaya-
hrasvi*² The treatise gives lists of such words of the TS. as always begin or end in a short vowel in the Pada.
- 17 *Yanādeśa-
samdhi*³ Cp. XV.
- 18 *Yanādeśa-
sūtra*⁴ Cp. above.
- 19 *Plutānu-
śāsana*⁵ The work notes down those places in the TS., where protracted vowel-sounds occur.
- 20 *Plutaśikṣā*⁶ Cp. above.
- 21 *Plutanirṇa-
ya*⁷ " "
- 22 *Plutaviṃśati*⁸ " "
- 23 *Plutasam-
graha*⁹ " "
- 24 *Sakārapara-
visarjanīya*¹⁰ A short treatise on the occurrence of TS. passages with the loss of visarjanīya, its various changes etc.
- 25 *Sakārarepha-
paravisarja-
nīya*¹¹ Cp. above.
- 26 *Thakāradh-
kārasūtra*¹² The work consists of two lists of such words in the Black Yajus as contain the letter *th*, and *dh* respectively; these letters being apt to be confused in ordinary uncritical pronunciation.
- 27 *Dakārapara-
takāra*¹³ Similar to the above.
- 28 *Antapradipi-
kā*¹⁴ This offers lists of words, ending in long vowels and followed by the visarjanīya, and also indicates, where the words ending in long vowels are followed by visarjanīya and where not. It begins:—

1 Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. Library, Mysore : 660 ; cp. also *Yanādeśa* op. cit. : 2262, 2665. 2 A Triennial Cat. of MSS. (1910-13) collected for the Govt. Or. MSS. Library, Madras : R. N. 485. 3 A Cat. of the Skt. MSS. in the Adyar Library : 20. K. 38. 4 Op. cit. : 22 : E. 36. 5 A Descriptive Cat. of the MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras 936. 6 Op. cit. : 14744. 7 Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. Library, Mysore : 857. 8 Op. cit. : 162, 972. 9 Op. cit. : 2262, 2265. 10 Cat. of the Skt. and Pkt. MSS. in the Library of the India Office : 4513. 11 Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. Library, Mysore : 2262, 2265. 12 A Descriptive Cat. of MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 912 ; Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Mysore : 142, 232 with the title *Thadhakārasūtram*. 13 Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Mysore : 2262. 14 A Descriptive Cat. of MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 857 ; Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Mysore : 541, 162, 972.

dirghā visarjanīyāntā virāmeṣu tu samsthitāḥ |
ye śabdāḥ samhitāyām syus te jñāpyante' dhunā mayā ||

- 29 Antapradīpa¹ Cp. above.
- 30 Antanirdeśi² " "
- 31 Natāntapadā-
ni: Śeṣanār-
āyaṇakṛtāni³ A collection of words ending in *n* or *t* in the
Pada of the Black Yajus.
- 32 Napara-
tapara⁴ Similar to the above.
- 33 Sarvanapara-
lakṣaṇa⁵ " "
- Śeṣanārāyaṇ-
akṛta
- 34 Taittiriya-
padasvara-
lakṣaṇa⁶ A treatise dealing with the padas and accent
of the TS.
- 35 Ingyaratna⁷ This is a work which gives for each anuvāka
of the Black Yajus the ordinal number, indicating
the compound words which can be split up in the
Padapāṭha.
- 36 Vedalakṣaṇa⁸ On the splitting up of TS. compound words
in the Pada.
- 37 Avagrahala-
kṣaṇam pra-
grhyaś ca⁹ Dealing with the TS. *avagraha* and *prakṛti-
bhāva*.
- 38 Avestāna-
padāni¹⁰ This contains lists of words that are not divi-
sible in the Padapāṭha of the Black Yajus, arrang-
ed alphabetically.
- 39 Avestāna-
sūtra¹¹ Similar to the above.
- 40 Pada-
lakṣaṇa¹² It gives the characteristics of the padas
occurring in the TS.
- 41 Padaratna-
paribhāṣa¹³ Cp. above.

1 Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Mysore : 2262, 2265. 2
Op. cit : 162, 972, 232, 2262, 2265. 3 A Cat. of the Skt. MSS. in the Adyar Library : 20.
K. 38. 4 A Triennial Cat. of MSS. (1910-13) collected for the Govt. Or. MSS. Library,
Madras : R. N. 689, 485. (with comment) ; A Descriptive Cat. of MSS. in the Govt. Or.
MSS. Library, Madras : 913. 5 A Cat. of the Skt. MSS. in the Adyar Library : 20.
K. 38. 6 Op. cit. : 21. I. 14. 7 A Triennial Cat. of MSS. (1910-13) collected for the
Govt. Or. MSS. Library, Madras : R. N. 95, 485. 8 Op. cit. R. N. 95. 9 A Cat.
of the Skt. MSS. in the Adyar Library : 25. C. 8. 10 A Descriptive Cat. of MSS. in the
Govt. Or. MSS. Library, Madras : 873. 11 A Triennial Cat. of MSS. (1910-13) collected
for the Govt. Or. MSS. Library, Madras R. N. 485. 12 Op. cit : R. N. 485. 13 A
Descriptive Cat. of MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras 14081.

42 Ardhāntāḥ¹

The work indicates the beginning of such of the anuvākas in the TS. as consist of more than one sentence and therefore require pauses in the middle of reciting them.

43 Ardhāntika-samgrahādi² :

Cp. above.

44 Uccasvara-nirṇaya³

This is a treatise in two chapters on the determination of those Vedic words which have the *udātta* accent on the final syllable as well as of those which have it on the initial syllable.

45 Svaraśikṣā⁴

A work with a commentary specifying those words of the Black Yajus which have the *udātta* accent.

46 Vilāṅghya⁵

A treatise on words ending in *e* or *ai* in the Pada.

47 Saptalakṣa-ṇa⁶

Treats the dissolution of seven samdhis in the Padapāṭha of the Black Yajus. It runs :—

natvā nārāyaṇam devaṃ sarvasampatkaram param ।
 Śaurisānuḥ pravakṣyāmi navaṃ nataparam padam ॥
 lakṣaṇam kriyate cāpi param nāma navaṃ mayā ।
 durjñānam duṣpaṭham yat tu sāpekṣam cākramam tatthā ॥
 tat parityajya vyākhyānam cakārāpi ca pauṣkalam ।
 nārambhaṇiyam etac ca svata eva vyavasthiteḥ ॥
 prasiddhādhyayanāt tara kecit (?) samdihyate bhr̥śam ।
 kuto' vasiyate kaiścin nipuṇaiś ca mahātmabhiḥ ॥
 nīcitam svānurūpeṇa lakṣaṇenāvasiyate ।
 cādau vikāriṇau netaḥ padānto viśayo'sya saḥ ॥
 abhidheyau ca tav eva taj jñānam ca prayojanam ।
 catuṣṭaye makāre ca lakāre ca pare sthite ॥
 vikāriṇaḥ padānto yas takāre naparaś ca yaḥ ।
 nānāpadatvam iṅyānām iṣyate cātra lakṣaṇe ॥ etc.

In another⁷ MS. the same work begins :—

praṇamya bhāratīm devīm sarvalokaikamātaram ।
 Nārāyaṇaḥ pravakṣyāmi viliṅghyāni padāny aham ॥
 ekāraikāravarnau yau sambhitāyām vikāriṇau ।
 tadantāni viliṅghyāny ucyante vedavittamaiḥ ॥
 purātane' tiriktaṃ yat tyaktvānuktaṃ samopya ca ।
 varṇakrameṇa gr̥hyante savyākhyāny eva tāny ap ॥

1 A Triennial Cat. of MSS. (1910-13) collected for the Govt. Or. MSS. Library, Madras ; R. N. 485. 2 Op. cit. R. N. 485. 3 A Descriptive Cat. of MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 874. 4 Op. cit. : 1022. 5 A Triennial Cat. of MSS. (1910-13) collected for the Govt. Or. MSS. Library, Madras : R. N. 689. 6 A Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Library of Tanjore : 1796, 1798 ; Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. Library, Mysore : No B. 856, B 858, 2262, 2265, 2686, 1809, 3279, 3515, 3584. 7 A Descriptive Cat. of MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 1500.

nimittatvena yaḍ grāhyam grhyate padam eva tat !
api cet syād dhi nānyas tu pūraṇe'tra vidhiyate ||

In yet another¹ Saptalakṣaṇa begins :—

munimānasamamthānamathitāgamasāgarāt !
uditāya namo bhūyād amṛtāya *murāraye* ||
gupaṭrayavihīnāya jagatṭrayavidhāyine !
śrutitrayadiśe śaśvat puratrayamathe namaḥ ||
namaskṛtya vinetāraṃ vighnānām anuśiṣyate !
adhunā lakṣaṇam vakṣye anavagrahasamjñakam ||

In yet another² the work begins :—

itaḥ param padādaṃ vartamānasya avarṇasya āvarṇasya
saṃgrahaḥ kriyate etc.

48 Rāvaṇabhet³

Relates to the proper pronunciation and recitation of the Black Yajus.

III *Nomenclatory grammatical literature on the White Yajus :—*

1 Vājasaneyi-
Saṃhitāpada-
kārikāratna-
mālā⁴

A comprehensive work on the phonetics peculiar to Vājasaneyi-Saṃhitā of the White Yajurveda and on resolving the Saṃhitā into the Pada. It is in the form of kārikās, giving the number of words in each *yajus* with the number of visargas, of savarṇasamdhis, and the euphonic as well as phonetic changes peculiar to the White Yajurveda. This one work does for the VS., what the two classes of works i.e. (1) Anukramaṇikā and (2) works like Cāturjñāna and Padagāḍha do for the RV.

2 Vedalakṣa-
ṇa⁵

It is ascribed to a Śaṃkarācārya.

Cp. the same under RV. It begins :—

atha padānteṣv ekāraikārau svaraparanimitte vivṛtau !
yatra tāni *Mahādeva* maṇiṣiṇā kathyante varṇānukrameṇa
yadaikadeśās tāvadyata ity antam ||

Signatures : iti Mahādevaviraṇe *ekāralakṣaṇam* !
iti *nakāralakṣaṇam* saṃpūrṇam !
iti *varṇakramakārikā* !
iti *takāralakṣaṇam* !
iti *pūrvāparobhayadīrghayaḥ* !
iti *śadvimśatīlakṣaṇam* saṃpūrṇam !
iti *kāraṇtapadāni* !
iti *vedalakṣaṇam* !

1 Op. Cit. 1807. 2 Op. Cit. 1809. 3 Op. Cit. 951, 952, 953. 4 A Descriptive Cat. of Skt. MSS. in the Govt. collection under the care of the Asiatic Society of Bengal : 907. 5 Op. cit : 915.

- 3 Padajyotiḥ¹ Relates to the Padapāṭha of the White Yajus.
- 4 Padaratna²-
Kramaratnam
of Nāgadeva Similar to the above.
- 5 Āvarpi³ A treatise on the loss of initial *ā* by the operation of saṁdhi, ascribed to Mahādhipati of the Tintriṇī family.
- 6 Tapara⁴ Gives lists of words ending in *t* in the Pada, but assimilated to a following *n* in the Saṁhitā.
- 7 Napara⁵ Gives lists of words ending in *n* in the Pada.
- 8 Naparatapa-
ralakṣaṇa⁶. Cp. above ; ascribed to Śaurisūnu.
- 9 Viliṅghyala-
kṣaṇī of
Nārāyaṇa⁷ A treatise of words ending in *e* or *ai* in the VS. Pada. It begins :—
 prānamya bhāratīm devīm sarvalokaikamātaram !
 Nārāyaṇaḥ pravakṣyāmi viliṅghyāni padāny aham ||
 ekākāikāravarṇau yau saṁhitāyām vikāriṇau !
 tadantāni viliṅghyāny ucyante vedavittamaḥ || etc.
- 10 Śamāna⁸ Cp. the same under TS.
 In another MS. the same work is called
Samāna :—
 prānamya sarvavidyānām adhiṣṭhātāram īśvaram !
 samānasamdhim vyākurmaḥ prātiśākhyānusārataḥ ||
- 11 Padakārikā-
ratnamālā⁹ This treatise treats of certain component phonetic elements of words, such as visarjaniya, anusvāra, veṣṭana, and of words ending with the letter *n*, as they are to be found in the White Yajus.
- 12 Varṇaratna-
pradīpikā
Śikṣā¹⁰ The work consists of 227 verses teaching the correct pronunciation and recitation of the Veda. It begins :—

1 Op. cit. : 1519. 2 Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. Library, Mysore : 476. 3 Cat. of Skt. and Pkt. MSS. in the Library of the India Office : 4473. 4 Op. cit. : 4480. 5 Op. cit. : 4483 ; Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or. Library, Mysore : 142, 232, 873, 541, 640, 941, 997, 1702, 966, 1540. 6 Cat. of Skt. and Pkt. MSS. in the Library of the India Office : 4487. 7 Op. Cit. : 4491. A Descriptive Cat. of MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 960-966 ; Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Mysore : 232, 541, 640, 873, 941, 1540, 1702, 997. 8 Cat. of Skt. and Pkt. MSS. in the Library of the India Office : 4497 ; Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Mysore 486, 541, 640, 660, 873, 966, 1997, 1540, 144, 600 ; A Descriptive Cat. of MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 979-983. 9 A Descriptive Cat. of MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras : 921-922. 10 A Descriptive Cat. of Skt. MSS. in the Govt. collection under the care of the Asiatic Society of Bengal : 1519.

so'ham śikṣām pravakṣyāmi prātiśākhyaṇusārinim |
 balānām pāṭhasuddhyartham varṇajñānādihetave ||
 Amareśakṛtām eṭām śikṣām yo dhārayet sudhīḥ |
 vidvajjanasabhāmadhye jayam sa labhate dhruvam ||

Similar to the above.

13 Varṇakrama-
darpaṇa¹

14 Varṇamālikā²

15 Varṇasāra-
kramanirūpaṇa³

16 Avarṇyādi-
varṇamālikā⁴

This gives two lists of phonetically fused words from the White Yajus, alphabetically arranged, and containing in the fusion such words as begin with an elided *a* or *ā*.

IV. Nomenclatory grammatical literature on SV:

1 Uttararg-
dhārimālā⁵

This gives a list of the Dhārin syllables in the Uttarā Rks of the SV., i. e. the long unaccented syllables following the svarita and corresponding to *pracaya*, in the second and third Rks of the Tṛcas forming the Uttarā collection of the SV.

2 Uttararg-
udāttamālā⁶

Gives a list of Udātta syllables in the Uttarā Rks of the SV.

3 Uttararṇksa-
ritamālā⁷

Gives a list of svarita syllables in the Uttarā Rks of the SV.

With regard to the nomenclatory grammatical literature of the AV. I may refer the reader to the Atharva-Prātiśākhya, which is typically nomenclatory and evolves Pada out of the Samhitā.

Besides the above, there existed a very extensive nomenclatory literature of Anukramaṇī type, but because Anukramaṇis are not grammatical, we may omit them from our account, adding, at the same time, that the nomenclatory grammatical literature, reviewed above, did not remain confined to the Veda alone; it also extended to the *laukika* vocabulary, where we meet with a few typical works representing the class:

I Śasabhedā⁸

¹ Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. Library, Mysore: 2262, 2265. ² Op. cit.: 359. ³ Op. cit.: 252, 855. ⁴ A Descriptive Cat. of MSS. in the Govt. Or. MSS. Library, Madras 863. ⁵ Op. cit. 4101. ⁶ Op. cit. 4101. ⁷ Op. cit. 4101. ⁸ A Descriptive Catalogue of Skt. MSS. in the Govt. collection under the care of the Asiatic Society of Bengal: 4727.

- II Ūṣmaviveka¹
- III Sakāranirṇaya¹
- IV Nakārabheda¹
- V Śabdabhedaprakāśa¹
- VI Śanabheda²
- VII Lists of words with palatal ś, of those with cerebral ṣ³
- VIII Dantyasakārabheda³
- IX Nakārabheda³
- X Jakārabheda⁴

The list being by no means exhaustive.

And although the works enumerated above on the Veda seem of comparatively late origin, yet, Śaurisūnu and Nārāyaṇa, to whom is ascribed the authorship of several of them, explicitly state that they have based their *compilations* on a long-standing *saṃpradāya*, which shows that there existed upto their time an unbroken chain of nomenclatory grammatical works.

Tracing back from the works of Śaurisūnu and Nārāyaṇa and the sources on which they have drawn we come to Śikṣās, where we find Sāmāna-Śikṣā for the RV. and Varṇaratnapradīpikā-Śikṣā for the VS. doing the same office which Śaurisūnu's works do in later times. Similar Śikṣās may have existed for other Saṃhitās, besides those typical ones⁵, which lay down empirical rules in order to distinguish and to employ, in their proper places words of similar sound and form. Mixture of nomenclatory and prescriptive rules is a feature common to several of the available Śikṣās.

Going back from Śikṣās to the Prātiśākhya⁶ we note in them a fairly large number of nomenclatory rules; some of these rules are solely concerned with the exposition of *Avagraha*, while others distinguish between words of similar sound or form. Yet, on the whole, the available RPr., TPr., and VPr. are prescriptive; they evolve Saṃhitā out of the Pada.

The case with the Prātiśākhya of the AV. is different. Here, while CA. is mainly prescriptive, the Atharva-Prātiśākhya belonging to the AV. is chiefly nomenclatory; it evolves Pada out of the Saṃhitā.

1 Op. cit. : 4728. 2 Op. cit. : 4730. 3 Op. cit. : 4731. 4 Op. cit. : 4732.
5 Cp. Bhāradvāja-Śikṣā, Sarvasammata-Śikṣā and Amoghanandini-Śikṣā. 6 This does not imply their chronological order for which see references in footnote in my *Ṛktantra* p. 67.

The same thing applies to SV ; here Rktaṇtra, the chief Prātiśākhya of the SV. evolves Saṃhitā out of the Pada, but Laghu-Rktaṇtra-saṃgraha, an abridged version of the Rktaṇtra, is nomenclatory and analyses Saṃhitā into the Pada, implying thereby that there also existed, at some time, a nomenclatory Rktaṇtra, which was abridged in the form of the Laghu-Rktaṇtra-saṃgraha, and which taught nomenclatory rules, analysing Saṃhitā into the Pada.

While discussing the twofold development of the Prātiśākhya literature in the introduction to my Atharva-Prātiśākhya¹, I have placed nomenclatory Prātiśākhya earlier than the prescriptive one and have suggested that under the influence of the *laukika* grammar, which was, of course, prescriptive, nomenclatory Prātiśākhya was, incidentally, superseded by the prescriptive, becoming virtually obsolete during the prime of the Pāṇinian grammar, a period extending upto the great grammarian Patañjali.

Between Patañjali and Kaiyaṭa I suspect a period of grammatical chaos, a period, during which, under the influence of Buddhist activities, there arose a feeling of aversion against Pāṇini's grammar and other systems, partly based on Pāṇini, arose, virtually confined to Buddhist Schools, others used by Brahmins as well. A marked feature of these systems is their simplicity, and a preference for Prātiśākhya terminology against that of Pāṇini, a fact that makes it plausible that grammarians of this period, with a view to convenience, modelled, in their works, Pāṇini's Aṣṭādhyāyī on the lines of the Prātiśākhyas ; and it may have been during that period of feverish activity on the part of the Brahmins, who wanted to preserve Vedic literature pure and intact from Buddhist onslaught, that an extensive nomenclatory semi-grammatical literature—partly revival and partly new creation—arose, being comparatively well preserved in the South, the home of Vedic studies in later times ; and it may, again, be on that account that we meet in this class of grammatical works an appreciable amount of usages that are in direct contravention of Pāṇini's rules, but are, commonly met with in Buddhist Sanskrit works.

With the advent of Kaiyaṭa, Pāṇini's grammar regains the ground it had lost, causing set-back to post-Pāṇinian systems of grammar and nomenclatory grammatical literature to such an extent, that now, to the average student of the Veda,

nomenclatory statements found in a work of VPr's authority and antiquity, began to look not only useless, but, in cases, quite absurd ; so much so that with the increasingly absorbing interest shown in Pāṇini, nomenclatory lakṣaṇa works became virtually extinct in the North, and began to be comparatively little used even in the South, the home of conservatism, where they continued till late in the compilations of authors like Śaurisūnu and Nārāyaṇa.

But, while the prescriptive Prātiśākhya and Śikṣā are characterised by an instructive variety of matter and treatment, the nomenclatory lakṣaṇa works offer a stale similarity of both. Throughout the range of the latter we meet with the same *paribhāṣās*, the same stock phrases and the same mode of reciting illustrations. In the works of Śaurisūnu, Nārāyaṇa, this similarity is turned into absolute identity as will be clear from a comparative study of their Saptalakṣaṇa on the Sāman with their identical work on the Black Yajus :—

SV. Sāma-Saptalakṣaṇa

TS. Saptalakṣaṇa

natvā vināyakam devam,¹

natvā nārāyaṇam devam,

sarvasampratkarāṃ param ।
 Śaurisūnuḥ pravakṣyāmi,
 navam natatparam padam ॥
 Lakṣaṇam kriyate cādi,
 param nāma navam mayā ।
 durjñānam duṣpaṭham yat tu,
 sāpekṣam cākramam tathā ॥
 tat parityajya vyākhyānam,
 cakārāpi ca paṅskalam ।
 nārambhaṇyam etac ca,
 svata eva vyavasthiteḥ ॥
 prasiddhādhyānāt tatra,
 kecit (?) samdihyale bhṛśam ।
 kuto' vasiyate kaiścin,
 nipuṇaiś ca mahātmabhiḥ ॥
 niścitam svānuruṇa,
 lakṣaṇanāvasiyate ।
 cādaṃ vikāriṇau netaḥ,
 padānto viśayo'sya saḥ ॥
 abhidheyau ca tāv eva,
 taj jñānam ca prayojanam ।
 nachaṇṇu tavargiye,
 thakāreṇa vivarjite ॥
 catustaye makāre ca,

[illegible]

The point is clear. SSL. offers practical unanimity with TSSL. and the same thing may be observed in case of *Samāna*, *Ingya*, *Avarṇi*, *Āvarṇi*, *Taparanapara*, belonging to different *Samhitās*. ; and it is this similarity of matter and treatment that makes it difficult for us to dogmatise about the relative chronology of these works ; may be that they, in their extant form, were all compiled at no distant date from one another, approximately in a period, when the method of expressing numbers by letters, so very prominent in SSL. had become well established, and *Anukramanīs* to the RV., VS. and AV., in which numbers were expressed by letters, had become fairly common.

Of the two works presented in this volume, the first, i. e. *Laghu-Rktantra-saṃgraha* is of unknown authorship, while the second, i. e. *Sāma-Saptalakṣaṇa* is a work partly of *Śaurisūnu* and partly of *Nārāyaṇa*, who also composed similar works on the Black Yajus. *Saptalakṣaṇa* is a technical term, meaning analysis of seven *saṃdhis* in the Pada, and naturally each *Samhitā* may have had such a work for the correct analysis of its Pada-text.

But, while *Sāma-Saptalakṣaṇa*, being common to all the *Samhitās*, is of comparatively small importance, *Laghu-Rktantra-saṃgraha* is a work of considerable significance inasmuch as, contrary to our expectation, it is not an abridgment of the available *Rktantra*, a work from which it radically differs both in the extent of matter as well as its order and method of treatment. While the *Rktantra* is fairly comprehensive in all matters germane to a *Prātiśākhya*, the latter is extremely deficient, and whereas the former treats all important *saṃdhis* occurring in the SV., the latter analyses only a few, the order of these *saṃdhis* also being radically different. Out of the 286 *sūtras* of the *Rktantra* only 15 have correspondence in the LRT., as will be clear from the following table :—

Rktantra	LRT.
69 dam u	145
71 ā ṇi	144, 149
74 dvy-arthe	146
85 rti 138-139,	148
86 oji 138-139,	147
88 ki-in-vī-uf 138-139,	144
89 smin-vra-jman-yam	143

120 nau	126
121 to ši	127
151 noṣmapare	142
153 no madhyamavarge	128-129
181 raṇam api sthāyām	143
207 samāsa ṛkṣu candre	140

In a work, consisting of 286 sūtras, correspondence in 15 sūtras is rather insignificant and this may indicate that the LRT. is not based on the available RT., which is prescriptive, but on some other, which may have been nomenclatory and therefore, more in keeping with the present LRT., besides, incidentally showing that, the matter of the available RT., which has no reference to the SV. and is wanting in the LRT. is spurious and may be put down as a late addition to that work.

ANALYSIS OF THE LRT.

1 Introduction	sthāna and prayatna.	
2 hrasvādhyā- ya	Words, whose final vowel is lengthened in Samhitā are restored to their original form in the Pada.	1—17
3 samhitā- hrasva	The final of <i>mahna</i> , (which is short in Samhitā) is restored to the original <i>ā</i> in the Pada.	18
4 avagraha- hrasva	Compound words, whose first member ends in a long vowel in Samhitā, are restored to their original form (—a) in the Pada.	19-24
5 ṣatva	Passages, which show ṣ in Samhitā, have s in the Pada.	25-32
6 avagraha- ṣatva	The same with regard to the compound words.	33-39
7 ṣtutva	Passages, which exhibit ṣt in Samhitā, have st in the Pada.	40-43
8 avagraha- ṣtutva	The same with regard to the compound words.	
9 ṣtutvavikāra	<i>Kuṣṭhaḥ</i> and <i>hi ṣthā</i> show ṣth in Samhitā, but sth in the Pada.	47
10 avagrahaṣtu- tvavikāra ṣṭhatva	The same with regard to the compound words.	48
11 ṣtutvavikāra, ṇatva	Passages exhibiting ṇ in Samhitā show n in the Pada.	49-52

- 20 vṛddhi-
saṃdhi (a) dīrghobhaya ; } restored to the original in
the Pada.
(b) hrasvadīrgha. } 99-110.
- 21 pūrvarūpa Passages, in which the initial *a* of the succeeding
ing is assimilated to the preceding *e* or *o* in
Saṃhitā, but is restored in the Pada. 102
- 22 pararūpa Passages, in which $a + \bar{a} + i = e$ in Saṃhitā. 103
- 23 (a) avādeśa Passages, in which the *v* (of $av = o$) is elided,
when followed by a vowel. 104-105
(b) āvādeśa Similar to above. 106
(c) Continuation of *a* and *b* 107
(d) Passages, in which the *v* of *av* and $\bar{a}v$ is not
elided in Saṃhitā, and is restored to the original
o and *au* in the Pada. 108-109
- 24 Dual—*i* and—*ū* are pragṛhya and an *iti* is
added to them in the Pada. 110-118
- 25 Words with original *r*; i. e. which are repeated
with *r* in the Pada with an *iti* added to them.
119-121
- 26 prakṛtibhāva (a) Visarga, when followed by a consonant
(has) or a vowel (a) is changed into *o*;
(b) the same remains unchanged in Saṃhitā
(such an *o* is restored to *aḥ* in the Pada). 122-125
- 27 prakṛtīvikāra (In *sāno avye*) the *o*, followed by *a*, remains
unchanged in Saṃhitā; it is restored to its
original (*au*) in the Pada. 126
- 28 otva pari + itaḥ + siṅcata = - to ṣ- in Saṃhitā;
its restoration to the original is implied in the
Pada. 127
- 29 śakārasakārā-
gama $n + t = nst$; $n + c = nśc$ in Saṃhitā; the re-
moval of āgama is implied in the Pada. 128-129
- 30 aḥkārādi Passages, in which $oḥ = o$, $iḥ = i$, $aḥ = a$ in
Saṃhitā; restoration to the original is implied
in the Pada. 130-137
- 31 aḥkāralopa Negation of saṃdhi in *bhara ojaḥ*, *gāyata*
ṛtāvne, *bhara ojiṣṭha*, *naki indra* and *prthivī uta*
in Saṃhitā; the term “aḥkāralopa” is rather
novel. 138-139

32 avagraha- visargalopa	Words, which lose their sakārāgama in the Pada.	140
33 atihāra		141
34 saṁhitā- visarga	Passages, in which visarjanīya, followed by <i>ḥ</i> remains unchanged in Saṁhitā.	142
35 ditva	Passages, in which the final <i>n</i> of the preceding word, when followed by the initial <i>y</i> or <i>v</i> of the following is not nasalized.	143
36 savarṇavikāra	Negation of savarṇadīrgha saṁdhi.	144
37 yaṇvikāra	Negation of yaṇsaṁdhi.	145-146
38 vṛddhivikāra	Negation of vṛddhi.	147
39 guṇavikāra	Negation of guṇa.	148-149
40 praṅghya- vikāra	Negation of praṅghya.	150
41 enumeration of saṁdhis dealt with in the work	Enumeration of saṁdhis dealt with in the work.	119-138

(B) ANALYSIS OF THE SĀMASAPTALAKṢAṆA

1	Śamāna	1— 16
2	Visargalopālopau	17— 19
3	Raṅga : nasalization	20— 22
4	Vilaṅghya	23— 40
5 (a)	Napara	41— 57
(b)	Tapara	58— 69
6	Avarṇi	70—118
7	Anavagraha	119—138

OTHER WORKS BY THE AUTHOR

1. A History of Hindī Literature with a Critical Study of the major poets. Rs. 3/12/-

*Published by M/s MEHAR CHAND LACHHMAN DAS
Sanskrit Book-Depot, Lahore (India)*

2. R̥ktantra, a Prātiśākhya of the Sāma-Veda, Panjab University D. Litt. thesis; examiners (i) Geheimrat, Regierungsrat Prof. Dr. Heinrich Lüders (Berlin), (ii) Prof. Dr. F. Edgerton (Yale) U. S. A. Rs. 20/-

*Published by M/s MEHAR CHAND LACHHMAN DAS
Sanskrit Book-Depot, Lahore. (India)*

3. An Edition of Jaisi's Padumāvati with an etymological Word-Index. (Panjab University Oriental Publication.)
4. Atharva-Prātiśākhya, Oxford D. Phil. thesis; examiners (i) Prof. Dr. F. W. Thomas, C. I. E., M. A., Ph. D., F. B. A., Boden Professor of Sanskrit, Oxford, (Retd.) (ii) Prof. Dr. H. Lüders (Berlin). Rs. 50/-

*Published by M/s MEHAR CHAND LACHHMAN DAS
Sanskrit Book-Depot, Lahore. (India)*

5. Index Verborum to Tulasī Dāsa's Rāmāyaṇa, (Panjab University Oriental Publication)
6. Outlines of the History of Hindi Literature. Rs. 2/10

*Published by M/s MEHAR CHAND LACHHMAN DAS
Sanskrit Book-Depot, Lahore. (India)*

MEHAR CHAND LACHHMAN DAS
SANSKRIT AND PRAKRIT SERIES.

- 1 *Kapiṣṭhala-Kaṭha-Saṃhitā*, (कपिष्ठलकठसंहिता) a text of the Black Yajur Veda, critically edited for the first time by Dr. Raghu Vira. Rs. 30/- or Sh. 45/-
- 2 *Vārāha-Śrauta Sūtra*, (वाराहश्रौतसूत्र) being the main ritualistic Sūtra of the Maitrāyaṇī Śākhā, critically edited for the first time with Mantra Index by the late Dr. W. Caland and Dr. Raghu Vira.
Rs. 12/- or Sh. 18/-
- 3 *Rkṭantra*, (ऋक्तन्त्र), a prātiśākhya of the Sāma-Veda, critically edited with an Introduction, Exhaustive Notes, Appendices, a Commentary and Sāmaveda-sarvānukramaṇī by Dr. Sūryakānta, M. A., M. O. L., D. Litt., Shastri. The notes contain a detailed comparison with the other Prātiśākhyas and Pāṇini. Burnell's edition has been much improved upon with the help of new Mss. Rs. 20/- or Sh. 30/-
- 4 *Atharva Veda of the Paippalādas*. Books 1-13 पैप्पलाद-संहिता critically edited into Devanāgarī for the first time by Prof. Raghu Vira, M. A., Ph. D., D. Litt., et. Phil. Rs. 30/- or Sh. 45/-
- 5 *Jain Siddhānta Kaumudī* (जैनसिद्धान्तकौमुदी) or A Grammar of the Ardha Māgadhī Prākṛit by His Holiness Śatāvadhāni Rattan Chand ji Jain Muni. 1938. Rs. 15/- or Sh. 22. 6d.
- 6 *Atharva Prātiśākhya*, (अथर्वप्रातिशाख्य), an entirely new and unique acquisition to the Vedic Literature critically edited for the first time by Dr. Suryakānta, M. A., M. O. L., D. Litt., D. Phil., Shastri. 1939.
Price Rs. 50/- or Sh. 75/-

- 7 *Bhāsa—A Study* by A. D. Pusalker, M. A., LL. B.
A critical and exhaustive exposition of the baffling and still unsolved problem of Bhāsa's authorship of Trivandrum plays. 1939. Rs. 15/- or Sh. 22/6
- 8 *Woolner Commemoration Volume*. It is a magnificent collection of more than fifty invaluable articles on various aspects of Oriental languages and literatures contributed by the friends, pupils and colleagues from all over the world of the late Dr. Woolner, in whose commemoration the Volume has been prepared. If anything, it is a thesaurus of freshest research works in the field of Oriental languages and literatures; and is extremely thought-provoking. Rs. 30/- or Sh. 45.
- 9 *Elements of Hindu Culture and Sanskrit Civilization* by Dr. P. K. Acharya, M. A., Ph. D., D. Litt., Head of the Sanskrit Department, Allahabad University. 1939. Re. 1/8- or Sh. 2/6
- 10 *Nidāna Sūtra*, (निदानसूत्र) of Patañjali, edited for the first time together with an introduction, a fragmentary Commentary and Indices by Professor Kailash Nath Bhatnagar, M. A. Rs. 25/- or Sh. 37/6
- 11 *Laghurktantra Saṃgraha and Sāmasaptalakṣaṇa*. Edited for the first time with Commentary, Notes, Introduction, embodying a complete history of the nomenclatory Grammatical Literature and Indices by Dr. Sūrya Kānta, M. A., M. O. L., D. Litt., D. Phil., Reader in Sanskrit, University of the Panjab. Rs. 16/- or Sh. 24/-

*Apply to:—***MEHAR CHAND LACHHMAN DAS**

ORIENTAL BOOKSELLERS, PUBLISHERS & PRINTERS
JAIN STREET, LAHORE (*India*)

लक्ष्म्यै नमः ॥

अथ लघुऋक्तन्त्रप्रारम्भः ।

ब्रह्माणं शंकरं विष्णुं व्यासं चान्यान्मुनीश्वरान् ।
नमस्कृत्य करोम्यद्य लघुऋक्तन्त्रसंग्रहम् ॥

अथ वर्णोत्पत्तिः ॥

हाः कण्ठे ॥

उरसि विसर्जनीयो वा ॥ अकुहविसर्जनीयानां कण्ठः ॥

जिह्वामूले ऋ ॥ जिह्वामूलीयस्य जिह्वामूलम् ॥

तालुनि श्च्ये ॥ इचुयशानां तालु ॥

मूर्धनि षटौ ॥ ऋदुरषाणां मूर्धा ॥

दन्ते त्स्ताः ॥ लतुलसानां दन्ताः ॥

रेफो मूले वा ॥

ओष्ठे वो ऋ पु ॥ उपूपध्मानीयानामोष्ठौ ॥

किदकिडाकारौ हन्वाम् ॥

नासिकायां यमानुस्वारनासिक्याः ॥ नासिकानुस्वारस्य ॥

अन्त्योऽनुनासिकः ॥ अमङ्गणानां नासिका च ॥

एदैतोः कण्ठतालु ॥

ओदैतोः कण्ठोष्ठम् ॥

वकारस्य दन्तोष्ठम् ॥

साक्षरं पदान्तोऽवसितः ॥

इति स्थानानि ॥

अथ प्रयत्नः । स्पृष्टं करणं स्पर्शानाम् । दुस्पृष्टमन्तस्थानाम् । विवृतं खरो-
ष्मणाम् । विवृततरमकारैकारौकाराणाम् । संवृतो घोषवान् । विवृतोऽघोषः ।
नादानुप्रदानाः खरघोषवन्तः । श्वासोऽघोषाणाम् । तनीयान् प्रथमानाम् । उभौ
हचतुर्थानाम् । संनिवेशोऽन्यः ॥

आभ्यन्तरो बाह्यश्च । तत्राद्यश्चतुर्थः । स्पृष्टेष्वस्पृष्टविवृतसंवृतभेदात् ।
तत्र स्पृष्टं प्रयत्नं स्पर्शानाम् । ईषत्स्पृष्टमन्तस्थानाम् । विवृतमूष्मणां स्वराणां च ।
ह्रस्वस्यार्चस्य प्रयोगे संवृतम् । प्रक्रियादशायां तु विवृतमेव ॥

अथ बाह्यप्रयत्नः । विचारः संचारः श्वासो नादोऽघोषो घोषोऽल्पप्राणो
महाप्राण इति ॥

खयां यमाः खयः कः पौ विसर्गः शर एव च ।
एते श्वासानुप्रदाना अघोषाश्च विवृण्वते ॥
कण्ठमन्ये तु घोषाः स्युः संवृता नादभागिनः ।
अयुग्मा वर्गयमगा यणश्चाल्पासवः स्मृताः ॥

अथ यमाः । कुं खुं गुं घुं इति यमाः ।

अनन्त्यान्त्यसंयोगे मध्ये यमः ॥ पूर्वगुणो वा ॥

इति प्रयत्नः ॥

अथ विकारः । स्पर्शं र्गस्य । कादयो मावसानाः स्पर्शाः । उत्तमा घोषाः ।
हान्तस्थाः । यरलवान्तस्थाः । युग्माः सोष्माणः । षिति शिति सिति । विसर्ग-
सदृशौ जिह्वामूलीयोपध्मानीयौ ।

अक्षराणां लघुह्रस्वमसंयोगे परं यदि ।
तत्संयोगोत्तरं विद्यात् गुरु दीर्घाक्षराणि तु ॥

ह्रस्वं लघु ॥ संयोगे गुरु ॥ दीर्घं च ॥

इति परिभाषाशेषं शाकटायनप्रोक्तऋक्त्रे स्पष्टम् ॥

अथ लघुऋक्तन्त्रप्रारम्भः ।

दीर्घास्तु संहिताकाले अचो व्यञ्जनपूर्वकाः ।
पदकाले प्रपद्यन्ते ह्रस्वतां ये ब्रवीमि तान् ॥१॥
अछा रक्षा श्रुधी राखा वहा एह्युषु युंक्ष्व तु ।
अद्या शग्ध्युष्वा जुहोता तिष्ठा ऊ षु सपर्यता ॥२॥

^{२ ३ २ ३ १ २} अछा नप्त्रे सहस्वते SV. 1. 21; RT. 241; RV. 8. 102. 7-RPr. 7. 6;
TPr. 3. 8; VPr. 3. 125.

^{२ ३ १ २ ३ १ २} अग्ने रक्षा णो अंहसः 1. 24; RT. 236; RV. 7. 15. 13-RPr. 7. 32;
TPr. 3. 8; VPr. 3. 108.

^{३ १ २ ३ २ ३} श्रुधी हवें तिरश्च्याः 1. 346; RT. 238; RV. 8. 95. 4-RPr. 7. 52;
TPr. 3. 13.

^{१ २ ३ १ २} स पावक श्रुधी हवम् 1. 29.

^{१ २} राखा च न उपमा ते 1. 43; RT. 236; RV. 8. 60. 11-RPr. 7. 53.

^{२ ३ १ २ ३ २} आ दाशुषे जातवेदो वहा त्वम् 1. 40; RT. 236; RV. 1. 44. 1-RPr.
7. 24.

^{२ ३ १ २ ३ १ २} वहा भगत्तिमूतये 2. 185; RT. 236; PV. 9. 65. 17-RPr. 7. 33.

^{२ ३ १ २ ३ १} एह्यु षु ब्रवाणि ते 1. 7; RT. 242; RV. 6. 16. 16-RPr. 8. 1; TPr.
3. 14.

^{१ २ ३ १} अग्ने युंक्ष्वा हि ये तव 1. 25; RT. 236; RV. 6. 16. 43-RPr. 7. 12;
TPr. 3. 7; VPr. 3. 130.

आ दाशुषे जातवेदो वहा त्वमद्या देवाँ उपबुधः 1. 40; RT. 242; RV. 1. 44. 1-RPr. 7. 33; VPr. 3. 115; TPr. 3. 8.

शङ्ख्यू ३ शु शचीपते 1. 253; RT. 242; RV. 8. 61. 5-RPr. 8. 1; TPr. 3. 14.

आ जुहोता हविषा मर्जयध्वम् 1. 63; RT. 245.

ऊर्ध्व ऊ षु ण ऊतये तिष्ठा देवो न सविता 1. 57; RT. 236; RV. 1. 36. 13-RPr. 7. 30; TPr. 3. 12; VPr. 3. 104.

सपर्यता यजत पस्त्यानाम् 1. 63; RT. 254.

अथा महेमा मा रिषामा यजा पर ऊ पिवा ।

अर्चा देवाय ईडिष्वा हि कृधी गूर्धया तथा ॥३॥

अथा चिदा ववक्षत् 1. 64; RT. 236; RV. 10. 115. 1-RPr. 7. 15; VPr. 3. 127; TPr. 3. 9; CA. 3. 25.

रथमिव सं महेमा मनीषया 1. 66; RT. 244; RV. 1. 94. 1-RPr. 8. 36.

अग्ने सख्ये मा रिषामा वयं तव 1. 66; (RV. 1. 94. 1-मा; Ben. रिषाम; but cp. II. 415-16-मा) RT. 248- RV. 1. 94. 1 with Uvaṭa on RPr. 8. 36.

यजा स्वध्वरं जनम् 1. 96; RT. 236; RV. 1. 45. 1-RPr. 7. 14.

इदं त एक पर ऊ त एकम् 1. 65; RT. 242; RV. 10. 56. 1-RPr. 8. 1; TPr. 3. 14; CA. 3. 4.

इंद्र सोमं पिवा इमम् 1. 191; RT. 236; RV. 8. 17. 1-RPr. 7. 13; VPr. 3. 130; TPr. 3. 8; CA. 3. 16.

अर्चा देवायान्नये 1. 88; RT. 236; RV. 5. 16. 1-RPr. 7. 34.

ईडिष्वा हि महे वृषम् 1. 93, 103; RT. 243; RV. 8. 23. 1-RPr. 7. 33.

कृधी नो यशसो जने 1. 479. RT. 239; RV. 9. 61. 28-RPr. 8. 35; TPr. 3. 13; CA. 3. 16.

^{१ २ ३क २र} तं गूर्धया खरीरम् 1. 109; RT. 245; RV. 8. 19. 1-RPr. 8. 13.

भरता बृहत्सासहा सहशब्दौ जही मृधः ।

विद्वी त्वस्य ररिमा ते घा ये स्तोता वृनत्यये ॥४॥

^{१ २} अग्रये ^{३ २} भरता बृहत् 1. 98; RT. 245; RV. 3. 10. 5-RPr. 8. 36;
TPr. 3. 11.

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सासाहा सद्ने कं चिदत्रिणम् 1. 113; RT. 244; RV. 8. 19. 15 सासहत्.
^{२ ३ १ २ ३ १ २र} परि बाधो जही मृधः 1. 134; II. 420, 562; RT. 238; RV. 8. 45. 40-
RPr. 8. 39.

^{३ २} विद्वी ^{१ २} त्वाऽस्य नो वसो 1. 132; RT. 239; RV. 7. 31. 4-RPr. 7. 13.
^{१ २} अनाभयिन् ^{३ १ २} ररिमा ते 1. 124; RT. 249; RV. 8. 2. 1-RPr. 8. 35;
VPr. 3. 130.

^{२ ३ २ ३ २ ३ १ २} आ घा ये अग्निमिधते 1. 133; RT. 242; RV. 8. 45. 1-RPr. 8. 15;
TPr. 3. 8; VPr. 3. 113.

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १} इन्द्रमिस्तोता वृषणं सचा सुते 1. 242, RT. 247; RV. 8. 1. 1-RPr.
8. 15.

वह्निर्द्रवा तु वृषभा सुते तृपा वि चाशुहि ।

आ त्वेता निषी चातू नरभी सुषुमा हि ते ॥५॥

^{१ २ ३ १ २} वह्निमद्या वृणीमहे 1. 498; RT. 242; RV. 9. 65. 28-RPr. 7. 22;
VPr. 3. 115; TPr. 3. 8.

^{१ २ ३ २ ३} णहीमस्य ^{३ १ २} द्रवा पिब 1. 159; II. 953.

^{३ १ २} अग्निं ^{३ २ ३ १ २} त्वा वृषभा सुते सुतं ^{३ १ २} सृजामि पीतये 1. 161; RT. 245; RV. 8. 45.
22-RPr. 8. 39.

^{३ १ २ ३ १ २} तृपा व्यशुही मदम् 1. 161; RT. 236; RV. 8. 45. 22-RPr. 8. 39.

^{२ ३} आ त्वेता ^{३ १ २} नि षीदत 1. 164; II. 90.

^{१ २र} आ तू न ^{३ १ २} इन्द्रं जुमंतम् 1. 167.

^{३ १ २र} अभी षदप चुच्यवत् 1. 200; अभीषतः 1. 309.

आ याहि सुषुमा हि ते 1. 191.

घा स मर्त्यो वयं घा ते एवा मत्स्वा भवा तथा ।

यावया दिद्यु शिन्ना तु सिमा पुरु मरुद्वयम् ॥६॥

सुनीथो घा स मर्त्यः 1. 206; RT. 242; RV. 8. 46. 4-RPr. 8. 15;
TPr. 3. 8.

वयं घा ते अपि स्ससि 1. 230; RT. 242; RV. 8. 32. 7-RPr. 8. 15;
TPr. 3. 8.

एवा ह्यसि वीरयुरेवा शूर उत स्थिरः 1. 232; RT. 236; RV. 8. 92. 28-
RPr. 7. 33.

एवा ते राध्यं मनः 1. 232.

मत्स्वा न इन्द्र गोमतः 1. 239; RT. 236; RV. 8. 3. 1-RPr. 7. 33.

भवा नः सधमाद्ये 1. 260; RT. 236; RV. 8. 97. 7-RPr. 7. 29, 33;
VPr. 3. 109; TPr. 3. 8.

यावया दिद्युमेभ्यः 1. 266; RT. 244; RV. 6. 46. 9-RPr. 7. 33.

शिन्ना शो अस्मिन्पुरुहूत यामनि 1. 259; RT. 236; RV. 7. 32. 26-
RPr. 7. 33.

सिमा पुरु नृषूतः 1. 279; RT. 248; RV. 8. 4. 1-RPr. 7. 33.

पचता पक्ति च्यावया सदसद्रावया तथा ।

बोधा जगृह्णा विन्ना हि भजा च हि ततः परम् ॥७॥

पचता पक्तीरवसे कृणुध्वम् 1. 285; RT. 244; RV. 7. 32. 8-RPr.
7. 33.

च्यावया सदसस्परि 1. 298; RT. 244.

अध्वर्यो द्रावया त्वम् 1. 308; RT. 244; RV. 8. 4. 11-RPr. 8. 32.

बोधा न स्तोममधसो मदेषु 1. 313; II. 879; RT. 236; RV. 10. 156.
5-RPr. 7. 31-33; also RV. 7. 21. 1;
TPr. 3. 8; VPr. 3. 130.

^३जृ^२हा ते दक्षिणमिंद्र^३ हस्तम् 1. 317; RT. 249; RV. 10. 47. 1-RPr. 7. 33.

^३वि^२द्वा हि त्वा^३ गोपतिं शूर^१ गोनाम् 1. 317; RT. 249; RV. 10. 47. 1-RPr. 7. 33; TPr. 3. 10; VPr. 3. 126.

^१आ गोमति^२ व्रजे भजा त्वं नः 1. 318; RT. 249; RV. 7. 27. 1-RPr. 8. 35; TPr. 3. 8.

आप* प्रगृह्य महयेहाहुवेमदता तथा ।

अथार्चता तु वेत्था हि येना चिद्धा स मन्यवः ॥८॥

^१इंद्र^२ समर्थं महया वसिष्ठ 1. 330; RT. 245; RV. 7. 23. 1-RPr. 8. 13.

^३स्वस्तये तादर्थमिहा हुवेम 1. 332; RT. 245; RV. 10. 178. 1-RPr. 8. 36-40.

^१इंद्रं^२ गीर्भिर्मदता वस्वो अर्णवम् 1. 376; RT. 246; RV. 1. 51. 1-RPr. 8. 15.

^१अथा^२ नो विश्वचर्षणे युम्नं सुदत्र मंहय 1. 366; RT. 246; RPr. 7. 33; TPr. 3. 10.

^२प्र मंदिने^३ पितुमदर्चता वचः 1. 380; RT. 245; RV. 1. 101. 1-RPr. 8. 36.

^२वेत्था^३ हि निर्व्रतीनां वज्रहस्त परिवृजम् 1. 396; RT. 236; RV. 5. 24. 24-RPr. 7. 54.

^२येना^३ हंसि^२ न्यात्रिणं तमीमहे 1. 394; RT. 236; RV. 8. 11. 1-RPr. 7. 46; TPr. 3. 12.

^१गावश्चिद्धा^२ समन्यवः 1. 404; RT. 242; RV. 8. 20. 21-RPr. 8. 15; VPr. 3. 113; TPr. 3. 8.

गन्ता पुरुचिद् ऋध्यामा त यदीशन्द नू महः ।

युयोतना न योजा नु शृणुही च तम् शुचिम् ॥९॥

^१आ गंता^३ मा रिषण्यत 1. 401; RT. 244; RV. 8. 20. 1-RPr. 7. 31, 33.

* अथा^३ ममार^३ (1. 325) which, otherwise, is left unnoted.

तिरः^{३ २ ३ १} पुरु चिद^{३ १}र्षवा^{३ १ २} जगम्याः 1. 340; RT. 237; RV. 10. 10. 1-RPr. 7. 23.

ऋ^{३ १ २ ३}ध्यामा त ओ^{१ २}हैः 1. 434; RT. 249; RV. 4. 10. 1-RPr. 7. 55; TPr. 3. 10; VPr. 3. 130.

त^{२ ३ २ ३}क्षद्यदी मनसो^{१ २ ३ १ २ ३ १} वेनतो वाक् 1. 537; RT. 238; RV. 9. 97. 22-RPr. 8. 8. VPr. 3. 130; TPr. 3. 13.

नू महः AS. 25; RT. 242; RV. 6. 8. 1-RPr. 7. 33; VPr. 3. 130; TPr. 3. 14.

आदित्यासो युयोतना नो^{३ १ २} अ^{३ १ २}हसः 1. 397; RT. 242; RV. 8. 6. 10-RPr. 8. 36.

योजा^{३ ३ २ २} न्विद्र ते हरी^{३ १ २} 1. 415; 416, 424; RT. 236; RV. 1. 82. 2-RPr. 7. 18; VPr. 3. 108.

उपो^{२ ३ १ २ ३ २ ३} पु शृणुही गिरः 1. 416; RT. 238; RV. 1. 82. 1-RPr. 8. 39; VPr. 3. 130.

तमू AS. 22; RT. 242; RV. 2. 35. 3-RPr. 8. 1.

सघा रणा गायता तु कृणुही न परीणसम् ।

अर्षा तथा सुहस्त्या समुद्रे तेना पवस्व तु ॥१०॥

स^{२ ३ १ २ २ ३ २} घा तं वृषणं रथम् 1. 424; II. 92; RT. 242; RV. 1. 82. 4-RPr. 8. 15; TPr. 3. 8.

रणा यो अस्य धर्मणा II. 482; RT. 236; RV. 9. 7. 7-RPr. 7. 33.

उपास्मै गायता नरः II. 1; RT. 244; RV. 9. 11. 1-RPr. 8. 39; VPr. 3. 108.

पीवरीमिषं कृणुही न इन्द्र 1. 455; RT. 238.

परीणसं कृणुते तिग्मशृङ्गाः II. 466; RT. 1; RV. 9. 97. 9-RPr. 9. 10; TPr. 3. 7.

अर्षा सोम दुमत्तमः 1. 503; RT. 236; RV. 9. 65. 19-RPr. 7. 33.

मृज्यमानः सुहस्त्या समुद्रे^{३ १ २} वाचमिन्वसि^{३ १ २} 1. 517; RVPp. 9. 107. 21 सुहस्त्य तेना पवस्वाधसा 1. 470; RT. 251.

चत सुतं जनिमा विवक्ति हता मखं तथा ।

प्र धन्वा सोम चा सोता भरामतिभि पूरुषः ॥११॥

^{२ ३ १}परीतो ^२षिचता ^{३ २ ३}सुतम् 1. 512; RT. 245; RV. 9. 107. 1-RPr. 8. 39;

VPr. 3. 130; TPr. 3. 10.

^{३ २}देवो ^{३ २ ३}देवानां ^{१ २}जनिमा विवक्ति 1. 524; RT. 248; RVPp. 9. 97. 7 ^१जनिम;

RPr. 8. 10.

^{३ २}हता ^{३ १}मखं न ^{२ २}भृगवः 1. 553; RT. 236; RV. 9. 101. 13-RPr. 7. 54.

^{१ २}प्र धन्वा सोम ^{३ १ २}जागृविः 1. 567; RT. 255; RVPp. 9. 106. 4 ^१धन्व;

RPr. 8. 14.

^१आ ^{२ ३ १ २}सोता परि षिचत 1. 580; RT. 244; RV. 9. 108. 7-RPr. 8. 32.

^{३ १}भृति न ^{२ २}भरा ^{३ १ २ ३ १ २}मतिभिर्जुषते 1. 573; RT. 236; RV. 9. 103. 1-RPr.

7. 27; TPr. 3. 12.

^१पूरुषः AS 36; RT. 263; RV. 10. 90. 5-RPr. 9. 40; VPr. 3. 120.

तथा जभारा द्वंद्वादि (?) सत्यं मे पातु वर्तया ।

पृथिवीं च युगस्तोभश्शोच आदृत्य वर्धया ॥१२॥

आ जभारा AS. 14; RT. 244; RV. 10. 181. 1-RPr. 8. 36.

^{३ २ ३}अङ्घ्रि खं ^{३ १ २ ३ २}वर्तया पविम् II. 877; RT. 244; RV. 10. 156. 3-RPr. 8.

39; TPr. 3. 12.

^{२ १ २}बृहच्छोचा यविष्ठ्य II. 11; RT. 236; RV. 6. 16. 11-RPr. 7. 30;

VPr. 3. 113.

^{२ ३ १ २}य आदृत्या ^{३ १ २}शशमानाय ^{३ १}सुन्वते II. 38; RVPp. 8. 66. 2 ^१आदृत्य

^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ ३}वर्धया वाचं जनया पुरंधिम् II. 211; RT. 244; RV. 9. 97. 36-RPr.

7. 33; VPr. 3. 130; TPr. 3. 8.

पर्वागमदुक्थ्या तु चक्रुमा देव पूजया* ।

सरा रसे तु जनया सना नमस्यता क्षरा ॥१३॥

* Read सेरपो जया; से=सत्यराधसे; रपो=वृषपत्नीरपो जया.

^{१ २ ३ २ ३ १ २} आ घा गमद्यदि श्रवत् II. 95; RV. 1. 30. 8. Note MS. पर्वा-!

उक्थ्या ? cp. उक्था मदानि; AB. 2. 38. 9; RPr. 9. 9; TPr. 3. 2-TS.
2. 4. 11. 6; VPr. III. 130.

^{३ २ ३ १ २} चक्रमा सत्यराधसे II. 67; RT. 248; RV. 7. 31. 2-RPr. 8. 33.

^{१ २ ३ १ २} वृषपत्नीरपो जया दिवेदिवे II. 232; RVPp. 8. 15. 6 जय; but cp. जया^२
अपः^{३ २} 1. 413=RVPp. 1. 80. 3 जया^१:

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} सरा रसेव विष्टुषम् II. 247; RT. 236; RV. 9. 41. 6-RPr. 7. 33.

^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} वर्धया वाचं जनया पुरंधिम् II. 211; RT. 244; RV. 9. 97. 36-RPr.
7. 33+8. 36; TPr. 3. 12.

^{१ २ ३ १ २} सना च सोम जेषि च II. 397; RT. 236; RVPp. 9. 4. 1 सन^१; RPr.
7. 30, 33, 35.

^{१ २ ३ १ २} ज्येष्ठं नमस्यता सहः II. 301; RT. 254; RV. 1. 84. 5-RPr. 8. 39.

^{१ २ ३ २ ३ १ २} क्षरा सहस्रिणीरिषः II. 560; RT. 236; RV. 9. 61. 3-RPr. 7. 33.

सहि ष्मा सृजता काव्येना पुनाता च चोदया ।

सुनोताथा पता* वर्धा धन्वा वेदा भरा सृजा ॥१४॥

^{१ २ ३ २} स हि ष्मा जरितृभ्यः II. 319; RT. 243; RV. 9. 20. 2-RPr. 8. 15;
VPr. 3. 117, 130.

^{३ १ २ ३ १ २} सृजता गयसाधनम् II. 506; RT. 244; RV. 9. 104. 2-RPr. 7. 53.

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} उमे द्यावा काव्येना वि शश्रथे II. 772; RT. 244; RV. 9. 70. 2-RPr.
8. 40.

^{३ १ २ ३ १ २} पुनाता दक्षसाधनम् II. 507; RT. 224; RV. 9. 104. 3-RPr. 7. 33.

^{३ १ २ ३ २} वाणस्य चोदया पविम् II. 553; RT. 244; RV. 9. 50. 1-RPr. 8. 39.

^{३ २ ३ १ २} सुनोता मधुमत्तमम् II. 575; RT. 244; RV. 9. 51. 2-RPr. 7. 33.

^{१ २ ३ १ २} अथा नो वस्यसस्कृधि II. 397; RT. 236; RV. 9. 4. 8-RPr. 7. 33;
TPr. 3. 10.

- ^{१ २}वर्धा ^{३ २ २}समुद्रमुक्थ्य II. 1114; RV. 8. 75. 13-RPr. 7. 33; TPr. 3. 8.
^{३ १}अभि ^{२ ३ १ २}स्वर ^{१ २}धन्वा पूयमानः II. 749; RT. 236; RVPp. 9. 97. 3 ^१धन्व;
 RPr. 8. 7.
^{२ ३}वेदा ^{१ २ ३ १ २}विश्वस्य मेधिरः II. 790; RT. 236; RV. 6. 42. 3-RPr. 7. 40.
^{२ ३}अध्वर्यो ^{१ २}प्र भरा ^{३ २}सुतम् II. 791; RT. 244; RV. 6. 42. 4-RPr. 8. 39;
 TPr. 3. 12; VPr. 3. 130.
^{३ १}स्वादोः ^{२ २}स्वादीयः ^{३ १ २}स्वादुना ^३सृजा II. 833; RT. 236; RV. 10. 120. 3-
 RPr. 7. 31, 33; TPr. 3. 12.

सा नो वेदश्चा पवस्वा वनेमा निदधा न घा ।

परीवृत प्रतरवा अग्निमुपा यत्रा चना तथा ॥१५॥

- ^२स नो ^{३ १ २}वेदः ? II. 729; RV. 7. 15. 3; MS. सा नो (!)
^२समीचीने ^{३ १}आ पवस्वा ^{२ २}पुरधी II. 758; RT. 244; RV. 9. 90. 4-RPr.
 7. 36.
^{३ १ २}वनेमा ^{३ १ २}ते अभिष्टये II. 908; RT. 249; RV. 8. 19. 20-RPr. 7. 52.
^{१ २ ३ १ २}आपश्चिन्नि ^{३ २}दधा पदम् II. 919; RT. 244; RV. 8. 102. 14-RPr.
 8. 39.
^{२ ३ २ ३ १ २}न घा वसुनि यमते II. 1014; RV. 6. 45. 23-RPr. 8. 15; TPr. 3. 8;
 VPr. 3. 113.
^{३ २ ३}सम्यङ् ^{३ १ २}वाजैः परीवृतः II. 852; RT. 238.
^{१ २}अवा नो ^{३ १ २}अग्न ऊतिभिः II. 872; RT. 236; RV. 1. 79. 7-RPr. 7. 50,
 51; TPr. 3. 8; VPr. 3. 108.
^{३ १ २}यत्रा ^{३ १ २}रणंति धीतयः II. 939; RT. 236.
^{३ १ २ २ ३ १ २}अस्मान्कदा चना दमन् II. 1071; RT. 255; RV. 1. 84. 20-RPr. 8.
 39, 40.

विदा कामस्य चामुष्या व्युल्ला कृष्वा च बर्हया ।

अत्रा हि ष्ठा जनयथा दीया प्रेतावता तथा ॥१६॥

^{३ १} विदा ^{२ २} कामस्य ^{३ १ २} वेनतः II. 941; RT. 236; RV. 1. 86 8-RPr. 7. 33.

^{३ २} आमुष्या ^{३ १ २} सोममपिबः II. 1069; RT. 245; RVp. 8. 4. 4 आऽमुष्य^१
RPr. 7. 7.

^{२ २} व्युद्धा दुहितर्दिवः II. 1089; RT. 236; RV. 5. 79. 3-RPr. 7. 31.

^{३ २ ३} कृष्वा ^{३ १ २ ३} दुवांस्यतमा ^{२ ३ २} सचेमा II. 1145; RT. 236; RV. 7. 22. 4-RPr.
7. 33.

^{१ २} हर्यश्वाय ^{३ २ ३ १} बर्हया समापीन् II. 1142; RT. 244; RV. 7. 31. 12-RPr. 8.
36-40.

^{२ ३} अत्रा वि ^{२ ३ १ २} नेमिरेषाम् II. 1155; RT. 236; RV. 8. 34. 3; RPr. 7. 33.

^{२ ३} आपो हि ^{३ १} द्या ^{२ २ ३ २} मयोभुवः II. 1184; RV. 10. 9. 1-RPr. 8. 15; TPr. 3. 8;
VPr. 3. 130.

^{१ २} आपो ^{३ १ २} जनयथा च नः II. 1186; RV. 10. 9. 3-RPr. 8. 39; TPr. 3.
12; VPr. 3. 130.

^{१ २} बृहस्पते ^{३ १ २} परि दीया ^{३ १ २} रथेन II. 1199; RT. 236; RVp. 10. 103. 4 दीय;
RPr. 8. 36; TPr. 3. 12; VPr. 3. 130.

^{२ ३} प्रेता ^{१ २} जयता नरः II. 1209; RT. 236; RV. 10. 103. 13-RPr. 8. 31;
VPr. 3. 130.

^{३ १ २} अस्मा उ देवा ^{३ १ २} अवता हवेषु II. 1206; RT. 244; RV. 10. 103. 11-
RPr. 8. 36.

जयता सृष्ट गमया स्थूर्जगंथा विभूवसुः ॥१७॥

^{२ ३} प्रेता ^{१ २} जयता नरः II. 1209; RT. 244.

^{१ २} अवसृष्टा ^{३ १ २} परा पत ^{३ १ २} शरव्ये ^{३ १ २} ब्रह्मसंशिते (?) II. 1210; RVp. 6. 75. 16
अवऽसृष्टा परा.

^{१ २} अधरं ^{३ १ २} गमया तमः II. 1215; RT. 244; RV. 10. 152. 4-RPr. 8. 40;
VPr. 3. 130.

^{२ ३} उचे शुष्मासो ^{३ १ २} अस्थू ^{३ १ २} रक्षो ^{३ १ २} भिदंतो ^{३ १ २} अद्रिवः (?) II. 1061=RV. 9. 53. 1.

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २}
परावत आ जगंथा परस्याः II. 1220; RT. 244; RV. 10. 180. 2-RPr.
8. 36; VPr. 3. 130.

^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २}
पिता देवानां जनिता विभूवसुः II. 381; RT. 238; RV. 9.86. 10-RPr.
9. 1; VPr. 3. 98; TPr. 3. 7.

॥ इति ह्रस्वाध्यायः ॥

॥ प्रथमोऽध्यायः ॥

(द्वितीयोऽध्यायः)

संहितायां भवेद् भ्रस्वः पदकाले तु दीर्घताम् ।
महेत्यस्य ऋवर्णं तु परो यत्र भवेद्वचि ॥१८॥

ये कर्मणः क्रियमाणस्य मह्यं ऋतेकर्ममुदजायन्त देवाः II. 1131 = RVPp.
10. 55. 7 महा ऋ-

॥ इति संहिताद्वस्वः ॥

अथावग्रहद्वस्वः

अवग्रहस्थिताः केचिदचो व्यञ्जनपूर्वकाः ।
पदकाले प्रपद्यन्ते ह्रस्वतां वच्मि तानपि ॥१९॥
परीणसीति स्रुता वैश्वानरं श्रुतामघम् ।
पुरुवसो प्रतीव्यं प्रभूवसो च पुरुवसुः ॥२०॥

कस्य नूनं परीणसि 1. 34; RT. 1=RVPp. 8. 84. 7 परीणसः-RPr. 9. 10;
TPr. 3. 7+7. 4.

प्र वैव्येतु स्रुता 1. 56; RT. 1=RVPp. 1. 40. 3 स्रुता-RPr. 9. 48;
TPr. 3. 7.

^२वैश्वानरमृत आ जातमग्निम् 1. 67; RT. 218=RVPp. 6. 7. 1 ^{३ २ ३ २}वैश्वानरम्;
VPr. 3. 102; TPr. 3. 5.

^{२ ३}उद्धेमि श्रुतामघम् 1. 125; RT. 1=RVPp. 8. 93. 1 ^{३ १ २}श्रुतऽमघम् - RPr.
9. 1+20.

^{१ २}त्वावतः पुरुवसो ^{३ १ ३}वयमिन्द्र प्रणेतः 1. 193; RT. 1=RVPp. 8. 46. 1 ^१त्वावतः
पुरुवसो-RPr. 9. 1; TPr. 3. 7;
VPr. 3. 98.

^{१ २ ३ १ २ ३ २}ईडिष्वा हि प्रतीव्यम् 1. 103; RT. 1.

^{१ २}तेषां मत्स्य प्रभूवसो 1. 212.

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २}यो जरितृभ्यो मघवा पुरुवसुः 1. 235.

ऋतीषहं चर्षणीधृति स्तुग्नियावृधं तथा ।
ऋतावसो ऋतावृधं सूनरी च शतामघ ॥२१॥

^{३ १ २ ३ २}तुविकूर्मिमृतीषहम् 1. 354=RVPp. 8. 68. 1 तुविऽकूर्मिम् ^१ऋतिऽसहम्

^{३ २ ३ १ २}एक इत्पुर्वनुत्तश्चर्षणीधृतिः 1. 248=RVPp. 8. 90. 5 चर्षणिऽधृता

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}रथीतममदूतं तुग्नियावृधम् 1. 283=RVPp. 8. 99. 7 रथिऽतमम्-तुग्न्यऽवृधम्

^{२ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २}प्र मित्राय प्रार्यम्णे सचथ्यमृतावसो 1. 255=RVPp. 8. 101. 5 ऋतऽवसो

^{२ २}नवस्रकिमृतावृधम् II. 340; ^{३ १ २}ऋतावृधः 1. 258=RV. 8. 76. 12 ऋतऽसृशम्

^{१ २}ज्योतिष्कणोति ^{३ १ २}सूनरी 1. 303; II. 101=RVPp. 7. 81. 1 सूनरी

^{२ ३ १ २}न शताय शतामघ 1. 291=RVPp. 8. 1. 5 शतऽमघ

रदावसो चर्षणीधृतं सूनृतावतस्तथा ।
वैश्वानराय विश्वानरस्य मर्माविधं भवेत् ॥२२॥

^{३ २ ३ १ २}स्तोतारमिहधिषे रदावसो 1. 310=RVPp. 7. 32. 18 रदऽवसो

^{३ १ २ ३ १ २ ३ २} चर्षणीधृतं मध्वानमुक्थ्यम् 1. 374=RVPp. 3. 57. 1 चर्षणिऽधृतम्^१

^{३ १ २ ३ १ २} कदा नः सूनृतावतः 1. 416=RVPp. 1. 82. 1 सूनृताऽवतः^१

वैश्वानराय AS. 24.

^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} विश्वानरस्य वस्पतिमनानतस्य शवसः 1. 364=RVPp. 8. 68. 4 विश्वानरस्य^१

^१मर्माविधं रोखतं सुपर्णैः AV. 11. 10. 26.

देवावृधं सूनृतावतोऽष्टापदी मृतावृधा ।
क्रतावृधौ सदनसदे चर्षणीसहस्तथा ॥२३॥

देवावृधम् SB. 11. 7. 2. 6; for देवावी cp. I. 47; 506; II. 165, 317,
449, 639; RVPp. 9. 2. 1 does not divide
the word.

^{३ १ २ ३ १ २} कदा नः सूनृतावतः 1. 416; सूनृतावते 11. 104; RT. 1.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ २ २ ३ १ २} वाचमष्टापदीमहं नवस्रक्तिमृतावृधम् II. 340; RT. 225=RVPp. 8. 76.
12 अष्टापदीम्

^{३ १ २ २ २} पातं सोममृतावृधा II. 15; RV. 1. 47. 3-RPr. 9. 11, 23; VPr. 3.
98; TPr. 3. 2.

^{३ १ २ *} ऋतेन मित्रावरुणावृतावृधावृतस्पृशा II. 198=RVPp. 1. 2. 8 ऋतऽवृधौ

^{३ १ २ ३ १ २} वीराय सदनसदे II. 679=RVPp. 9. 98. 10 सदनऽसदे-RPr. 9. 24.

^{१ २ २ ३ १ २} गां न चर्षणीसहम् II. 709=RVPp. 8. 1. 2 चर्षणिऽसहम्-RPr. 9. 8;
VPr. 3. 130; TPr. 3. 7.

नीथाविदः सूनृतावत्यृतावृधः पुरुवसुम् ।
धन्वासहोऽवग्रहस्तु हस्त्राध्यायः प्रकीर्तितः ॥२४॥

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} प्र वामर्च्युक्थिनो नीथाविदो जरितारः II. 922=RVPp. 3. 12. 5 नीथऽविदः
RPr. 9. 17.

^{३ २ ३ १ २} रेवदस्मे व्युद्य सृष्टतावति II. 1079. =RVPp. सृष्टताऽवति

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} येन ज्योतिरजनयन्नुतावृधः 1. 258=RVPp. 8. 89. 1 ऋतऽवृधः

^{३ १ २ ३ २ ३ १ २} पुरुवसुं पुरुप्रशस्तमूतये II. 902=RVPp. 8. 71. 10 पुरुऽवसुम्-RPr. 9. 1;
VPr. 3. 98.

^{३ २ ३ १ २} धन्वासहा नायते II. 1162=RVPp. 1. 127. 3 धन्वऽसहा; RPr. 9. 3.

॥ अथग्रहह्रस्वमिति ॥

॥ द्वितीयोऽध्यायः ॥

—

(तृतीयोऽध्यायः)

अथ षत्वम् :—

संहितायां षस्य सः स्यात् पदकाले तु यत्र तान् ।
 विविच्य कथयाम्यद्य संप्रदायानुसारतः ॥२५॥
 मूर्धन्य एव दन्त्य (:) स्वरपधः ।
 दन्त्यो भवति मूर्धन्यः संहितायां विकारिणः ॥२६॥
 दलधा वर्णा न चैवं स्युः परिशेषादुदाहृतौ ।
 एहू ष्विम मू षु पो षु चोर्ध्व ऊ षु नि षीदत ।
 वीरो अनु ष्याद् गव्यो षु शरभीष च शग्ध्यु षु ॥२७॥

^{२ ३ १ २ ३ १} एहू षु ब्रवाणि ते 1. 7; RT. 279=RV. 6. 16. 16.

^{३ २ ३ २ ३ ३ १ २} इममू षु त्वमस्माकम् 1. 28=RV. 1. 27. 4.

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} उपो षु जातमार्यस्य वर्धनम् 1. 47=RV. 8. 103. 1.

^{२ ३ १ २ ३ २ ३} उपो षु शृणुही गिरः 1. 416=RV. 1. 82. 1.

^{३ २ ३ १ २ ३ २} ऊर्ध्व ऊ षु ण ऊतये 1. 57=RV. 1. 36. 13.

^{२ ३ ३ १ २ ३} आ त्वेता नि षीदत 1. 164=RV. 1. 5. 1.

^{१ २ ३ २ ३ ३ २} यदि वीरो अनु ष्यात् 1. 82.

^{३ २ ३ ३ १ २ ३ २} गव्यो षु शो यथा पुरा 1. 186=RV. 8. 46. 10.

^{३ २ २ २} अभी षदप चुच्यवत् 1. 200=RV. 2. 41. 10.

शङ्घ्यू ३ पु शचीपते 1. 253=RV. 8. 61. 5.

मो पु चाभीषतरभी प्याम परि ष्वजन्त च ।

त्यम् पु च स्तुष ऊ पु पर्यु पु च महौ हि षः ॥२८॥

मो पु त्वा वाघतश्च नारे 1. 284=RV. 7. 32. 1.

अभी षतस्तदा भर 1. 309=RV. 7. 32. 24.

अभी प्याम वृषमणस्त्वोताः 1. 336.

परि ष्वजन्त जनयो यथा पतिम् 1. 375=RV. 10. 43. 1.

त्यम् पु वाजिनं देवजूतम् II. 332=RV. 10. 178. 1.

स्तुष ऊ पु वो नृतमाय धृष्णवे 1. 390=RV. 8. 24. 1.

पर्यु पु प्र धन्व वाजसातये 1. 428=RV. 9. 110. 1; AV. 5. 6. 4-न्वा.

महौ हि षः 1. 381=RV. 8. 13. 1.

अधि ण्युभिः सोम उ ष्वाणर्नि षीद तु पिञ्चत ।

वास्तोष्पते गोष्पदे च ज्योतिष्कृणोति सूनरी ॥२९॥

सोम उ ष्वाणः सोतुभिरधि ण्युभिरचीनाम् 1. 515=RV. 9. 107. 8.

प्र तु द्रव परि कोशं नि षीद 1. 522=RV. 9. 87. 1.

परीतो पिञ्चता सुतम् I. 512=RV. 9. 107. 1.

वास्तोष्पते ध्रुवां स्थूणा 1. 275=RVPp. 8. 17. 14 वास्तोः पते

गोष्पदे Stobha.

ज्योतिष्कृणोति सूनरी 1. 303.

ज्योतिष्पताहमिद्धि पितुष्परि परि पिच्यते ।

इहो ष्विन्दो तपोष्पवित्रं सहि ष्म नृषा असि ॥३०॥

ज्योतिष्पता AG. 4. 2. 15.

अहमिद्धि पितुष्परि 1. 152=RV. 8. 6. 10.

^३पवित्रे^३ परि^१ षिच्यसे II. 110=RV. 9. 42. 4.

^२यदद्भिः^१ परि^३षिच्यसे II. 135=RV. 9. 65. 6.

^३इहो^१ ष्विदवा^३ गहि II. 136=RV. 9. 65. 5.

^१तपोष्पवित्रे^३ विततं^३ दिवस्पदे^१ II. 226=RV. 9. 83. 2.

^१स हि^२ ष्मा^३ जरितृभ्यः II. 319=RV. 9. 20. 2.

^३गोषा^१ इदो^३ नृषा^३ असि II. 395=RV. 9. 2. 10.

नि षीदसि परि षस्व पितुष्पित वसुष्कविः ।

नि षेदिरे प्रति ष्या विभिष्पतादंसु षीदति ॥३१॥

^३उतोपमानो^३ प्रथमो^१ नि षीदसि II. 582=RV. 8. 61. 2.

^२तमिंदुः^३ परि^१ षस्वजे II. 548=RV. 9. 12. 5.

^१गर्भे^३ मातुः^३ पितुष्पिता II. 745=RV. 6. 16. 35.

^१स इधानो^३ वसुष्कविः^३ II. 910=RV. 1. 79. 5; वसुःक-MS. 2. 13. 8;

157. 11.

^३विभु^३ विश्पतिं^३ नमसा^१ नि षेदिरे II. 916=RV. 6. 15. 8.

^२प्रति^३ ष्या^३ सूनरी^३ जनी II. 1072=RV. 4. 52. 1.

^२यद्वा^३ रथो^३ विभिष्पतात् II. 1077=RV. 1. 46. 3.

^३श्येनो^१ न वंसु^२ षीदति II. 1110=RV. 9. 57. 3.

प्रो ष्वस्मै वि षु विश्वारभी षु णश्च नि षेदथुः ।

आविष्कृणोति चाविष्कृत्तं त्वा परि ष्वजामहे ॥३२॥

^१प्रो ष्वस्मै^३ पुरोरेथमिद्राय^३ श्लषमर्चत II. 1148=RV. 10. 133. 1.

^२वि षु^३ विश्वा^१ अरातयः II. 1150=RV. 10. 133. 3.

^३अभी^३ षु^३ णः^१ सखीनाम् II. 34=RV. 4. 31. 3.

^१परि^३ यद्वा^३ नि षेदथुः^२ II. 946=RV. 4. 56. 7.

^३आ^१वि^२ष्कृणोति ^२व^३ग्वनुम् II. 607=RV. 9. 3. 5.

^३आ^२वि^३ष्कृणवन्गुहा ^२सतीः II. 988=RV. 8. 14. 8.

^२तं ^३त्वा ^१परि^२ष्वजामहे II. 1149=RV. 10. 133. 2.

॥ षत्वं समाप्तम् ॥

॥ तृतीयोऽध्यायः ॥

(चतुर्थोऽध्यायः)

अथावग्रहषत्वम् :—

गोषा नृषा नृषाहं दुष्वन्यमृतीषहम् ।
मन्युषाविणं नृषूत नृषातातिषितं तथा ॥३३॥

गोषा इंदो नृषा असि II. 395=RVPp. 9. 2. 10 गोऽसाः, नृऽसाः

नृषा सीदपां विषते 1. 77=RVPp. 10. 46. 1 नृऽसद्वा

नरं नृषाहं मंहिष्ठम् 1. 144=RVPp. 8. 16. 1 नृऽसह; correct reference
in Concordance.

परा दुष्वन्यं सुव 1. 141=RVPp. 5. 82. 4 दुऽस्वन्यं

तं वो दस्ममृतीषहम् 1. 236=RVPp. 8. 88. 1 अतिऽसह

अतीहि मन्युषाविणम् 1. 223=RVPp. 8. 32. 21 मन्युऽसाविनं

सिमा पुरु नृषूतो असि 1. 279=RVPp. 8. 4. 1 नृऽसूतः

शूरो नृषाता श्रवसश्च कामः 1. 318=RVPp. 7. 27. 1 नृऽसाता

पृथिव्यामतिषितं यदूधः 1. 331=RVPp. 10. 73. 9 अतिऽसितं

विष्वगानुषग् विषूतरनुष्वधं निषत्त तु ।

विष्कभिते युषग् विष्वञ्चं सुष्ठुत परि स्रव ॥३४॥

विष्वक्कस्तंभ पृथिवीमुत् द्याम् 1. 339=RVPp. 10. 89. 4 विष्वक्

आ जुक्कद्वयमानुषक् 1. 82.

^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३} स्वादोरित्था विषूवतः 1. 409=RVPp. 1. 84. 10 विषूवतः^१

^{१ २ ३ १ २ ३ २} कृत्वा महौ अनुष्वधम् 1. 423=RVPp. 1. 81. 4 अनुस्वधं; Ben. सहौ
a misprint. ?

^{३ १ २ ३ १ २} चक्रं यदस्याप्स्वा निषत्तम् 1. 331=RVPp. 10. 73. 9 निऽसत्तं^१

^{१ २ ३ २ ३ १ २} विष्कमिते अजरे भूरिरेतसा 1. 378=RVPp. 6. 70. 1 विऽस्क-^१

^{१ २ ३ १ २ ३ १} पचस्व देव आयुषक् 1. 483; II. 585.

^{२ ३ १ २ ३ २} रथं विष्वश्चमरुहद्विचक्षणः 1. 554=RVPp. 9. 75. 1 विष्वचं^१

^{१ २ ३ १ २} ममेद्वर्थस्व सुष्टुतः II. 850=RVPp. 8. 6. 12 सुऽस्तुतः^१

^{३ २ ३ १ २} अया वीती परि स्रव 1. 495=RVPp. 9. 61. 1 परि स्रव^१

अभिमातिषाहो बर्हिषदो विष्वग्धविष्कृतः ।

चतुष्पान्निष्कृतं ज्योतिष्कृच्छोचिष्के हविष्कृते ॥३५॥

अभिमातिषाहः AS. 19.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} बर्हिषदो वचनावत ऊधमिः 1. 563=RVPp. 9. 68. 1 बर्हिऽसदः^१

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ २} विष्वक्स्तंभ पृथिवीमुत द्याम् 1. 339=RVPp. 10. 89. 4 विष्वक्^१

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} देदिशतीर्हविष्कृतः 1. 13=RVPp. 8. 102. 13 हविऽऽकृतः^१

^{३ १ २} द्विपाच्चतुष्पादर्जुनि 1. 367=RVPp. 1. 49. 3 चतुऽस्पत्^१

^{२ ३ १ २ ३ २} गच्छन्निद्रस्य निष्कृतम् 1. 510=RVPp. 9. 15. 1 निऽऽकृतं^१

ज्योतिष्कृत् AS. 50.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २} शोचिष्केशं वृषणं यमिमा विशः II. 1161=RVPp. 1. 127. 2 शोचिऽऽकेशं^१

^{२ ३ १ २ ३ २ ३ २} अतद्रो हव्यं वहसि हविष्कृत आदिदेवेषु राजसि 1. 46; हविष्कृतम् II.

697=RVPp. 8. 60. 15 हविऽऽकृतः^१

पृथिवीषदोऽप्सुषदनिपंगिम्यो दिवीषदः ।

परिषिच्यमाना परि षिच्यसे ऋषिषाण तु ॥३६॥

पृथिवीषदम् VS. 9. 2; पृथिविषदः AV. 18. 4. 78.

स गच्छत्वप्सुषदोऽप्यग्नीन् AV. 12. 2. 4; CA. II. 80; अप्सुषदम् RV.
3. 3. 5.

स इषुहस्तैः स निषंगिभिर्वेशी II. 1298=RVPp. 10. 103. 3 निऽषं-
ये देवा दिविषदः AV. X. 9. 12.

इन्द्राय सोम परिषिच्यमानः II. 157=RVPp. 9. 97. 14 परिऽसि-
पवित्रे परि षिच्यसे II. 110=RVPp. 9. 42. 4 परि सि-

ये त्वा मृजंतृषिषाण वेधसः II. 236=RVPp. 9. 86. 4 ऋषिऽसान्

गोषाः परिष्वजत् पुरुषन्त्योः सुषामानि (?) तु ।

सुषमिद्वर्गोषणि निषिक्तं चतुष्पदे तथा ॥३७॥

गोषा इदो नृषा असि II. 395=RVPp. 9. 2. 10 गोऽसाः, नृऽसाः

वना विश्वा परिष्वजत् II. 497=RVPp. 6. 60. 10 परिऽस्वजत्

ध्वन्त्योः पुरुषन्त्योरा सहस्राणि दद्महे II. 409=RVPp. 9. 58. 3 पुऽसन्त्योः

त्वे वसु सुषणनानि संतु II. 654=RVPp. 7. 12. 3 सुऽसनानि

सुषमिद्वो न आ वह II. 695.

उत नो गोषणि धियम् II. 940=RVPp. 6. 53. 10 गोऽसनि

निषिक्तं पुष्करे मधु II. 950=RVPp. 8. 72. 11 निऽसिक्तं

शं न आ वक्षद् द्विपदे चतुष्पदे II. 1107=RVPp. 1. 157. 3 चतुऽपदे

निषंगिभिः सुषुम्णा सुषहा निष्पहमाण तु ।

हविष्पतिश्च गोषाति स्वर्षाता तु चमूषदः ॥३८॥

स इषुहस्तैः स निषंगिभिर्वेशी II. 1198=RVPp. 10. 103. 3 निषंगिऽभिः

दक्षा हिरण्यवर्तनी सुषुम्णा II. 1091 = RVPp. 5. 75. 2 सुऽसुम्णा;
Samhita-णा

सुषहा सोम तानि ते II. 1114=RVPp. 9. 29. 3 सुऽसहा

निष्पहमाणो यमते II. 1162=RVPp. 1. 127. 3 निऽसह-

यस्त्वाग्ने हविष्यतिर्दूतं देव सपर्यति II. 195=RVPp. 1. 12. 8 हविःस्पतिः

गोषातिरश्वसा असि II. 166=RVPp. 9. 61. 20 गोऽसाः

स्वर्षाता वन ऊर्ध्वा नवंत II. 820=RVPp. 9. 88. 2 स्वःऽसाता

पुनानासश्चमूषदः II. 527=RVPp. 9. 8. 2 चमूऽसदः

साकंनिषेभ्यः स्वर्षान्निष्कृण्वानास्तु चमूष तु ॥३९॥

नमः साकंनिषेभ्यः II. 1175.

ऋषिमना य ऋषिकृत्स्वर्षाः II. 524=RVPp. 9. 96. 18 स्वःऽसाः

निष्कृण्वाना आयुधानीव धृष्णवः II. 1102=RVPp. 1. 92. 1 निःऽकृ-

चमूषच्छयेनः शकुनो विभृत्वा II. 525=RVPp. 9. 96. 19 चमूऽसत्

॥ अचग्रहणत्वं समाप्तम् ॥

ष्टुत्वमारभ्यते :—

संहितायां टस्य तः स्यात्पदकाले तु यत्र तान् ।

विविच्य कथयाम्यद्य संप्रदायानुसारतः ॥४०॥

॥ इति परिभाषा ॥

नकिष्ठा परि शोभंतु नकिष्टं च स्वसुष्टमः ।

विभोष्ट इंद्र योनिष्ट धनुष्टन्वंत्यभिष्टु च ॥४१॥

न किष्ठाद्रधीतरो हरी यदिद्र यल्लसे ।

न किष्ठातु मज्मना न किः स्वश्व आनशे II. 300; RT. 284; RPr. 5. 34;

TPr. 6. 15; CA. 2. 84, 85.

परि शोभंतु नो गिरः 1. 158.

न किष्टं कर्मणा नशत् 1. 243.

^{३ २ ३} उषा ^{३ २ ३ २ ३} अप स्वसुष्टमः ^{१ २} सं वर्तयति 1. 451; CA. 2. 87.

^{३ १ २} विमोष्ट ^{३ १ २} इंद्र राधसः 1. 366; RPr. V. 32, 33, 37, 38; VPr. 3. 80;
CA. 2. 85.

^{१ २} योनिष्ट ^{३ १ २} इंद्र सद्ने अकारि 1. 314.

^{१ २} धनुष्टन्वंति ^{३ १ २} पौंस्यम् 1. 551.

^{३ १} एष विप्रैरभिष्टुतः ^{२ ३ १ २} II. 605; आभिष्टुम् in Mahānāmni.

गोभिष्टे ऽग्निष्टपत्यनुष्टुवंति च तमु ष्वा ।

प्रमोष्टे सतरग्निष्टवे दमे पर्वभिष्टु च ॥४२॥

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} गोभिष्टे वर्णमभि वासयामसि 1. 575.

अग्निष्टपति Stobha.

^{२ ३} अनु ष्ठन्वंति ^{३ १ २} पूर्वथा II. 232.

^{१ २} तमु ष्वाम ^{३ २ ३} ये गिर ^{३ १ २ ३ १ २} इंद्रमुक्थानि ^{३ २} वावृधुः II. 235.

^{३ १ २ ३ १ २ ३} प्रमोष्टे सतः ^{२ ३} परि यंति ^{३ १ २} केतवः II. 238.

^{३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} अग्नि ष्ठवे दम आ जातवेदाः II. 653.

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} पृषि तोकं तनयं ^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} पर्वभिष्टुमदब्धैरप्रयुत्वभिः II. 971.

नकिष्टे पूर्व्यस्तुतिं धेनुष्ट इंद्र सन्नता तथा ॥४३॥

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} न किष्टे पूर्व्यस्तुतिम् II. 1032.

^{२ १ २ ३ २} धेनुष्ट इंद्र सन्नता II. 1183.

॥ ष्ठत्वं समाप्तम् ॥

अवग्रहद्वयमारभ्यते :—

सुष्टुतयो पुरुष्टुत दुष्टरं सुष्टुतिं तथा ।

आनुष्टुमस्य सुष्टुम विष्टुम त्रैष्टुमं तथा ॥४४॥

वर्धतु त्वा सुष्टुतयो गिरो मे II. 974=RVPp. 7. 99. 7 सुऽस्तुतयः^१

धर्ता वज्री पुरुष्टुतः II. 598=RVPp. 1. 11. 4 पुरुऽस्तुतः^१

विश्वासु पृत्सु दुष्टरम् II. 873=RVPp. 1. 79. 8 दुस्तरं^१

न सुष्टुतिमसुर्यस्य विद्वान् II. 1146=RVPp. 7. 22. 5 सुऽस्तुतिं^१
आनुष्टुभस्य AS. 15.

सुष्टुभो वां वृषणवसू रथे वाणीच्याहिता RV. 5. 75. 4.

विष्टुभ ?

गायत्रं त्रैष्टुभं जगत् II. 1176.

परिष्टोभंत्य

विष्टुभस्त्रिष्टुभर्दुष्टुतिस्तथा ।

दुष्टरः सुष्टुतिः परिष्टुभश्च निष्टतक्षतुः ॥४५॥

परिष्टोभंत्या कृपा II. 4=RVPp. 9. 64. 28 परिऽस्तो-

विष्टुभो दिवो धरुणः पृथिव्याः II. 28=RVPp. 9. 87. 2 विष्टुभः^१

सोमे अर्कास्त्रिष्टुभः सं नवंते II. 210=RVPp. 9. 97. 35 त्रिऽस्तुभः^१

न दुष्टुतिर्द्रविणो देषु शस्यते II. 218=RVPp. 1. 53. 1 दुऽस्तुतिः^१

स वद्विरप्सु दुष्टरः II. 323=RVPp. 9. 20. 6 दुस्तरः^१

ऋषीणां सुष्टुतीरुप यज्ञं च मानुषाणाम् II. 380=RV. 1. 84. 2 च स्तु-

विश्वा अर्ध परिष्टुभः II. 413=RVPp. 9. 62. 24 परिऽस्तुभः^१

तमोजसा धिषणे निष्टतक्षतुः II. 582=RVPp. 8. 61. 2 निऽस्त-

अभिष्टुत त्रैष्टुभं तुष्टुवांसः सुष्टुतस्त्रिकम् ॥४६॥

एष विप्रैरभिष्टुतः II. 605=RVPp. 9. 3. 6 अभिऽस्तुतः^१

गायत्रं त्रैष्टुभं जगत् II. 1176.

स्थिरैरगैस्तुष्टुवांसः II. 1221=RVPp. 1. 89. 8 तुऽस्तुवांसः^१

ममेद्वर्धस सुष्टुतः II. 850=RVPp. 8. 6. 12 सुऽस्तुतः^१

जीराश्वो अश्विनोर्यातु सुष्टुतः II. 1107=RVPp. 1. 157. 3 सुऽस्तुतः (सुष्टुतः
occurring only twice.) But cp:—

तं त्वा गिरः सुष्टुतयो वाजयन्ति 1. 68.

वर्धतु त्वा सुष्टुतयो गिरो मे II. 974.

सुष्टुतिम् 1. 349; II. 182, 256, 1146.

सुष्टुतीः II. 380.

॥ अवग्रहपत्वं समाप्तम् ॥

ष्टुत्वविकारमारभ्यते :—

संहितायां ठस्य थः स्यात् पदकाले तु यत्र तान् ।

विविच्य कथयाम्यद्य संप्रदायानुसारतः ॥

कु छः को वापो हि छां मयोभुवस्त चराचरम् ॥४७॥

कु छः को वामश्विना तपानः 1. 305=RV. 5. 74. 1 कूछो देवावश्विना=कूऽस्थः

आपो हि छा मयोभुवः II. 1184=RVPp. 10. 9. 1 स्थ

अवग्रहष्टुत्वविकारः(ः) छत्वमारभ्यते :—

विष्ठा गिरिष्ठाः परमेष्ठी रयिष्ठाः प्रतिष्ठ तु ।

गह्वरेष्ठां पूर्वनेष्ठां प्रतिष्ठां निष्ठ श्रेष्ठ तु ॥४८॥

स बुध्न्या उपमा अस्य विष्ठाः 1. 321=AV. 4. 1. 1; VS. 13. 3.

अप्सु दत्तो गिरिष्ठाः 1. 473=RVPp. 9. 62. 4 गिरिऽस्थाः

परमेष्ठी AS. 18.

सरस्व॑न्तं पु॒ष्टप॑तिं रयि॒ष्ठाम् AV. 7. 40. 2; रयि॒ष्ठानो॑ रयि॒म॒सासु॑ चेहि AV.

7. 76. 6=RV. 6. 47. 6 रयि॒स्थानो॑ रयि॒म॒-

साकं॑ प्रति॒ष्ठा ह॒द्या ज॑वंथ RVPp. 10. 73. 6 प्रति॒स्था

वि॒श्वंभ॒रा वसु॑धानी प्रति॒ष्ठा AV. 12. 1. 6; VS. 14. 23.

ग॒ह्वरे॑ष्ठां म॒हाति॑ पूर्वि॒ने॒ष्ठाम् 1. 353.

अ॒शीम॑हि गा॒घमु॑त प्रति॒ष्ठाम् RVPp. 5. 47. 7 प्रति॒स्थां

मा ज्ञा॒तारं॑ मा प्रति॒ष्ठां वि॑दन्त AV. 6. 32. 3. (The ms. reads प्रत्य॒ष्ठाम्.)

यू॒थे न नि॑ष्ठा वृष॒भो वि॑ राज॒सि II. 844=RV. 9. 110. 9. नि॒ष्ठा; Pada

निः॒स्थाः

अ॒भी नरं॑ धीज॒वनं॑ रथे॒ष्ठाम् II. 774=RVp. 9. 97. 49. रथे॒स्थां

॥ अचग्रहष्टुत्वविकारः छत्वं समाप्तम् ॥

ष्टुत्वविकारो णत्वमारभ्यते :—

संहितायां णस्य नः स्यात् पदकाले तु यत्र तान् ।

विविच्य कथयाम्यद्य संप्रदायानुसारतः ॥४९॥

ऊर्ध्व ऊ पु ण रक्षा णो गव्यो पु ण मिमिक्ष णः ।

शिद्धा णो अस्मिन्नुष्वाणरधि णुभिरभी पु णः ॥५०॥

ऊ॒र्ध्व ऊ पु ण ऊ॒तये॑ 1. 57=RV. 1. 36. 13.

ग॒व्यो पु णो॑ यथा॒ पुरा॑ 1. 186=RV. 8. 46. 10.

अ॒ग्ने रक्षा॑ णो अ॒हसः॑ 1. 24=RV. 7. 15. 13.

म॒ध्वा य॒ज्ञं मि॑मिक्ष णः 1. 519=RV. 9. 107. 6 नः

शि॒द्धा णो॑ अ॒स्मिन्पु॑रु॒हूत॑ या॒मेनि॑ 1. 259=RV. 7. 32. 26; TS. 7. 5.

7. 4 नो

सोम उ^{१२} ष्वाणः^{३२} सोतृभिरधि^{३२३२३} ष्णुभिरवीनाम्^{३३१२} 1. 515=RV. 9. 107. 8.
अभी^{३२} षु^{१२} णः^{३२} सखीनाम् II. 34=RV. 4. 31. 3.

परी^१ णो^२ अश्च^३ येमाणो^४ (णः) परि^५ णश्शर्मयंत्य^६ तु ।

रिरीहि^१ णः^२ शृंगवृषो^३ णपात्प्र^४ णीयते^५ तथा ॥५१॥

परि^{१२} णो^३ अश्वमश्वविद्^{३१} II. 560; (Ben. नो.)=RV. 9. 61. 3. परि^१ णो

नृभिर्येमाणः^{१२३२३} कोश^३ आ^१ हिरण्यये^{२३१२} II. 52=RV. 9. 75. 3-मानः

परि^{१२} णः^{३२३} शर्मयंत्या^{३१२} धारया^३ सोम^३ विश्वतः^{३१२} II. 247; (Ben. नः.)=RV. 9. 41.

6 परि^१ णः

रयि^{३१} सोम^२ रिरीहि^२ णः^३ II. 797=RV. 9. 11. 9. नः

यस्ते^१ शृंगवृषो^२ णपात्^३ II. 77=RV. 8. 17. 13 नपात्

अध्वरेषु^{२३२३१} प्र^१ णीयते^२ II. 826=RV. 3. 27. 8.

उरु^१ णस्कृधि^२ शिन्ना^३ ण^४ इंद्र^५ णत्वमुदाहतौ ॥५२॥

उरु^{१२३१२} कुरु^३ णस्कृधि^३ II. 996=RV. 8. 75. 11.

शिन्ना^{१२} ण^३ इंद्र^{१३३} राये^३ II. 991=RV. 8. 92. 9.

अवग्रहणत्वमारभ्यते :—

परीणसि^१ दुरोणयुर्गिर्वणो^२ मन्युषाविणम् ।

प्रणेतः^१ पुरुषामन्^२ सत्राहणं^३ नृमणानरम् ॥५३॥

कस्य^{१२३१} नूनं^३ परीणसि^३ 1. 34=RVpp. 8. 84. 7 परीणसः

दिवस्पायुदुरोणयुः^{३२३१२३३} 1. 39=RVpp. 8. 60. 19 दुरोणयुः

पिबा^{२३} त्वा^२ ३^१ स्य^२ गिर्वणः^३ 1. 165=RVpp. 3. 51. 10 गिर्वणः

अतीहि^{१२} मन्युषाविणम्^{३१२} 1. 223=RVpp. 8. 32. 21 मन्युषा-

वयमिन्द्र^{३१२} प्रणेतः^३ 1. 193=RVpp. 8. 46. 1 प्रणेतः

^{२२}पुरुणामपुरुष्टुत 1. 188=RVPp. 8. 93. 17 पुरुऽना-

^{६ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २}सत्राहरं दाधृषि तुभ्रमिद्रम् 1. 335=RVPp. 4. 17. 8 सत्राऽहनं

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ २}अप स्त्रीहिंति नृमणा अधद्राः 1. 323=RVPp. 8. 96. 13 नृऽमनाः

^{१ २ ३ क २ २}तं गूर्धया स्वरम् 1. 109=RVPp. 8. 19. 1 स्वरऽनरं

वृत्रहरं वृषमणनिर्णिजे निर्णिजं तथा ।

प्राणा परीणसं प्राणा पां (पा) दुरोणे च गोषणि ॥५४॥

^{२ २ ३ १ २ ३ १ २}इंद्र युचं वृत्रहरं गृणीषे 1. 327.

^{२ ३ १ २ ३ १ २}इंद्राभी व्याम वृषमणस्त्वोताः 1. 336.

^{३ २ ३ ३ १ २ ३ १ २}शुक्रा वि यंत्यसुराय निर्णिजे 1. 551.

^{२ १ २ ३ १ २ ३ १ २}परिस्तुतमुस्त्रिया निर्णिजं धिरे 1. 563=RVPp. 9. 68. 1 निऽनि-

^{३ १ २ २ २ ३ १ २}प्राणा शिशुमेहीनाम् 1. 570.

^{३ १ २ ३ १ २}परीणसं कृणुते तिग्मशृंगः II. 466=RVPp. 9. 97. 9 परीणसं

^{३ १ २ ३ २}प्राणादपानती II. 725=RVPp. 10. 189. 2 प्राणात्

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २}यो दीदाय समिद्धः स्वे दुरोणे II. 652=RVPp. 7. 12. 1 दुरोणे

^{३ १ २ ३ २ ३ १ २}उत नो गोषणि धियम् II. 940=RVPp. 6. 53. 10 गोऽसनि

गिर्वणसे गिर्वणसं प्रणीती च सुषुम्ण तु ।

निष्पहमाणो सुषणनान्यवग्रहणत्वं तु ॥५५॥

^{२ ३ १ २ ३ २}जुष्टं गिर्वणसे बृहत् II. 779=RVPp. 8. 89. 7 गिर्वणसे

^{१ २ ३ १ २ २ २}इंद्रं गीर्भिर्गिर्वणसम् II. 1005=RVPp. 8. 2. 27 गिर्वणसं

^{२ ३ १ ३}तच्च प्रणीती हर्यश्च II. 1030=RVPp. 7. 32. 15 प्रऽनीती

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३}दक्षा हिरण्यवर्तनी सुषुम्णा II. 1091=RV. 5. 75. 2-हिरण्यवर्तनी सुषुम्णा;

Pada सुषुम्णा

^{३ १ २}निष्पहमाणो यमते II. 1162=RVPp. 1. 127. 3 निऽस-

प्राणा (?) शिशुर्महीनाम् 1. 570; II. 363.

प्रति धेनुमिवायतीमुषासम् 1. 73=RVPp. 5. 1. 1 इव आस्यती

उषः प्रारं च दीर्घायो वाताप्याय उतासते ।

सप्तास्येभिश्च इन्द्रा भर सं चा च विशन्ति च ॥६०॥

उषः प्रारन्तूतूरनु 1. 367=RVPp. 1. 49. 3 प्र आरन्

दीर्घायो मर्त्यः 1. 268=RVPp. 8. 70. 7 दीर्घास्यो

दीर्घं सुतं वाताप्याय 1. 228=RVPp. 10. 105. 1 वाताप्याय

इन्द्रं जातमुपासते 1. 175=RVPp. 10. 153. 1 उप आ-

सप्तास्येभिश्चैकभिः 1. 463.

त्वं न इन्द्रा भर ओजः 1. 405=RVPp. 8. 98. 10 इन्द्र आ

सं चाच विशन्ति 1. 534=RVPp. 9. 95. 3 च आ

भरा नूनमथादित्य चाशनानशने तथा ।

आनुष्टुभस्य च प्रागा गिराममासुक्रतो पृण ॥६१॥

अथादित्य AS. 4.

चाशनानशने AS. 43.

आनुष्टुभस्य AS. 14.

अतश्च प्रागा आदितिर्भवासि RV. 8. 48. 2; (पूर्वागात्पद्मतीभ्यः 1. 281.)

ममा जाता सुक्रतो पृण 1. 52=RVPp. 8. 1. 18 मम आ

च नारे पानः शल्यात्मा गिरः सोमा विवोजय ? ।

इहावह च विश्वायु हागमन् (त् ?) घृतासुती ॥६२॥

मो घृ त्वा वाघतश्च नारे 1. 284=RVPp. 7. 32. 1 च न आरे

शल्यात्मा ?

अग्न देवा इहा वह II. 142=RV. 1. 12. 3.

पाहि सदमिद्विश्वायुः II. 983=RV. 1. 27. 3.

^{३ १} ^{२ २} ^{३ १} ^{२ २}
 व्रजं गोमते दस्युहा गमत् ? II. 1015=RVPp. 6. 45. 24-हा ग-
^{२ ३ १} ^{२ ३ १} ^{२ ३ १}
 ता सम्राजा घृतासुती II. 262=RVPp. 1. 136. 1 घृतऽआ-

प्रजां चादित्यैरिन्द्रा यच्छति तिग्मायुधस्तथा ।

इन्द्रा याहि गमन्तारे अस्मदिवाजिषु तथा ॥६३॥

^{३ १} ^{२ ३} ^{१ २} ^{२ २} ^{३ १} ^{२ ३}
 प्रजां चादित्यैरिन्द्रा सह सीषधातु II. 461=RV. 10. 157. 2.

^१ ^{२ २} ^{३ १} ^{२ ३}
 इन्द्रा यच्छत्या गहि II. 580=RVPp. 8. 4. 2 इन्द्र आ

^{३ १} ^{२ ३} ^{१ २} ^{३ १}
 तिग्मायुधः क्षिप्रधन्वा समत्सु II. 757=RV. 9. 90. 3.

^१ ^{२ २} ^{३ २} ^{३ १}
 इन्द्रा याहि धियेषितः II. 495=RV. 1. 3. 5.

^{२ २} ^{३ २} ^{३ २} ^{३ २}
 आ घा गमन्तारे अस्मत् II. 1006=RVPp. 8. 2. 26 गमत् न आरे

^{१ २} ^{३ १} ^{२ ३} ^{१ २}
 सप्तिमाशुमिवाजिषु II. 875=RV. 10. 156. 1.

वहा याहि समानं पवित्रेणात्मानमित्यपि ।

दूराच्चासाद् व्रतानि नाधृषे अद्याभरद्वसुः ॥६४॥

^{२ ३} ^{१ २} ^{२ २}
 प्र वहा याहि शूर II. 302=AV. 2. 5. 1.

^१ ^{२ २} ^{३ १} ^{२ ३} ^{३ २}
 त्वामर्भस्य हविषः समानम् (सम+अनम्) II. 334.

^{१ २} ^{३ २} ^{३ १} ^{२ ३} ^{१ २} ^{३ २} ^{३ १} ^{२ ३}
 येन देवाः पवित्रेणात्मानं पुनते सदा II. 650=RVKh. 9. 67. 4.

^१ ^{२ ३} ^{२ ३} ^{३ २} ^{३ ३}
 स नो दूराच्चासाच्च II. 983=RVPp. 1. 27. 3 च आसात्

^१ ^{२ ३} ^{२ ३} ^{३ २} ^{३ २}
 अस्य व्रतानि नाधृषे II. 1063=RVPp. 9. 53. 3 न आ-

^१ ^{२ ३} ^{२ ३} ^{३ १} ^{२ २}
 सा नो अद्याभरद्वसुः II. 1089=RV. 5. 79. 3.

इवाशत उतायातं योजनेना विश्वायु च ।

अस्यायुधानि शतात्मा चतुर्थं परिकीर्तितम् ॥६५॥

^{३ २} ^{३ १} ^{२ २}
 ह्रदं कुल्या इवाशत II. 1067=RVPp. 3. 45. 3 इव आ-

^{३ १} ^{२ २} ^{३ २} ^{३ १} ^{२ २}
 उतायातं संगवे प्रातरह्नः II. 1101=RVPp. 5. 76. 3 उत आ

^{३ २} ^{३ १} ^{२ ३} ^{१ २} ^{३ १} ^{२ २}
 समानेन योजनेना परावतः II. 1104=RVPp. 1. 92. 3-न आ पु-

^{१ २ ३ २ ३ १ २} इदो विश्वायुमा भर II. 406=RVPp. 9. 4. 10 विश्वा^१ऽआयुं

^{३ २ ३ १ २ २ ३ १ २} प्रत्यङ्गिना बिभ्रदस्यायुधानि II. 1194=RV. 10. 123. 7.

^{२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} सूरौ न रुक्कां छुतात्मा II. 1121=RVPp. 1. 149. 3 सूर^१त्^१ऽआत्मा

॥ अकारः; सवर्णदीर्घ समाप्तम् ॥

इकारः; सवर्णदीर्घमुच्यते :—

वर्मीव धृष्णो महिषीवेद्र खन्दीवासंगः ।

महीमे अस्य वृषनाम शूषे महीव कृत्ति तु ॥६६॥

^{३ १ २ ३ १ २} वर्मीव धृष्णा^३वा रुज 1. 585=RV. 9. 108. 6.

^{१ २ ३ २ ३ २ ३} महिषीव त्वद्रयिः 1. 86=RV. 5. 25. 7.

^{१ २ ३ २ ३ १ २} इंद्र खन्दीव वसंगः II. 215=RVPp. 8. 33. 2 खन्दी^१ऽइव

^{२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १} महीमे अस्य वृष नाम शूषे II. 456=RVPp. 9. 97. 54 महि^१ इमे

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} महीव कृत्तिः शरणा त इंद्र II. 760=RVPp. 8. 90. 6 मही^१ऽइव

अतः परं च वक्ष्यामि महिषीव वि जायते ।

अतीह्यभीष्टेवमादि ह्यह्या हि पदकालतः ॥६७॥

^{१ २ ३ १ २} महिषीव वि जायते 1. 86.

^{१ २ ३ १ २} अतीहि मन्युषाविणम् 1. 223=RVPp. 8. 32. 21 अति^१ इहि

^{२ ३ १ २ ३ २ ३} प्रेह्यभीहि धृष्णुहि 1. 413=RVPp. 1. 80. 3 अमि^१ इहि

तथा च ह्रस्वदीर्घ च त्वेहीमस्य त्वमीमहे ।

उवर्णस्य तथा दीर्घ चोभयत्र न विद्यते ॥६८॥

^{१ २ ३ २ उ} ^३ ^{१ २} पहीमस्य द्रवा पिब 1. 159=RVp. 8. 17. 11 आ इहि ई

॥ इकारं समाप्तम् ॥

उकारमारभ्यते :—

आजिषूद्रवजाः सूर्यस्य द्रोणमितीरितम् ।

मधूदकं च सूक्तेभिश्चैवमादि विलोकयेत् ॥६९॥

^{२ उ} ^{३ २} ^{३ २ ३ १} तमिन्महत्स्वाजिषूतिम् II. 352=RV. 1. 81. 1-पूतेम्= -षु उत ई

^{२ ३} ^{१ २ ३ १} ^{२ ३} ^{१ २} हरिः पर्यद्रवजाः सूर्यस्य द्रोणम् (सु+ऊर्यस्य) 1. 538=RVp. 9. 93. 1
सूर्यस्य

^{३ २} ^{३ १} ^{२ ३ २} क्षीरं सर्पिर्मधूदकम् II. 647=RVp. 9. 67. 32 मधु उ-

^{३ २} ^{३ २} ^{३ १} ^{२ ३} अग्निं सूक्तेभिर्वचोभिर्वृणीमहे 1. 59=RVp. 1. 36. 1 सुऽउ-

उकारस्य तथा दीर्घं ह्रस्वदीर्घं न विद्यते ॥७०॥

॥ उकारं समाप्तम् ॥

इकारमारभ्यते :—

इको गुणस्य रूपाणि चत्वार्याहुर्मनीषिणः ।

पौर्वापर्यविभेदेन ह्रस्वदीर्घोभयेन च ॥७१॥

इकारादिद्विवर्णानामित्संज्ञेह विधीयते ।

एद्वर्णं च तथा ओच्च भवतो गुणसंज्ञकौ ॥७२॥

शिष्यंधसरदर्शयत्युछन्ती जत्र्यजीजनत् ।

वाज्यस्थाच्च यशस्व्यस्या वाज्यर्षसि सवाज्य च ॥७३॥

^{१ २}अपादु ^{३ १ २}शिष्यंधसः 1. 145=RVPp. 8. 92. 4 शिष्री अं-

^{१ २}प्रत्यु ^{३ २}अदर्शयत्यू ^{१ २}३ छंती ^{३ २}दुहिता ^{३ २}दिवः 1. 303=RV. 7. 81. 1.

^{३ १}देवी ^२जनित्र्यजीजनत् 1. 379=RV. 10. 134. 1.

^{३ २}शश्वत्तमं ^{३ २}बहिरा ^{३ २}वाज्यस्थात् 1. 531=RV. 9. 87. 4.

यशस्व्यस्याः AS. 26.

^{३ १ २}आपृच्छ्य ^{३ १ २}धरुणं ^{३ २}वाज्यर्षसि II. 26=RV. 9. 107. 5.

स वाज्य-?

वाज्यक्रमीच्च वीत्यर्ष वाज्यर्षति प्र वाज्य तु ।

शुष्म्यदाभ्यः शुष्म्यसिष्यदद्रारापस (!) शर्घ्यु च ॥७४॥

^{२ ३ २}आ वाजं ^{२ ३ २}वाज्यक्रमीत् II. 5=RV. 9. 64. 29.

^{३ २ ३ १ २}वीत्यर्ष ^{३ २ ३ १ २}पनिष्टये II. 287=RVPp. 9. 9. 2 वीती अर्ष

^{३ १ २}अभिक्रदन्कलशं ^{३ १ २}वाज्यर्षति II. 382=RV. 9. 86. 11.

^{२ ३ २}प्र वाज्यक्षाः ^{३ १ २}सहस्रधारः II. 508.

^{३ २ ३ १ २}एष ^{३ २ ३ १ २}शुष्म्यदाभ्यः ^{३ २ ३ १ २}सोमः II. 639=RVPp. 9. 28. 6 शुष्मी अ-

^{३ २ ३ २}एष ^{३ २ ३ २}शुष्म्यसिष्यदत् II. 638=RV. 9. 27. 6.

^{३ १ २}सोमपा ^{३ १ २}बाहुशर्घ्यु ^{३ १ २}३ प्रधन्वा II. 1198=RVPp. 10. 103. 3-शर्षी उ-

पृथिव्यन्तरिक्षं द्यौरापः देव्यवस ईरिताः ।

व्यवर्तयेति हर्यश्च लक्ष्ये धौको (होको?) निगद्यते ॥७५॥

^{१ २}मर्तस्य ^{३ १ २}देव्यवसः II. 408=RV. 9. 58. 2.

^{२ ३}यद्भूमिं ^{३ १ २}व्यवर्तयत् II. 986=RVPp. 8. 14. 5 वि अ-

^२हर्यश्वाय ^{३ २}बर्हया ^{३ २}समापीन् II. 1142=RV. 7. 31. 12.

^२हरिभ्यां ^{३ २}याह्यो ^{३ २}आ 1. 293=RVPp. 7. 32. 4 याहि ओकः

भूर्यासुतिश्च नक्येवमेवमादि विबोध्यताम् ।
 प्र देव्येतूभयाहस्त्या भर द्युमन्याहुतस्तथा ॥७६॥
 मद्वावो अर्चिषा चेति दीर्घोभयमुदाहृतम् ।

^{३ १} वृत्रहा ^२ भूर्यासुतिः 1. 140=RVPp. 8. 93. 18 भूरिऽआ-

^२ न क्येवं यथा ^३ त्वम् ? 1. 203=RV. 4. 30. 1 नकिः एव

^२ प्र देव्येतु ^{३ १ २} सूनुता 1. 56=RV. 1. 40. 3.

उभयाहस्त्या भर 1. 345=RVPp. 5. 39. 1-हृस्ति आ

^१ समिद्धो ^२ द्युमन्याहुतः II. 229=RV. 8. 103. 9.

^२ व्यू २ ^{२ ३ २ ३ क २} पाश्चंद्रा ^{३ १ २} मद्वावो अर्चिषा II. 1105 = RVPp. 1. 157. 1 वि लषाः;

मही आवः

अथोका :—

राय ईशे स्वपत्यस्य चैवमादि विलोकयेत् ।
 अन्वारभा च बाह्वोजसैवमादि विलोकयेत् ॥७७॥
 उवर्णस्य तथा दीर्घ ह्रस्वदीर्घ न विद्यते ।

^{३ १} राय ईशे ^२ स्वपत्यस्य 1. 60=RV. 3. 16. 1.

^{३ २ ३ १ २} अग्निमन्वारभामहे 1. 91=VS. 9. 26.

^२ पुरो ^{३ १ २ ३ क २} बिभेद बाह्वोजसा II. 799=RV. 8. 93. 2.

॥ इत्समाप्तम् ॥

यवौ यणाविति प्रोक्तौ संहितायामिकामचि ।
 शिष्य्यंधसो यशस्व्यस्यार्विवष्टान्वारभादिकाः ॥७८॥

पूर्णा विवध्रासिचम् 1. 55=RVp. 7. 16. 11-छि आ-

॥ यणीत्समाप्तम् ॥

अथ गुणारम्भः —

एन्द्रस्य जनितेन्द्रस्य दीर्घह्रस्वं विलोकयेत् ।

इन्द्रस्येव तु ब्रह्मेति तोदस्येव न आ भरे ॥७९॥

एन्द्रस्य जठरं विश II. 557=RV. 9. 66. 15.

जनितेन्द्रस्य जनितोत विष्णोः II. 293=RV. 9. 96. 5.

इन्द्रस्येव प्र तवसस्कृतानि 1. 78=RV. 7. 6. 1.

वोचद्ब्रह्मेति वेरु तत् 1. 94=RV. 2. 5. 3 वोचद्ब्रह्माणि

तोदस्येव शरण आ महस्य 1. 97=RV. 1. 150. 1.

भद्रंभद्रं न आ भरेषमूर्जं शतक्रतो 1. 173=RV. 8. 93. 28.

इवेत्सुभृत उद् वेदभीहेव च नि षीदते ।

समुद्रायेव पिबेचर्मेव धन्वेव ताँ इहि ॥८०॥

गर्भे इवेत्सुभृतो गर्भिणीभिः 1. 79=RV. 3. 29. 2.

उद्धेदमि श्रुतामघम् 1. 125=RVp. 8. 93. 1 उत् ष इत्

इहेव श्रुण्व एषाम् 1. 135=RVp. 1. 37. 3 इहऽइव

आ त्वेता नि षीदतेन्द्रमभि प्र गायत 1. 164=RV. 1. 5. 1.

समुद्रायेव सिधवः 1. 137=RV. 8. 6. 4.

पिबेदस्य त्वमीशिषे 1. 162=RV. 8. 82. 7.

इन्द्रश्चर्मेव रोदसी 1. 182=RV. 8. 6. 5.

अति धन्वेव ताँ इहि 1. 246=RV. 3. 45. 1.

सहस्रेणेव त्ववेरिणं तवेत्केयथेदसि ।
 असृक्षतेद्रं तवेदमपीपेमेह वज्रिणम् ॥८१॥

^{३ १ २ ३}सहस्रेणेव ^{१ २}शिक्षति 1. 235=RV. 8. 49. 1.

^{३ १}तृष्यन्नेत्यवेरिणम् 1. 252=RVPp. 8. 4. 3 अव इरिणं

^{१ २ ३ ३}तवेदिद्रावमं वसु 1. 270=RV. 7. 32. 16.

^{२ ३ १ २}केयथ केदसि 1. 271=RV. 8. 1. 7.

^{३ १ २ ३ १ २}इष्टा होत्रा असृक्षतेद्रम् 1. 151=RV. 8. 93. 23.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}वयमेनमिदा ह्यो ऽपीपेमेह वज्रिणम् 1. 272=RVPp. 8. 66. 7-पेम इह

नेद्र सश्वस्युपेन्नु मघवन्भूय इतीरिताः ।
 अथेमाश्च भरेद्र त्वक्षेणेव च तु प्रेह्यमी ॥८२॥
 वीरायेंदवे ब्रह्मैद्राय धन्वेद्राय पिन्वते ।

^{१ २ ३ १ २}नेद्र सश्वसि दाशुषे 1. 300=RV. 8. 51. 7.

^{२ ३ १ २}उपोपेन्नु मघवन् भूयः 1. 300=RVPp. 8. 51. 7 उपऽउप इत्

^{३ २ ३ २ ३ ३ २ ३ १ २}अभी षतस्तदा भरेद्र ज्यायः कनीयसः 1. 309=RV. 7. 32. 24.

^{१ २ ३ १ २}यो अक्षेणेव चक्रियौ शचीभिः 1. 339=RV. 10. 89. 4.

^{२ ३ १ २ ३ ३ ३ ३}प्रेह्यमीहि धृष्णुहि 1. 413=RV. 1. 80. 3.

^{३ १ २ ३ १ २}वन्द्वीरायेंदवे 1. 360=RV. 8. 69. 1.

^{१ २ ३ १ २}ब्रह्मैद्राय वज्रिणे 1. 390=RV. 8. 24. 1.

^{३ ३ २ ३ १ २}परि प्र धन्वेद्राय सोम 1. 427=9. 109. 1.

^{३ २ ३ १ २}ऊर्जा मित्रो वरुणः पिन्वतेडाः 1. 455.

सीषधेमैद्र इंद्रायेंदो आविथे त्वपामिवे ।
 पवस्वेंदो च यस्येद (?) पादोऽस्येह प्र चेतये ॥८३॥

^{३ २ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}इमा नु कं भुवना सीषधेमैद्रश्च विश्वे च देवाः I. 452=RV. 10. 157. 1.

^{१ २ ३ १ २}इंद्रायेंदो मरुत्वते I. 472=RV. 9. 64. 22.

^{१ २} स पवस्व य ^{२३} आविथेन्द्रं ^{३ १ २ ३ २ ३ १ २} वृत्राय हंतवे I. 494=RV. 9. 61. 22.

^{३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} अपामिवेदूर्मयस्तु ^२ राणाः I. 544=RV. 9. 95. 3.

^{१ २ ३ १ २ ३ २} पवस्वेदो वृषा सुतः I. 479=RV. 9. 4. 28.

पादोऽस्य AS. 33=RV. 10. 90. 3.

एवेदं पवमानायेंदवे नयेंद्र इत्यपि ।

सोमस्येह तर्वेदो त्वस्येदिंद्रश्च ममेदिह ॥८४॥

एवेदम् AS. 34.

^{१ २ ३ ३ २} पवमानायेंदवे II. 1=RV. 9. 11. 1.

^{३ १ २ ३ १ २ २} नरेंद्राग्नी माभिश्चस्तये II. 268=RV. 7. 94. 3.

^{१ १ २ ३ १ ३} ता सोमस्येह तृपताम् II. 21=RV. 3. 12. 3.

^{३ २ ३ ३ २ ३} अस्येदिंद्रो मदेषु II. 46=RV. 9. 1. 10.

^{२ ३ ३ १ २ ३ १ २} ममेदिह श्रुतं हवम् II. 260=RV. 2. 41. 4.

शंसेदुक्थं प्रेद्र तुभ्येमा सूर्यस्येव वै बुधाः ।

सोमैद्राय तु वर्षस्येव रास्वेदो त्वचेत (?) तु ॥८५॥

^{२ ३ ३ २ ३ १ २} शंसेदुक्थं सुदानवे II. 67=RVPp. 7. 31. 2 शंस इत्

^{३ १ २ ३ १ २} प्रेद्र ब्रह्मणा शिरः II. 89=RV. 3. 51. 12.

^{२ ३ १ २ २} तुभ्येमा भुवना कवे II. 127=RVPp. 9. 62. 27 तुभ्य इमा

^{१ २ ३ २ ३ १ २} सूर्यस्येव न रश्मयः II. 308=RV. 9. 64. 7.

^{१ २ ३ १ २} सोमैद्राय मादनः II. 313=RV. 9. 24. 3.

^{२ ३ १ २ ३ २ २} तव श्रियो वर्षस्येव विद्युतः II. 332=RV. 10. 91. 5.

^{१ २ ३ २ ३ १ २} रास्वेदो वीरवचशः II. 562=RV. 9. 61. 26.

अषैद्राय तु नैद्रात् प्रेद्रः पात्रस्येव वै बुधाः ।

येनैद्रश्च ममेत्तुभ्ये देनंद्र (?) इंद्रेव (इंद्रेदव-) स्तथा ॥८६॥

अघेह प्रेच्च नेदानीं प्रेता च जयतेह नः ॥

- सो^२ अ^३षे^१द्राय^२ पीतये^३ II. 330=RV. 9. 62. 8 ; Ben-दाय ; a misprint.
 नै^१द्रा^२हते^३ पवते^४ धाम^५ किं^६ च^७न II. 718=RV. 9. 69. 6.
 प्रे^१क्षो^२ अग्ने^३ दीदिहि^४ पुरो^५ नः II. 723=RV. 7. 1. 3.
 पात्र^१स्येव^२ हरिवो^३ मत्सरो^४ मदः^५ II. 780=RV. 1. 175. 1.
 ममे^१द्वर्ध^२स्व सु^३ष्टुतः^४ II. 850=RV. 8. 6. 12.
 तु^१भ्येतो^२ अज्यते^३ रयिः^४ II. 956=RVPp. 8. 51. 9 तुभ्य^५ इत्
 मं^१दतु^२ त्वा मघवन्नि^३द्वे^४दवः^५ II. 1069=RV. 8. 4. 4.
 उषो^१ अद्येह^२ गोमति^३ II. 1079=RV. 1. 92. 14.
 प्रे^१दु^२ हरिवः^३ सुतस्य^४ II. 1151=RVP. 8. 2. 13.
 ने^१दानीं^२ पीतिरश्विना^३ ततान^४ II. 1101=RV. 5. 76. 3.
 प्रे^१ता^२ जयता^३ नरः^४ II. 1209=RVPp. 10. 103. 13 प्र^५ इत्

अथ ह्रस्वदीर्घम् :—

अपेशति सुवीर्यस्येशे हि चेवेमहे तथा ॥८७॥
 नधेमन्यच्च विश्वस्येशानः प्रेमध्वराय तु ।
 प्रेमरिच्यतोतामृतत्वस्येशानो ह्रस्वदीर्घकम् ॥८८॥

- अयमग्निः सुवीर्यस्येशे 1. 60.
 राधो^१ भागमिवेमहे^२ II. 760.
 नधेमन्यदा^१ पपन^२ वज्रिन्^३ II. 70=RVPp. 8. 217. घ^४
 विश्वस्येशानं^१ ओजसः^२ II. 223=RV. 8. 17. 9.
 प्रेमध्वराय^१ पून्यम्^२ II. 1035=RVPp. 8. 19. 2 प्र^३
 अधत्तान्यं^१ जठरे^२ प्रेमरिच्यत^३ II. 836=RVPp. 2. 22. 2. प्र^४
 उतामृतत्वस्येशानः AS. 35=RV. 10. 90. 2.

अथोभयदीर्घम् :—

जनुषेमुवोच सुवृक्तिमेरयामहे तथा ।
कृत्ययेमह एमेनं प्रत्य चोभयदीर्घकम् ॥८९॥

^{२२}न्यस्मिन्निद्रो ^{३ १ २ ३ १ २}जनुषेमुवोच I. 313=RVPp. 7. 21. 1 जनुषा ^१

^{२ ३ १ २२}सुवृक्तिमेरयामहे II. 150=RVPp. 7. 94. 4 आ ^१

^{१ २ ३ १ २}एमेनं प्रत्येतन II. 9089=RVPp. 6. 42. 2 आ ^१

अथोकार :—

पथोद्यां (?) चाथ जनितोत विष्णोरादिदीर्घकम् ॥९०॥

^{३ १ २}जनितैर्द्रस्य ^{३ १}जनितोत ^{२२}विष्णोः I. 527=RV. 9. 96. 5.

अथ ह्रस्वोभयम् :—

उपो षूपो न्वक्षितोतय उपोप त्वपोमहि ।
इंद्रोदुपो नूनमुतो तदस्मै च उतोग्र तु ॥९१॥

^{२ ३ १ २ ३ २}उपोषु ^{२२}श्रुणुही गिरः 1. 416=RVPp. 1. 82. 1. उपो ^१सु

^{३ १}उपो नु ^{२२ ३ २}स सपर्यन् I. 196.

^{३ १ २ ३ १ २२}सत्राजितो धनसा ^{३ २ ३ १ २}अक्षितोतयो वाजयंतो रथा इव I. 251=RVPp. 8. 3. 15.

अक्षितः ^१उक्तयः

^{२ ३ १ २२}उपोपेन्नु मघवन् I. 300=RV. 8. 51. 7.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २}अपो मही वृणुते चक्षुषा तमः I. 303 : II. 101 ; TB. 3. 1. 3. 2.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २}उपो नूनं युयुजे वृषणा हरी I. 308=RV. 8. 4. 11 उप ^१नूनं

^{२ १} ^{२२ ३ १} ^{२२} उतो तदस्मै मध्विच्छ्रयात् I. 331=RVp. 10. 73. 9 उतो तत्

^{३ १} ^{२२} ^{३ १ २} ^{३ १ २} उतोऽग्रमोजिष्ठं तरसं तरस्विनम् I. 370 ; II. 280.

आ पप्राथो ततानोप त्वेतो न्विद्रं च बोधय ।

प्रो अयासीत्वथो शब्द उतो ते हरितौ हरी ॥९२॥

^३ ^{२२ ३ १ २} ^{३ १ २} ^{३ २} आ यो विश्वानि श्रवसा ततानोपश्रोता I. 330=RV. 7. 23. 1.

^{२ ३} ^{२ ३} ^{१ २} एतो न्विद्रं स्तवाम I. 387=RVp. 8. 81. 4 आ इत् ऊं नु

अथो AS. 36.

उतो ते हरितौ हरी AS. 38=RV. 8. 13. 31.

चोपवीतिभ्यश्चोत्तन्वानेभ्य (?) उतो दिवं तथा ।

चोपतिष्ठभ्यः प्रो एति वोपद्गर्चतोक्थ च ॥९३॥

^{१ २} ^{३ १} ^{२२} तदस्तभ्ना उतो दिवम् II. 777=RV. 8. 89. 5 उत याम्

^{३ १} ^{२२} ^{३ २} अयं सूर्य इवोपद्क् II. 106=RVp. 9. 54. 2 इव उप

^{१ २} ^{३ १ २} ^{३ १ २} इन्द्राय नूनमर्चतोक्थानि च ब्रवीतन II. 301=RV. 1. 84. 5.

इहो ष्विदो चनोप त्वा समिद्रेणोत वायुना ।

वातोपजूतश्च मदायोदग्राभस्युपो मतिः ॥९४॥

^{३ १} ^{२ ३ १} ^२ इहो ष्विदवा गहि II. 136=RVp. 9. 65. 5 इहो सु इदो

^{३ २} ^{३ २} ^३ ^२ ^{१ २} ^{३ १ २} ^{३ १ २} अस्य सुतस्य स्वादेनोप त्वा मदाः सुवाचो अस्थुः II. 303=AV. 2. 5. 2.

^{१ २} ^{२ २} ^{३ १ २} ^{३ १ २} समिद्रेणोत वायुना सुत एति पवित्र आ II. 432.=RV. 9. 61. 8.

^{१ २} ^{३ २ ३} ^{३ १ २} वातोपजूत इषितो वशां अनु II. 333=RV. 10. 91. 7.

^{३ १ २} ^{३ १ २} ^{३ १ २} ^{३ १ २} एवा पवस्व मदिरा मदायोदग्राभस्य नमयन्वधस्नुम् II. 158=RV. 9. 97. 15.

^{१ २} ^{३ १ २} ^{३ २ ३} ^{३ १ २} उपो मतिः पृच्यते सिच्यते मधु II. 719=RVp. 9. 69. 2 उपो मतिः

उतोपमानां चोभा वरुणर्दिथो त्सनोच्चिषः (?) ।

उतोषसः श्रमिष्मोग्रस्य प्रो ष्वस्मै चित्रोतयः ॥९५॥

उतोपमानां^{३ २ ३ १ २ ३ १} प्रथमो^{२र} नि षीदसि II. 582=RV. 8. 61. 2.

मित्रश्चोभा^{३ २ ३ १ २र} वरुणश्च II. 492=RV. 5. 68. 2.

अग्ने^{३ १ २ ३ १ २र} वस्तोरुतोपसः II. 911=RV. 1. 79. 6.

मा मेम मा श्रमिष्मो^{१ २ ३ १ २ ३ १ २र}ग्रस्य सख्ये तव II. 952=RV. 8. 4. 7.

प्रो^{१ २} ष्वस्मै पुरो^{३ १}रथम् II. 1148=RVPp. 10. 133. 1 प्रो सु

चित्रोतयो^{३ १ २ ३ १ २} वाम जाताः II. 1165=RV. 10. 140. 3.

उतो कृपंत ये के चोभयादतोषश्च सुद्वयम् (?) ॥९६॥

उतो^{२ १ २ ३ १ २} कृपंत धीतयः II. 980=RVPp. 9. 99. 4 उतो कृ-

ये के चोभयादतः RV. X. 90. 10.

उतोषो^{२ ३ १ २} वस्व ईशिषे II. 1074=RV. 4. 52. 3.

अथ ह्रस्वदीर्घम् :—

तवोतिभिश्वासुवोर्जमपोर्णुते तवोत्य च ।

उपो हरीणा मुतो न्वस्य ह्रस्वदीर्घकं विदुः ॥९७॥

प्र^१ सो^{२र ३ २ ३ १ २} अग्ने तवोतिभिः I. 108=RV. 8. 19. 30.

आ सुवोर्जमिषं च नः AS. 42=RV. 9. 66. 19.

येना^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ ३उ} नवग्वा दध्यङुपोर्णुते Ben. -ङुपोर्णुते ; II. 289. (ms. अवो०)=

RV. 9. 108. 4-नवग्वा दध्यङुपोर्णुते

सेनयाग्ने^{१ २ ३ २ ३ २} तवोत्या II. 876=RV. 10. 156. 2.

उपो^{२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} हरीणां पति राधः पृचंतमव्रवम् II. 858=RVPp. 24. 14 उपो

उतो^{३ १ २ ३ २ ३ १ २र ३ २ ३ १ २} न्वस्य जोषमा इंद्रः सुतस्य गोमतः II. 1134=RVPp. 8. 94. 6 उतो

अथोभयदीर्घम् :—

यथोतये च नमसोर्जो चैवोभयदीर्घकम् ॥९८॥

^{३ ३ २ ३ २ ३ ३ ३ १ २} आ त्वा रथं यथोतये सुम्नाय वर्तयामसि I. 354=RV. 8. 68. 1.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} एना वो अग्नि नमसोर्जो नपातमा हुवे I. 45=RV. 7. 16. 1.

॥ गुणं समाप्तम् ॥

अथ वृद्धिः :—

अकाराकारयोः पश्चादेदि वृद्धिर्विधीयते ।

ऐचो वृद्धिरितिरिति श्रुतं पाणिनीयानुसारिभिः ॥९९॥

दीर्घोभयं ह्रस्वदीर्घं मेतयोरप्युदाहृतिः ।

सैनं सश्वाभितौजाश्च प्रैरयच्च निदर्शनम् ॥१००॥

^{३ १ २} उरं सैनं सश्चत् I. 456=RVp. 2. 22. 1 सः एनं

^२ अमितौजा अजायत I. 359=RV. 1. 11. 4.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अपः प्रैरयत्सगरस्य बुध्नात् I. 339=RV. 10. 89. 4 अपः प्रैरयं=इ र यं

ऐभिर्दद यथैतेषां पृष्ठेवैरयदित्यपि ।

मैषां मोच्य तथा वृद्धिः उभयत्र विधीयते ॥

ह्रस्वदीर्घमिहौकार इतरच्च न विद्यते ॥१०१॥

^{१ २ ३ २ ३ १ २} ऐभिर्ददे वृष्ण्या पौस्यानि II. 1131=RVp. 10. 55. 7. आ एभिः

^{२ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ २} यथैतेषामन्यो अन्यं न जानात् II. 1207.

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २} त्रीणि त्रितस्य धारया पृष्ठेवैरयद्रयिम् II. 365=RV. 9. 102. 3-ज्वेरया र=

-धु आ ई-

^{१ २ ३ १} मैषां मोच्यघहारश्च II. 1211.

॥ वृद्धिः समाप्तम् ॥

पूर्वरूपम् :—

ओदेदवर्णसच्छन्नं (ञ्छ-) संहितायां पदादिगम् ।
अवर्णं ज्ञातुमस्माभिरिदं शास्त्रं प्रणीयते ॥
तेऽग्न इत्थ नरोऽग्निः सुयशोऽग्रे भानवेऽर्चदे ॥१०२॥

^१तेऽ^२ग्न^३ इत्थे^१तरा^२ गिरः^३ I. 7=RV. 6. 16. 16.

नरोऽ^१ग्निः^२ सुदीतये^३ छर्दिः^४ I. 49=RV. 8. 71. 14.

^१त्वं^२ हि^३ चैतवद्यशो^४ अग्नौ^५ मित्रो^६ न पत्यसे^७ I. 84=RV. 6. 2. 1.

^३बृहद्वयो^४ हि^५ भानवे^६र्चा^७ देवायाग्नये^८ I. 88=RV. 5. 16. 1.

॥ इति सप्तलक्षणे प्रतिपादितव्यं पूर्वरूपं समाप्तम् ॥

अथ पररूपम् :—

इक्परो यत्र आकार अकारात्परतो भवेत् ।
पररूपमिति प्रोक्तं तत्र लक्षणकोविदैः ॥
समुपैरय चेंद्रेहि मत्स्यंधस इवेतयः ॥१०३॥

^१इ^२द्रेहि^३ मत्स्यंधसः^४ I. 180=RVp. 1. 9. 1 इ^५द्र आ इ^६हि

अग्नेश्चिकि^३त्र उप^४सामि^५वेतयः^६ II. 332 (ms. ०वै०)=RV. 10. 91. 5 उपसां न
केतवः

॥ इति पररूपं समाप्तम् ॥

अथ अवादेशम् :—

ओकारौकारवर्णौ यौ संहितायां विकारिणौ ।
तदंतानि विलिङ्ग्यस्य विकाराणि विदुर्बुधाः ॥१०४॥
त्वा शतक्रत विदद्वस बभ्र ऊधनीद ओ ।
असृग्रमिंद ऊतये चैवमादि विलोकयेत् ॥१०५॥

^{३ १ २}ब्रह्माणस्त्वा शतक्रत ^{३ २ ३ १ २}उद्वशमिव येमिरे I. 342=RVp. 1. 10. 1. -क्रतो-उ-
^{२ ३ १ २}राधस्तन्नो विदद्वस ^{३ १ २}उभयाहस्त्या भर I. 345=RVp. 5. 39. 1 -वसो० उ-
^{३ १ २ ३ १ २}दुहानो बभ्र ऊधनि II. 273=RVp. 9. 107. 20 बभ्रो०
^{२ ३ १ २ ३ १ २}यास्ते धारा मधुश्चुतोऽसृग्रमिंद ऊतये II. 329=RVp. 2. 62. 7 इदो०

अथ अवादेशः :—

सिंधोरूर्मा उपाके च ताविमा उपसर्पतः ॥१०६॥

^{१ २ ३ १ २ ३ २}सिंधोरूर्मा उपाक आ II. 846=RVp. 1. 27. 6 -के
^{१ ३ १ २}ताविमा उप सर्पतः II. 1002. (ms. ०सर्वतः) JB. 2. 1. 44.

अथैतयोर्लोपः :—

अवर्णपूर्वौ तु यवौ लुप्येतेऽशि परे कचित् ।
अग्न आ याहि वंदध्या अग्निं त क्रत उद्व च ॥
ऊर्मा उपाक इत्याद्या लुप्तलक्ष्ये विदुर्बुधाः ॥१०७॥

^{२ ३ १ २ ३ १ २}अग्न आ याहि वीतये I. 1.=RV. 6. 16. 10.
^{३ १ २ ३ २ ३ १ २}ब्रह्माणस्त्वा शतक्रत उद्वशमिव येमिरे I. 342.=RV. 1. 10. 1.
^{१ २ ३ १ २ ३ २}सिंधोरूर्मा उपाक आ II. 846.=RV. 1. 27. 6.

अथ न लोपः—

ओकारौकारवर्णौ यौ संहितायां विकारिणौ ।
तदंतानि विलिङ्घ्यस्य विकाराणि विदुर्बुधाः ॥१०८॥
पूर्वस्मिन् ह्रस्वदीर्घौ चेद्विकारस्तु परो यदि ।
ओकारौकारवर्णे द्वौ भवतः पदकालतः ॥
धृष्णावा मातरावन्वेत्यन्येऽप्युह्या विशेषतः ॥१०९॥

^{१ २}शविष्ठ ^३धृष्णावा ^{१ २}गहि I. 347=RV. 1. 84. 1.

^{२ ३}न यो ^{३ १ २ ३ २ ३ १ २}मातरावन्वेति धातवे I. 64=RV. 10. 115. 1.

अथ प्रगृह्याः—

ईदूदेतां प्रगृह्यं स्यादिति चांते नियोज्यते ।
रोदसी च चमू चैव त्वस्मे त्वे चाहनी उमे ॥११०॥
विषुरूपे च पृथिवी न उत द्यौः षदश्चित् ।
सुकृत् मही न वृणुते सवर्णे परो यदि ॥१११॥
तथा वसू हरी गूढे ते विते ससि राज चित ।
ते नो मुंचामी घृतवत्यूर्वाव पृथिवी च ॥११२॥

रोदसी उमे AS. I.

^{१ २}सोममिद्र ^{३ २ ३ २}चमू सुतम् II. 338. 1069=RVp. 8. 76. 10 चमू०

^{३ १ २}अस्मे ईदो ^{३ १ २}स्वाभुवम् II. 551=RVp. 9. 12. 9 अस्मे० ईदो०

^{२ ३}त्वे इषः सं ^{३ १ २ ३ १ २}दधुर्भूरिवर्षसः II. 1165=RVp. 10. 140. 3 त्वे०

^{२ २ ३ १ २ ३ १ २}विषुरूपे अहनी द्यौरिवासि I. 75=RVp. 6. 58. 1—रूपे० अहनी०

^{३ २ ३}उमे ^{३ १ २}यत्समवर्तयत् I. 182=RVp. 8. 1. 5 उमे

उत द्यौः AS. 5.

^{२ ३ १ २}मध्वा रजोसि सुकृत् I. 220=RVp. 3. 62. 16 सुकृत्०

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २} अपो मही वृणुते चक्षुषा तमः I. 303 ; II. 101.

^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} जुषाणा वाजिनीवसू माध्वी मम श्रुतं हवम् II. 1092=RV. 5. 75. 3-वसू०

^{१ २} शचीभिर्नः शचीवसू I. 287=RVPp. 1. 139. 5-वसू०

^{१ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} एह हरी ब्रह्मयुजा शग्मा वक्षतः सखायम् II. 1005=RVPp. 8. 2. 27 हरी

^{३ १ २ २ ३ १ २ २ ३ १ २} गृहे द्यावापृथिवी अन्वविन्दः I. 326=RVPp. 8. 96. 16. गृहे, -वी

^{१ २ २ ३ १ २ ३ १ २} वि ते सदसि राजतो यज्ञं देवेषु वक्षतः I. 369=AV. 7. 54. 1.

ते नो मुंचतम् AS. 37.

^{३ १ २ २ ३ २ ३ १ २ ३ ३ २} अमी ये देवा स्थन मध्य आ रोचने दिवः I. 368=RVPp. 1. 105. 5 अमी

^{३ १ २ ३ १ २ १ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} घृतवती भुवनानामभिश्चियोर्वी पृथ्वी मधुदुधे सुपेशसा I. 378=RVPp. 6.

70. 1. -वती० ; दुधे०

मधुदुधेऽजरे विष्कभितेऽहिते माध्वीन्द्रवायु च ।

अशनानशने स्योने चाशू इंद्र बृहस्पती ॥११३॥

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} उर्वी पृथ्वी मधुदुधे सुपेशसा I. 378.

^{१ २ ३ २ ३ ३ २ ३ १ २} विष्कभिते अजरे भूरिरेतसा I. 378=RVPp. 6. 70. 1. -ते० ; -रे

^{१ २ ३ २ ३ ३ २ ३} इंद्र नृमणं हि ते शवः I. 413=RV. 1. 80. 3.

^{२ ३ १ २ ३ १ २} माध्वी मम श्रुतं हवम् I. 418=RVPp. 5. 75. 1 माध्वी

^{३ १ २} इंद्रवायू वृणीमहे I. 461=RVPp. 1. 139. 1-वायू

अशनानशने अभि AS. 37.

स्योने AS. 37.

इंद्रबृहस्पती AS. 26.

ये अप्रथेथामिन्द्राग्नी बाहू शू कवी शुची ।

आशाथे मंदू सचते दधते च सुत इमे ॥११४॥

ये अप्रथेथाम् AS. 37.

^{१ २ ३ १ २ ३ ३ २} इंद्राग्नी आ गतं सुतम् II. 19=RVPp. 3. 12. 1-मी

^{२ ३ १ २ ३ १ २} प्र बाहू शूर राधसा II. 89=RVPp. 3. 51. 12 बाहू

^{३ १ २ ३ १ २} कवी नो मित्रावरुणा तुविजाता उरुक्षया II. 199=RVPp. 1. 2. 9 कवी

^{२ ३ २ ३ १ २} शुची उप प्रशस्तये II. 943=RVPp. 4. 56. 5 शुची

^{१ २ ३ १ २} क्रतु बृहत्तमाशाये II. 198=RVPp. 1. 2. 8-ये

^{३ १ २ ३ १ २} मद्रू समानवर्चसा II. 200=RVPp. 1. 6. 7 मद्रू

^{२ ३ १ २ ३ १ २} इदुर्धाराभिः सचते सुमेधाः II. 768=RV. 9. 93. 3

^{२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ २} ? इद्रमल्ल सुता इमे वृषणं यंतु हरयः II. 44; ms. चासुती इमे=RV. 9. 106. 1

आशाते जाते शिप्रे च दर्वीं शूषे द्यवी तथा ।

सस्त्री वधत्रे धिषणे घृत योनी च पिप्रती ॥११५॥

^{३ १ २} सहस्रस्थूण आशाते II. 261=RVPp. 2. 41. 5-स्थूणे आसाते

^{२ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} प्र सनुमातरा शुचिर्जातो जाते अरोचयत् II. 286 ; Ref. wanting in Ved. Con.

^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ २} उत्तिष्ठन्नोजसा सह पीत्वा शिप्रे अवेपयः II. 338=RVPp. 8. 76. 10-शिप्रे

^{१ २ २} ओमे सुश्चंद्र विशपते दर्वीं श्रीणीष आसनि II. 374.

^{२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १} महीमे अस्य वृष नाम शूषे II. 456=RVPp. 9. 97. 54 शूषे

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} प्र वां महि द्यवी अभ्युपस्तुतिं भरामहे II. 943=RVPp. 4. 56. 5 द्यवी

^{३ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} यज्ञस्य हि स्थ ऋत्विजा सस्त्री वाजेषु कर्मसु II. 423=RVPp. 8. 38. 1 ; सस्त्री

^{२ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मांश्चत्वे वा पृश्ने वा वधत्रे II. 456=RVPp. 9. 97. 54 वधत्रे

^{२ २ ३ १ २ ३ १ २} तमोजसा धिषणे निष्टतक्षुः II. 582=RVPp. 8. 61. 2 धिषणे

^{३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ २} सम्राजा या घृतयोनी मित्रश्चोभा वरुणश्च II. 492=RVPp. 5. 68. 2. योनी०

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २} मही मित्रस्य साधयस्तरंती पिप्रती ऋतम् II. 945=RVPp. 4. 46. 7

पिप्रती

समीचीने च गौरी वर्धते च जनुषी तथा ।

तोके धृष्णू पुरंधी चोद्याथे चोणी हनूस्तथा ॥११६॥

^{३ १ २ ३ १ २} समीचीने आ पवस्वा पुरंधी II. 758=RVPp. 9. 90. 4 संसृचीने०

सोमो गौरी अधि श्रितः II. 546=RVPp. 9. 12. 3. गौरी

अद्रुहा देवौ वर्धते RV. 5. 68. 4 ; वर्तेते RV. 1. 185. 1 ; 6. 9. 1.

अदाभ्यासो जनुषी उमे अनु II. 773=RVPp. 9. 70. 3 जनुषी उमे
उमे तोके तनये दस्म विश्पते पर्षि राधो मघोनाम् II. 931 = RVPp. 8.

103. 7 उमे तोके

शोणा धृष्ण नृवाहसा II. 817=RVPp. 1. 6. 2 धृष्ण

समीचीने आ पवस्वा पुरंधी II. 758.

ऊह्यथे सनादतम् II. 944=RVPp. 4. 56. 6 ऊह्यथे

क्षोणी शिशु न मातरा II. 985=RVPp. 8. 99. 6 क्षोणी

वि वृत्रस्थ हनू रुज II. 1214=RVPp. 10. 152. 3 हनू

तरंती च पुनाने चामृते हिरण्यवर्तनी ।

अनूची आमिनाने च देवशिष्टे च युंजते ॥११७॥

मही मित्रस्थ साधथस्तरंती पिप्रती ऋतम् II. 945=RVPp. 4. 56. 7 मही
तरंती पिप्रती

पुनाने तन्वा मिथः स्वेन दक्षेण राजथः II. 944= 4. 56. 6 पुनाने

दस्मा हिरण्यवर्तनी सुषुम्णा सिधुवाहसा माध्वी मम श्रुतं हवम् II. 1091,
1092.

समानबधू अमृते अनूची द्यावा वर्यं चरत आमिनाने II. 1097=RVPp. 1.
113. 2 बंधू अमृते अनूची ; -ने०

तमन्यान्या चरतो देवशिष्टे II. 1698=RVPp. 1. 113. 3. -शिष्टे०

यद्युजाथे वृषणमश्विना रथम् II. 1106=RV. 1. 157. 2 -थे०, 151. 4 ;
5. 74. 3 युजते does not occur in SV.

मेथेते च विरूपे सुमेके बंधू प्रगृह्यकाः ।

प्रगृह्यान्यपदांतेऽपि इतियोगं विधीयते ॥११८॥

न मेथेते न तस्थतुः सुमेके नक्तोपासा समनसा विरूपे II. 1098=RV. 1.
113. 3 मेथेते; -के०; -पे०

समानबधू अमृते अनूची II. 1097=RVPp. 1. 113. 2.

प्रणेतः सवितश्चावर्णशुक्रधर्वा पदांततः ।

पुनरक्षाश्च ऊधश्च एहो आहो अहो तथा ॥११९॥

वयमिद्र प्रणेतः I. 193=RVPp. 8. 46. 1 प्रऽनेतः

अद्य नो देव सवितः I. 141=RVPp. 5. 82. 4 सवितः

महि त्रीणामवरस्तु युद्धम् I. 192=RV. 10. 185. 1 अवोऽस्तु=अवः अस्तु

प्रगृह्यत्वं न :—

सोतुर्बाहुभ्याँ सुयतो नार्वा 1. 398=RVPp. 7. 22. 1 अर्वा

निष्कर्ता विहृतं पुनः I. 244=AV. 14. 2. 47.

वृषा वृष्णाः परि पवित्रे अक्षाः √क्षरः; 1. 531=RVPp. 9. 87. 4 अक्षाः

पृथिव्यामतिषितं यदूधः I. 331=RVPp. 10. 73. 9 ऊधः

स्वर्नोत्तिरन् दृशे वाजी विश्वा च पत्वणत्वं च ।

परतः स्तोभपदं च स्वः सत्यं स्वः पतेर्विना ॥१२०॥

अस्य सुतस्य स्वा ३ नोप त्वा मदाः सुवाचो अस्थुः II. 303=AV. 2. 5. 2.

य इदं प्रति पप्रथे यज्ञस्य स्वरुत्तिरन् II. 1056.

ज्योतिर्विश्वं स्वरुदृशे II. 241=RVPp. 9. 61. 18 स्वः

स्वर्वाजी सिषासति II. 479=RVPp. 9. 7. 4 स्वः

सना ज्योतिः सना स्वा ३ विश्वा च सोम सौभगा II. 398=RVPp. 9. 4. 2

स्वः

^{३ १ १ ३ क २ र} दात्रस्याग्ने स्वः पतिः II. 881=RVp. 8. 44. 18 ^१ स्वः

अंतर्न उर्विदेवेषु चासनि प्रत्यये यदि ।

होतस्तथाजिगः कश्च प्रगृह्यान्पदान्य (नि?) तु ॥१२१॥

^{३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १} चित्रभानु रोदसी अंतरुर्वी II. 652=RVp. 7. 12. 1 अंतः

^{३ १ २ ३ २ ३ १ २} मद्राजनी चोदते अंतरासनि II. 719=RVp. 9. 69. 2 अंतः

^{१ २ ३ १ २} होतः पावक यक्षि च II. 695=RVp. 1. 13. 1 होतः

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यदी गणस्य रशनामजीगः शुचिरङ्गे II. 1095=RVp. 5. 1. 3 अजीगः

^{१ २ ३ १ २} कस्त्वा सत्यो मदानाम् II. 33.

॥ प्रगृह्यं समाप्तम् ॥

अथ प्रकृतिभावः —

विसर्गस्य परे भागे व्यंजनेऽपि तथा स्वरे ।

ओकारः स्याद्विसर्गस्य गृणानो हव्यदातये ॥१२२॥

यज्ञा वो अग्नयेऽग्ने रक्षा णो अंहस इत्यपि ।

स्वरहल्पर ओकारः प्रकृतिं प्राप्य तिष्ठति ॥१२३॥

^{३ २ ३ १ २} गृणानो हव्यदातये I. 1=RV. 6. 16. 10.

^{३ १ २ ३ १ २} यज्ञा यज्ञा वो अग्नये I. 35=RV. 6. 48. 1.

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३} अग्ने रक्षा णो अंहसः I. 24=RV. 7. 15. 13.

क्रतो वसो यहो इंदो आयो गच्छन्तुतो (?) मधो ।

अध्वर्यो मन्यो बभ्रो च भानो वायो प्रभो युयो ॥१२४॥

^२ शतक्रतो विचर्षणे I. 405=RV. 8. 98. 10.

^{२ ३ १ २ ३ १ २} मर्तो यस्ते वसो दाशत् I. 58=RV. 8. 103. 4.

ईशान^{१ २} सहसो^१ यहो I. 99=RV. 1. 79. 4. ईशानः स-

माश्च^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्व ईदो सरसि प्र धन्व I. 541, 515=RV. 9. 97. 52.

मधो^{१ २} अर्षति^{३ १ २} धारया I. 485; II. 472.

अध्वर्यो^{१ २} द्रावया^{३ २ ३ २ ३} त्वम् I. 308=RV. 8. 4. 11.

पुरुणि^{३ १ २} बभ्रो^{३ १ २} नि चरन्ति^{१ २ ३} मामव I. 516=RV. 9. 107. 19.

वायो^{१ २ ३ १ २} शुक्रो अयामि ते II. 975=RV. 4. 47. 1.

विष्णोः प्रकृतिभावस्तु इदं शास्त्रं प्रकीर्तितम् ॥१२५॥

किमिन्ते^{१ २ ३} विष्णो परि चक्षि^{३ २ ३ २ ३} नाम II. 972=RV. 7. 100. 6.

॥ प्रकृतिभावं समाप्तम् ॥

अथ प्रकृतिविकारः —

अवर्णपूर्व ओकार प्रकृतीव भवेद्यदि ।

पदे त्वौकार एव स्यात् सानो अव्ये इति क्वचित् ॥१२६॥

अपो^{१ २ ३} वसानो^{२ ३ २ ३ १ २} अधि सानो अव्ये I. 532, सानौ ; RT. 120=RVPp. 9. 96.

13 सानौ

॥ प्रकृतिविकारं समाप्तम् ॥

अथ ओत्वम् :—

परेः पर इतो यत्र तत्परे यदि सो भवेत् ।

तस्याकारस्य चोद्वर्णः परीतो षिंचता सुतम् ॥१२७॥

^{२ ३ १ २}परीतो ^{३ २ ३}षिचता सुतम् I. 512; RT. 121=RVPp. 9. 107. 1 इतः

॥ ओत्वं समाप्तम् ॥

अथ शकारसकारागमः —

नकारांतपदाद्यत्र भवेतां यदि तौ चतौ ।
आगमस्तु तयोर्मध्ये शसयोश्च विधीयते ॥१२८॥
सेतूंस्तर तथा सेतूंस्तीर्त्वा चोभावुदाहृतिः ।
रायः समुद्रांश्चतुरथैवमादि विलोकयेत् ॥१२९॥

सेतूंस्तर ArG. 1. 9.

^{३ १ २ ३ ३ ३ ३}रायः समुद्रांश्चतुरः II. 221=RV. 9. 33. 6.

॥ इति शकारसकारागमं समाप्तम् ॥

अथ अः कारादिः—

ओद्वर्णं च इवर्णं च अवर्णं व्यंजने परे ।
संहितायां विकारी स्याद्विसर्गं तु पदे भवेत् ॥१३०॥
काद्वांतं व्यंजनं प्रोक्तं शसौ तावन्यसंयुतौ ।
विष्णोः तनूगमस्त्योश्च गोपतिर्देवपूजया ॥१३१॥

^३विष्णोः ^३कर्माणि ^१पश्यत II. 1018=RV. 1. 22. 19.

^१तद्विष्णोः ^२परमं ^{३ २ ३ १}पदम् II. 1019; but more probably is meant प्र
तद्विष्णुः स्तवते वीर्येण RV. 1. 154. 2, where
the text seems to imply the elision
of Visarga.

वृद्धस्य चिद्वर्धतामस्य तनूः स्तोमेभिरुक्थैश्च शस्यमाना RV. 6. 24. 7.

शूरो न धत्त आयुधा गभस्त्योः स्वा३ः सिपासन् II. 577.

यदहं गोपतिः स्याम् II. 1182. Omission of Visarga is implied in all these cases.

सस्य तु न सरूपत् सुम्न साच वच स्तुषे ।

विश स्तवेत दुष्वण्यं सखाय स्तोमवाहसः ॥१३२॥

भवा नः सुम्ने II. 98; आ नः सुम्नेषु II. 770; दीदिवः सुम्नाय II. 459.

अग्नि वो दुयं वच स्तुषे I. 87=RV. 8. 74. 1 वचः स्तुषे

प्रातरग्निः पुरुप्रियो विश स्तवेतातिथिः I. 85=RV. 5. 18. 1 विशः स्त-

परा दुष्वण्यं सुव I. 141=RV. 5. 82. 4 दुःष्वण्यं

सखाय स्तोमवाहसः I. 164=RV. 1. 5. 1 सखायः स्तो-

य स्म श्रुतर्वन् जगत स्वर्दशमाभरस्तथा ।

वच स्तोत्रं च बोधा न स्तोमं च मतयर्विदः ॥१३३॥

य स्म श्रुतर्वन् I. 89.

ईशानमस्य जगत स्वर्दशम् 1. 233. Ben. ०तः=RV. 7. 32. 22-तः स्व-

या इन्द्र भुज आभर स्वर्वा असुरेभ्यः 1. 254. Ben. ०रः=RV. 8. 97. 1

-रः स्व-

वच स्तोत्रं राजसु गायत 1. 255. Ben. वचः=RV. 8. 101. 5-चः स्तो-

बोधा न स्तोममंधसो मदेषु 1. 313=RV. 7. 21. 1 नः स्तो-

अच्छा व इन्द्र मतय स्वर्गुवः 1. 375; Ben. मतयः; for. मतयः स्वर्विदः cp.

:—अच्छा म इन्द्र मतयः स्वर्विदः RV. 10. 43. 1

वीर स्तवते सखाय स्तोम्यं नरं च व स्तुषे ।

सचेतस स्वसरे च स्वाध्य स्वर्विद गोमतः ॥१३४॥

^{३ २ ३} एवा हि ^{३ १} वीर ^{२ २} स्तवते ^{३ १ २} सदावृधः 1. 385=RV. 8. 24. 16 वीरः स्त-

^{१ २ ३} सखाय ^{२ ३ १ २} स्तोम्यं नरम् 1. 387=RV. 8. 24. 19-यः स्तो

^{१ २} तमु व ^{१ २} स्तुषे 1. 400=RV. 8. 21. 9 वः स्तु-

^{१ २ ३} सचेतस ^{३ १ २} स्वसरे ^{३ १ २ ३ २} मन्युमंतश्चिता गोः 1. 458. Ben. ०तसः=AV. 7. 22. 2

-सः स्व-

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मित्रा स्वाना ^{३ १ २} अरेपसः ^{३ १ २} स्वाध्य ^{३ १ २} स्वर्धिदः 1. 548; Ben. स्वाध्यः=RV. 9. 101.

10-त्राः-सुवाना; स्वाध्यः स्व-

^{३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} यदा वाजस्य गोमत ^{३ १ २} स्तोतृभ्यो ^{३ १ २} महते ^{३ २} धनम् II. 179=RV. 1. 11. 3-तः स्तो-

इंदव स्वर्विदरेषः नकि स्वश्च पृथु स्वरुः ।

हि स्थ स्वः पती च युक्त स्तोतृभ्यः पवमान च ॥१३५॥

^{३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} श्रुष्टे जातास इंदव ^{३ १ २} स्वर्विदः 1. 566; Ben. इंदवः=RV. 9. 106. 1-वः स्व-

^{३ १ २ ३ २} एष स्य ^{३ २} धारया ^{३ २} सुतः 1. 584=RV. 9. 108. 5 एष स्य

^{२ ३ १ २} न कि ^{३ २} स्वश्च ^{३ २} आनशे II. 300; Ben. न किः=RV. 1. 84. 6-किः स्व-

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ २} भूरि शस्त्रं ^{३ २} पृथु ^{३ २} स्वरुः II. 687; Ben. पृथुः=RV. 8. 45. 2 पृथुः स्व-

^{३ १ २ ३ २} युवं हि ^{३ २} स्थ ^{३ २} स्वः ^{३ २} पती II. 351; Ben. स्थः=RV. 9. 19. 2 स्थः स्वर्प-

^{३ २ ३ १ २ ३ २} युक्त ^{३ १ २} स्तोतृभ्यो ^{३ २} धृष्णवीयानः II. 435=RV. 1. 30. 14 त्मनाप्तः स्तो-

^{१ २ ३ २} पवमान ^{३ २} स्वध्वरः II. 611; Ben. -मानः=RV. 9. 3. 8-नः स्व-

रीत्याप स्वर्विदर्य स्त्रीहितेषु (?) च मघोन च ।

उपस स्वर्गमान (?) स्त खादीय खादुना तथा ॥१३६॥

^{३ १ २ ३ १ २} वृष्टिद्यावो ^{३ १ २} रीत्याप ^{३ १ २} स्वर्विदः II. 676; Ben. ०पः=RV. 9. 106. 9-पः स्व-

^{१ २ ३ १ २} य स्त्रीहितीषु ^{३ १ २} पूर्व्यः II. 728=RV. 74. 2.

^{३ १ २ ३ १ २} मघोन स्म ^{३ १ २} वृत्रहत्येषु ^{३ १ २} चोदय II. 1030; Ben -नः=RV. 7. 32. 15-नः स्म

^{२ ३ १ २} मा न ^{३ १ २} स्तरमिमातये II. 770=RV. 8. 3. 2 नः स्त-

स्वादो^{३ १} स्वादीय^२ स्वादुना^{३ १ २} सृजा II. 833; Ben -यः=RV. 10. 120. ३-दोः
स्वा- ; यः स्वा-

राध स्तुवते काम्यं च स्वादो स्वादीय रेवतः ।

बलविज्ञाय स्थ वीरयोर्यो नः स्वोऽरणरेपसः ॥१३७॥

दाता^{२ ३ १ २} राध स्तुवते^{३ २ ३} काम्यं^{३ २ ३} वसु II. 835=RV. 2. 22. ३-धः स्तु-

स्वादो^{३ १} स्वादीय^२ स्वादुना^{३ १ २} सृजा II. 833; Ben. स्वादोः^{३ १}

रेवा^{३ २ ३} इद्रेवत^{३ १} स्तोता II. 1151=RV. 8. 2. 13-तः स्तो-

बलविज्ञाय^{३ १} स्थविरः^{२ ३ १ २ ३} प्रवीरः II. 1200; Ben. -विज्ञायः=RV. 10. 103. 5-

यः स्थ-

यो न स्वोऽरणः^{२ ३ १ २ ३} II. 1219; Ben. नः=RV. 6. 75. 19 नः स्तो

अरेपस^{२ ३ १ २ ३} स्वाध्य^{३ १ २} स्वर्दिदः^{३ १ २} II. 451; Ben. -पसः=RV. 9. 101. 10-सः स्वाध्यः^{३ १}

स्वः

॥ इत्यकारादिविसर्गं समाप्तम् ॥

अथ अःकारलोपः —

अकारस्वरमध्ये तु यो विधिः परिकीर्तितः ।

तस्यान्यत्र तथा नेति ब्रूमो दृष्टान्तपूर्वकम् ॥१३८॥

भर ओजो गायत ऋन इह भर ओजि तु ।

न कि इद्रं च पृथिवी उत द्यौश्च उदाहतिः ॥१३९॥

त्वं न इद्रा भर ओजः^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} 1. 405=RV. 8. 98. 10 भरँ ओ=भरँ ओ-

प्र मँहिष्ठाय^{१ २} गायत ऋतान्ने^{३ १ २} I. 107=RVPp. 8. 103. 8 गायत ऋतान्ने^१

भर ओजिष्ठ AS. 1.

न किं इन्द्र त्वदुत्तरम् १. 203=RV. 4. 30. 1 नकिरिन्द्र-
पृथिवी उत द्यौः AS. 5.

॥ अःकारादिविसर्गं समाप्तम् ॥

अथावग्रहविसर्गलोपः —

अवग्रहसकारस्तु तस्य लोप इहेष्यते ।
सुश्चंद्रेति हरिश्चंद्रः परिष्कृष्व परिष्कृतः ॥१४०॥
सूक्ष्मदृष्ट्यवलोकेन ज्ञातव्यं सुहृदा सुखम् ॥

सुश्चंद्र दस्म विष्पते II. 373=RVp. 5. 6. 5 सुश्चंद्र
हरिश्चंद्रो मरुद्गणः II. 659=RVp. 9. 66. 26 हरिश्चंद्र
परिष्कृण्वन्ननिष्कृतम् II. 249=RVp. 9. 39. 2 परिष्कृ-
मतिभिः परिष्कृतः II. 449=RVp. 9. 105. 2 परिष्कृ-

॥ अवर्णविसर्गलोपं समाप्तम् ॥

अथातिहारः —

अतिहारं तथा ब्रूमो मधुश्चुतघृतश्चुते ॥१४१॥

अद्या कोशं मधुश्चुतम् I. 514=RVp. 9. 107. 12 मधुश्चु-
अभ्यृक्षतस्य सुदुघा घृतश्चुतः I. 556=RVp. 9. 77. 1 घृतश्चु-

॥ इत्यतिहारं समाप्तम् ॥

अथ संहिताविसर्गः —

क्षत्सौ परौ विसर्गस्य संहितायां न लुग् भवेत् ।
घनः क्षोभणः पूर्वोत्सर्गदभ्यादि (१) निदर्शनम् ॥१४२॥
मध्ये देवव्रते साम्नि द्यावः क्षामीर इत्यपि ॥

^२ ^३ ^१ ^२ ^३ ^२ घनाघनः क्षोभनश्चर्षणीनाम् II. 1196=RV. 10. 103. 1

^२ ^३ ^१ ^२ द्यावः क्षामीरनोनवुः II. 504=RV. 8. 70. 4

॥ इति संहिताविसर्गं समाप्तम् ॥

अथ दित्वम् :—

ऊनौ यत्र पदांतेषु यववर्णौ परौ यदि ।
दित्वमेवाभिगच्छेतां ह्यन्यदेवान्वक्षि(हे?) यक्षि च ॥१४३॥
प्रत्यर्भविश्वं चैवमादि स्मिन्वज्ज्मन्यं विना भवेत् ॥

^२ ^३ ^१ ^२ ^३ ^१ ^२ आ देवान्वक्षि यक्षि च II. 869=RV. 5. 26. 1

^१ ^२ ^३ ^१ ^२ ^३ यस्मिन्वतान्यादधुः 1. 47=RV. 8. 103. 1

^१ ^२ ^३ ^१ ^२ ^३ ^१ ^२ यं शूरसातौ यमपामुपज्ज्मन्यं विप्रासो वाजयन्ते स इंद्रः 1. 337.

॥ इति व्यंजनदित्वं समाप्तम् ॥

अथ सवर्णविकारः —

सजातीये परे वर्णे दीर्घमेकं विभावयेत् ।
एही मस्य ह्युप त्वाग्ने दिव इत्यादि लक्ष्यते ॥१४४॥
अव श्मशा हरी इंद्रं नकि इंद्रं विना भवेत् ॥

^{१ २ ३ २ ३} ^{३ १ २} एहीमस्य द्रवा पिब 1. 159=RVPp. 8. 17. 11 इ॒हि इ॒

^{१ २} ^{३ १ २ ३} उप त्वाग्ने दिवेदिवे 1. 14=RV. 1. 1. 7

^{१ २ ३ १ २ ३ २} आ अवश्मशा रुधद्वाः 1. 228=RVPp. 10. 105. 1 आव॑ श्मशा=आ अव॑-

^{३ १ २} ^{३ १ २} यु॒क्त्वा हि वृ॒त्रह॑न्त॒म ह॒री इ॒न्द्र प॒राव॑तः 1. 301=RVPp. 8. 3. 17 ह॒री इ॒-

^{१ २ ३} ^{२ ३} न किं इ॒न्द्र त्वदु॒त्तर॑म् 1. 203=RV. 4. 30. 1 नकि॑रि-

॥ इति सवर्णविकारं समाप्तम् ॥

अथ यणविकारः —

इकोऽसवर्णेऽचि परे यणरूपः संनिकृष्यते ।

तमु अभि प्र तस्मा उ अद्य चेत्थमु आद्विना ? ॥१४५॥

ईवर्णस्य सवर्णेऽचि परे संधिर्न विद्यते ।

इन्द्राग्नी रोदसीत्यत्र चावर्णे पृथिवी उत ॥१४६॥

^{१ २ ३ १ २} तमु अभि प्र गायत 1. 382.

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ २} तस्मा उ अद्य सवने सुतं भरा 1. 272=RV. 8. 66. 7

^{३ २ ३ २ ३ १ २} इत्थमु आद्वन्यथा 1. 305.

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्राग्नी अपादियं पूर्वागात्पद्वतीभ्यः 1. 281.=RVPp. 6. 59. 6-मी अ-

^{३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} उमे यदिद्र रोदसी आपप्राथोषा इव 1. 379=RV. 10. 134. 1-सी आ-

पृथिवी उत द्यौः AS. 5

॥ इति यणविकारं समाप्तम् ॥

अथ वृद्धिविकारः —

भरपूर्वक ओकार अपूर्वश्च न वृद्धिभाक् ।

भर ओजिष्ठ भर ओज षीष्वा ओज इत्यपि ॥१४७॥

भर ओजिष्ठ AS. 1.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वं न इंद्रा भर ओजः 1. 405=RV. 8. 98. 10

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यदिन्द्र नाहुषीष्वा ओजो नृम्यं च कृष्टिषु 1. 262=RV. 6. 46. 7-ष्वाँ ओ-

॥ वृद्धिविकारं समाप्तम् ॥

गुणविकारः —

ष्वापूर्वो य इवर्णश्च यतपूर्व ऋता तथा ।

षदपूर्व उवर्णश्च महपूर्व ऋते तथा ॥१४८॥

षदा पो नु स मह ऋते कर्म मुदाहतिः ।

ऋक्तत्रोक्तप्रकारेण गुणं न भजते ध्रुवम् ॥१४९॥

हुषीष्वा इंद्रमित्येव यत ऋत उदाहतिः ॥

^{२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} क इमं नाहुषीष्वा इंद्र सोमस्य तर्पयात् 1. 190

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} प्र महिष्ठाय गायत ऋतावने 1. 107=RVp. 8. 103. 8 गायत ऋतऽवने

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} सदा व इंद्रश्चर्कषदा उपो नु 1. 196.

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} ये कर्मणः क्रियमाणस्य मह ऋते कर्ममुदजायंत देवाः II. 1131=RVp. 10.

55. 7 महा ऋ-

॥ गुणविकारं समाप्तम् ॥

प्रगृह्यविकारः —

आगात्परश्च दोषोऽपि दोषो आगादुदाहृतिः ।

उषापरश्च एषोऽपि संधिं नैवैति निश्चितः ॥१५०॥

एषो उषा अपूर्व्या च लघुऋक्तंत्रसंग्रहम् ॥

^{३ १} ^{२२ ३ १ २ ३} दोषो आगाद्वृद्धाय 1. 177.

^{३ २ ३ १} ^{२२ ३ १} एषो उषा अपूर्व्या 1. 178=RVPp. 1. 46. 1 एषो

॥ इति प्रगृह्यविकारं समाप्तम् ॥

अथ संधिनिश्चितो(ता ?)ऽनुक्रमणिका :—

विसर्गस्तस्य लोपश्च रंगायादेश एव च ।

आयादेशस्ततो नांतस्तांतः सावर्ण्यमित्यपि ॥१५१॥

ह्रस्वो दीर्घस्तथा षत्वं ण्डुत्वमिग्यण इत्यपि ।

गुणवृद्धी पूर्वरूपं पररूपं तथैव च ॥१५२॥

अवादेशावादेशौ (?) च तयोर्लोपः प्रगृह्यकम् ।

प्रकृतिस्तद्विकारश्च ओत्वमित्यनवग्रहम् ॥१५३॥

संधिरागमरूपश्च तशसानां क्रमास्त्रयम् ।

अकारादिविसर्गश्च अवर्णेन विसर्जनम् ॥१५४॥

अवग्रहसलोपश्चाप्यतिहारविसर्जनम् ।

संहितायां विसर्गश्च द्विर्भावं व्यंजनस्य च ॥१५५॥

सवर्णस्य यणश्चैव वृद्धेश्चापि गुणस्य च ।

प्रगृह्यस्य विकाराश्च पंचैव परिकीर्तिताः ॥१५६॥

लघुऋक्तंत्रग्रंथेऽस्मिन् वनसंख्याकसंधयः ॥

॥ इति लघुऋक्तंत्रं समाप्तम् ॥

॥ हरिः ओम् ॥

* ओ३म् *

सामवेदसप्तलक्षणमारभ्यते ।

(शमानम् I.)

आकारः प्लुतपूर्वो यो घोषवद्व्यञ्जनोत्तरः ।

शसकारपरश्चैव विसर्गः स तु लुप्यते ॥१॥

संहितायामृचां तानि पदान्यत्र विवृण्महे ।

घोषवन्ति व्यञ्जनानि हकारो गजडादयः ॥

दादयो बादयो वान्त याज(द)योऽन्ययुजौ शसौ ॥२॥

इति परिभाषा ॥

इतरा विदा मुनि^१ स्तोमा देवा रुद्रा न मर्त्यं वर्धे देवे वसु मयोभृत्यये
शरम्^२ । प्रचेता अनूधाः पृथिव्या भूतन्नसृणित्यये (?) ।

धियं धा विश्वार्युगम्^३ ॥

न साह चक्षुर्द्वेषांसि यद् दधान वसु वह्नि परि नेत्रं^५ रूपाणि करं^६
धनानि श्रोत्रं^७ भूता शविष्ठ धामानि करं च सोम दाशुषे पार्थिवा च नो
युग्मं^८ भुवना सौभगानि चक्षाणो दिवो रजांसि दधे ऋक्षर (?) त्यये
जातवेदा युग्म हेत्याः प्रथमः ॥३॥

1. मुनि=3. 2. शर=5. 3. विश्वार्यु=विश्वा यु-; युग्म two i. e. विश्वाः and विश्वा=विश्वानि. 4. साहप्रत्यये परतः विश्वा=विश्वानि (चक्षुः twice) न तु विश्वाः.
5. नेत्र=2. 6. कर=2. 7. श्रोत्र=2. 8. युग्म=2.

^{२ ३ १ २ ३ १ २}अग्न इत्येतरा गिरः 1. 7=RV. 6. 16. 16.

^{३ २ ३ २ २ १ २ २}विदा गार्धं तुचे तु नः 1. 41; II. 970=RVPp. 6. 48. 9 विदाः

^{१ २ ३ २ ३ २}पवमान विदा रयिम् II. 111.

^{२ ३ ३ १ २ ३ २ ३}त्वं होहि चैरवे विदा भगं वसुत्तये 1. 240, II. 928.

^{१ २ २ ३ १ २}प्र स्तोमा यंत्वग्नये 1. 44=RV. 8. 103. 6.

^{३ २ ३ १ २}देवा यज्ञं नयंतु नः 1. 56=RV. 1. 40. 3.

^{३ १ २ ३ २}रुद्रा गृणंत पूर्यम् 1. 256=RV. 8. 3. 7.

^{१ २ २ ३ १ २}न हि त्वा शूर देवा न मतोसो दित्संतम् II. 80=RVPp. 8. 81. 3 देवाः

मर्त्यवर्धादिषु प्रत्यये परतः देवा=देवौ; न तु देवाः —

^{२ ३ १ २ ३ १ २}कु छः को वामश्विना तपानो देवा मर्त्यः 1. 305.

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २}वीतं हव्यान्यध्वरेषु देवा वर्धेथां गीभिरिडिया मदंता 1. 338=RVPp. 3. 53.

1 देवा; Bloomfield, Concordance देवाः wrong.

^{३ २ ३ १ २ ३ २}देवा देवेषु प्रशस्ता II. 492=RVPp. 5. 68. 2 देवा

^{२ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २}एह देवा मयोभुवा दस्त्रा हिरण्यवर्तनी II. 1082=RVPp. 1. 92. 18 देवा

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २}प्रचेता यन्ति यासि च वार्यम् 1. 61=RVPp. 7. 16. 5 प्रचेताः

^{३ १ २ १}अनूधा यदजीजनत् 1. 64=RV. 10. 115. 1.

^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २}नाभा पृथिव्या गिरिषु क्षयं दधे II. 665=RVPp. 8. 2. 3 -व्याः

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २}शविष्ठ वज्रिन्नोजसा पृथिव्या निः शशा अहिमचैन्ननु खराज्यम् 1. 410 =

RVPp. 1. 80. 1 -व्याः

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३ २}मूर्धानं दिवो अरतिं पृथिव्या वैश्वानरमृत आ जातमग्निम् 1. 67. II. 490

=RV. 6. 7. 1.

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३}नयंतं गीभिर्वना धियं धा हरिश्मश्रुम् 1. 74.

^{२ ३ १ २ ३ १ २}विश्वा यदजय स्पृधः 1. 211=RVPp. 8. 14. 13 विश्वाः

^{१ २ ३ १ २}विश्वा नमंतं कृष्टयः 1. 137=RV. 8. 6. 4.

^{३ २३} हथो विश्वा अप द्विषः II. 205.

साहप्रत्यये परतः विश्वा=विश्व; न तु विश्वाः —

^{३ १ २ ३ १ २ ३} विश्वासाहं शतक्रतुम् 1. 155=RV. 8. 92. 1.

^{१ २ ३ २ ३} इद्रं विश्वासाहम् 1. 357=RV. 6. 44. 1.

विश्वा —

^{३ १ २ ३ १ २ ३} विश्वा द्वेषांसि तरति 1. 463; II. 937=RVPp. 9. 111. 1 विश्वा^१

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १} विश्वा यद्रूपा परियासि 1. 462=RVPp. 9. 111. 1 विश्वा^१

^{२ ३ १ २ ३ १ २} विश्वा दधान ओजसा 1. 468; II. 153=RV. 9. 65. 10 विश्वा^१

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} विश्वा वसु हस्तयोरादधानः 1. 536=RVPp. 9. 90. 1 विश्वा^१

^{२ ३ १ २ २ १ २ ३} विश्वा परि प्रिया भुवत् 1. 570; II. 363=RVPp. 9. 102. 1 विश्वा^१

^{२ ३ १ २ ३ १ २} वना विश्वा परिष्वजत् II. 497=RV. 6. 60. 10.

^{१ २ ३ २ ३ १ २} विश्वा रूपाणि संभृता II. 1177.

^{१ २ ३ १ २ ३} विश्वा रूपाभ्यर्षसि II. 309=RV. 9. 64. 8.

^{१ २ ३ १ २ ३} विश्वा धनानि सातये RV. 1. 130. 6.

^{१ २ ३ १ २ ३} पादोऽस्य विश्वा भूतानि RV. 10. 90. 3=सर्वा भूतानि AS. 34.

^{१ २ ३ १ २ ३} विश्वा शविष्ठ शवसा II. 213=RV. 8. 70. 6.

^{२ ३ १ २ ३} विश्वा धामानि II. 238; 629=RV. 9. 86. 5.

^{१ २ ३ १ २ ३} विश्वा च सोम सौभगा II. 325; 398=RV. 8. 78. 8.

^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} ते विश्वा दाशुषे वसु सोमा दिव्यानि पार्थिवा II. 386=RV. 9. 64. 6.

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} अभि विश्वा पार्थिवा पूयमानः II. 776=RV. 9. 97. 51.

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३} विश्वा च नो जरितृत्सत्पते अहा II. 806=RVPp. 8. 61. 17 विश्वा^१

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} विश्वा च न उपमिमीहि मानुष वसूनि II. 1071=RV. 1. 84. 20.

^{३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} इमा च विश्वा भुवनाभि मज्जना II. 844=RV. 9. 110. 9.

^{१ २ ३ २ ३ १ २} इद्रे ह विश्वा भुवनानि येमिरे II. 935=RV. 8. 3. 6.

अथा नो विश्वा सौभगान्या वह II. 1080=RV. 1. 92. 15.

अभि प्रियाणि काव्या विश्वा चक्षारणो अर्षति II. 1109=RV. 9. 57. 2.

स नो विश्वा दिवो वसूतो पृथिव्या अधि II. 1111=RV. 9. 57. 4.

विश्वा रजांसि शुशुचानो अस्थात् II. 1122=RV. 1. 149. 4.

विश्वा^१ दधे^२ वार्याणि^३ श्रवस्या^४ II. 1123=RV. 1. 149. 5.

आदीं^{२ ३ १ २ ३क २र} विश्वा नहुष्याणि^{३ १} जाता II. 820=RV. 9. 88. 2.

यो विश्वा दयते वसु II. 930=RV. 8. 103. 6.

विश्वा^१ तरेम^२ दुरिता^३ II. 1030=RV. 7. 32. 15.

जातवेदा घृतम् AS. 28.

मा ते हेत्या मुक्षत दैव्यायाः RV. 10. 87. 19.

कशा इष्टाः सजोषा^१ नयनं सोमाः करं^२ काष्ठा युक्ता न व तत्ययौ वर्ध-
त्यये । तु या मधुमत्तमा रुद्रा जीवा द्वितीयः ॥४॥

इहेव शृएव एषां कशा हस्तेषु यद्धदान् 1. 135=RVPp. 1. 37. 3 कशाः

इष्टा होत्रा असृजत १. १५१=RVp. ८. ९३. २३ इष्टाः

सजोषा यजिष्ठं दूतमध्वरे कृणुध्वम् II. 567=RVPp. 7. 3. 1-षा:

सजोषा वृषभं पतिम् 1. 205=RVPp. 1. 9. 4 अजोषाः

ते^१ वि^२श्वा^३ दा^४शु^५षे^६ व^७सु^८ सो^९मा^{१०} दि^{११}व्या^{१२}नि^{१३} पा^{१४}थि^{१५}वा II. 386=RVPp. 9. 64. 6

सोमा^१; only once followed by a consonant.

तुभ्यं सुतासः सोमा स्तीर्णं बर्हिर्विभावसो 1. 213 Ben. सोमाः

उदु^{२३} त्ये^२ सूनवो^{३२३} गिरः^{२३} काष्ठा^{१२३१२} यज्ञेष्वतल्लत 1. 221=RVPp. 1. 37. 10 काष्ठाः^१

युक्ता रथे हिरण्यये 1. 245; II. 739=RVPp. 8. 1. 24 युक्ताः

वकारतकारयोः परतः युक्ता=युक्तौ :—

३ २३ ३ १ २
युक्ता वन्ही रथानाम् I. 149.

^{३ २ ३ २ ३ १ २ - १ २} अयं सहस्रा परि युक्ता वसानः II. 1192.

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} युक्ता ते ब्रह्मणा हरी II. 379.

^{१ २ ३ १ २} गिरौ वर्धेतु या मम 1. 250=RV. 8. 3. 3.

^{२ ३ १ २ ३ २ ३} उदु त्वे मधुमत्तमा गिरः 1. 251=RV. 8. 3. 15.

^{३ १ २ ३ २} रुद्रा गृणंत पूर्व्यम् 1. 256=RV. 8. 3. 7.

^{३ १ २} जीवा ज्योतिरशीमहि 1. 259=RV. 7. 32. 26 जीवाः

यच्चार्या ईषमाणा नेत्रभुवनकरं (?) ब्रह्मत्यये^१ लोचनम् ।

पृतना स्पर्धमाना आजमाना धीराः कृष्णगर्भा विप्रमूर्ति मेधत्यये ।

ऋणया व्यक्ताः सनीडाश्रिता गोः सुता वि तृतीयः ॥५॥

ति॒स्रः प्र॒जा आर्या॒ ज्योति॑र॒ग्राः RV. 7. 33. 7; only one followed by a
consonant.

^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वृत्रस्य त्वा श्वसथादीषमाणा विश्वे देवा अजहुये सखायः 1. 324=RV. 8.
96. 7; ईष० only once

^{३ १ २ ३ १ २ ३ २} जनयन्प्रजा भुवनस्य गोपाः 1. 529. 9=RVPp. 9. 97. 40 प्र॒जाः

^{३ २ ३ १ २} इमा विश्वाः पृतना जयासि I. 324=RVPp. 8. 96. 7-नाः

^{२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३} ये वृत्रेषु क्षितय स्पर्धमानाः 1. 337.

^{२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २} यदी वहत्याशवो आजमाना रथेष्व 1. 356.

^{३ १ २ ३ १ २} यज्ञं धीरा निचाय्य 1. 361.

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यः कृष्णगर्भा निरहवृजिष्वना 1. 380=RV. 1. 101. 1-गर्भाः

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३} अस्तोषत स्वभानवो विप्रा नविष्टया मती 1. 415=RVPp. 1. 82. 2 विप्राः

^{३ १ २ ३ १ २} इयं विप्रा मेधसातये II. 418=RV. 7. 66. 8.

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} द्विषस्तरथ्या ऋणया न ईरसे 1. 428=RVPp. 9. 110. 1 ऋ॒ण॒ऽयाः

1. Brahma-or brāhm-occurs about 58 times in SV; but never with this Saṁdhī.

^{१ ३ २ ३}
क ई व्यक्ता नरः 1. 433.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २}
सचेतसः स्वसरे मन्युमेतश्चिता गोः 1. 458=AV. 7. 22. 2 चित्ते गोः

^{३ २ ३ १ २}
सुता विदथे अक्रमुः II. 119=RV. 9. 32. 1.

अव्या मुनि रत्नधा नेत्रेन्द्रियार्हयाः । प्रजा वेदं न तोक पतेत्यये ।

शतदा धारा दृष्टि^१ न पृष्ठ सुतमंधो य ऊत्यये पादम् ।

वावशाना मित्राः शुक्रार्थुगं सुदुघा युग्म उस्त्रियाश्चतुर्थः ॥६॥

^{२ ३ १ २ ३ २}
अव्या वारेभिरस्मयुः 1. 506=RV. 9. 6. 1 अव्यो-

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३}
अव्या वारे परि प्रियः II. 481=RV. 9. 7. 6 अव्यो-

^{२ १ २}
अव्या वारेभिव्यत II. 318=622=RV. 9. 20. 1 अव्यो वा-

^{३ १ २}
अव्या वारे महीयते II. 547=RV. 9. 12. 4 अव्यो-

^{३ १ २}
अव्या वारेभिः पवते मर्दितमः I. 584=RV. 9. 108. 5 अव्यो वारेभिः

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ २}
अव्या वारैः परि प्रियः I. 521=RV. 9. 107. 6 अव्यो वारे

^{२ ३ २ ३ १ २}
अव्या वारैः परिपूतः II. 85=RV. 8. 2. 2 अव्यः

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १}
अव्या वारैः परि प्रियम् II. 555=RV. 9. 50. 3 अव्यः

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३}
आ रत्नधा योनिमृतस्य सीदसि I. 511=RVPp. 9. 107. 4-धाः

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २}
वि रत्नधा दयते वार्याणि 1. 528=RV. 9. 90. 2.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३}
मरुत्वतो मत्सरा इन्द्रिया हयाः 1. 524=RV. 9. 107. 25.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ २}
जनयन्प्रजा भुवनस्य गोपाः 1. 529; II. 601=RV. 9. 97. 40 प्रज्जाः

^{३ १ २}
प्रजाः पिपति II. 801=RV. 10. 170. 1.

Not in the following two :—

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
उक्षा वेद वसुनां मर्तस्य देव्यवसः II. 408=RVPp. 9. 58. 2 उक्षा.

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २}
सुगा तोकाय वाजिनः II. 181=RVPp. 9. 62. 2 सुग्गा

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सहस्रदाः शतदा भूरिदावा 1. 530=RV. 9. 87. 4-साः;-साः

^{२ ३ १ २ ३ १} यास्ते धारा मधुश्चुतः II. 329.

^{२ ३ २ ३ १ २} प्र ते धारा मधुमतीरसृग्रन् 1. 533=RVp. 9. 97. 31 धाराः^१

^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} शुक्रस्य त्वाभ्यक्षरन्धारा ऋतस्य सादने I. 344=II. 299=RV. 1. 84. 4.

^{२ ३ १ २} मधोर्धारा असृक्षत II. 122=RV. 9. 106. 14.

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यास्ते धारा मधुश्चुतोऽसृग्रमिद ऊतये II. 329=RV. 9. 62. 7.

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} प्र ते धारा असञ्चतो दिवो न यति वृष्टयः II. 1108=RV. 9. 57. 1 धाराः^१

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} प्रास्य धारा अक्षरन्वृष्णः सुतस्यौजसः II. 1112=RV. 9. 29. 1 धाराः^१

^{३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ ३ २ ३ ३ १ २ ३ २} महांतमिदं पर्वतं वि यद्रः सृजद्धारा अव यद्दानवान्हन् I. 315=RVp. 5. 32. 1 धाराः^१

धारा —

^{१ २ ३ १ २} धारा पृष्ठस्य रोचते 1. 462=II. 937.

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अधुक्षत प्रियं मधु धारा सुतस्य वैधसः II. 389=407=RV. 9. 2. 3.

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} तरत्स मदी धावति धारा सुतस्यांधसः II. 407=RV. 9. 58. 1.

^{३ १ २} मही न धारात्यंधो अर्षति II. 962=RV. 9. 86. 44.

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २} धारा य ऊर्ध्वो अध्वरे आज्ञा न याति गव्ययुः II. 588=RVp. 9. 98. 3^१
धारा

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} आदीमायन्वरमा वावशाना जुष्टं पतिं कलशे गाव इदुम् I. 537=RVp. 9. 97. 22-नाः

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} मित्रा स्वाना अरेपसः 1. 548. Ben. मित्राः=RV. 9. 101. 10 मित्राः^१ सु-

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} शुक्रा वि यंत्यसुराय निर्णिजे 1. 550.

^{३ १ २ ३ १ २} शुक्रा गवाशिरः II. 4; RVp. 1. 137. 1 शुक्राः

^{३ २ ३ १ २} शुक्रा वायुमसृक्षत II. 1158=RV. 9. 67. 18.

^{३ १ २ ३ १ २} शुक्रा आजत ईरते II. 882=RV. 8. 44. 17.

^{३ २ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अभ्यू ३ तस्य सुदुघा घृतश्चुतः 1. 556=RV. 9. 77. 1.

^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} पावमानीः स्वस्त्ययनीः सुदुघा हि घृतश्चुतः II. 648=RVKh. 9. 67. 1.

^{३ १ २ ३ १ २ ३} उक्षिया निणिजं धिरे 1. 563=RV Pp. 9. 68. 1 उक्षियाः

ताजा अन्या अंतमा अप्रा अयनमश्वा न शिशुत्यये ।

दाः समुद्रियार्वर्चोधा अपवथाः सर्वाः पंचमः ॥७॥

समन्या यंत्युपयंत्यन्याः AS. 22.

अंतमा मदेम AS. 25.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ २} ओमे अप्रा रोदसी वी ष आवः II. 706. (only once)=RV Pp. 9. 97. 38

अप्राः

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} रथमिवाश्वा वाजिन आ वहंतु RV. 7. 41. 6;

शिशुप्रत्यये परतः प्राणा=प्राण न तु प्राणाः —

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} प्राणा शिशुर्महीनाम् 1. 570; II. 363.

^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ २ ३ १ २} त्वं समुद्रिया अपोऽग्नियो वाच ईरयन् II. 126=RV. 9. 62. 26.

^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} सुमिती मीयमानो वर्चो धा यज्ञवाहसे (धाः) RV. 3. 8. 3; HS. 4. 13. 1 :
199. 5; KS. 15. 12.

^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} यथापवथा मनवे वयोधा अमित्रहा (यथा अपवथाः) RV. 9. 96. 12.

^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} सर्वा नद्यो अशिमिदा भवंतु RV. 7. 40. 4.

^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} विशस्त्वा सर्वा वाञ्छंतु RV. 10. 173. 1.

दुध्रा स्थिरा याते^१ (?) भी द द्रा दधानार्या वां मृज्यमाना अश्वसा मवा

स्वानासः षष्ठः ॥८॥

^{२ ३ ० १ २ ३ २ ३ २ ३} न यं दुध्रा वरते न स्थिराः II. 38=RV. 8. 66. 2.

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २} वृषा शोणो अभिकनिक्कदद्रा नदयन्नेषि पृथिवीमुत द्याम् II. 156=RV. 9.
97. 13.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} दधाना नाम यन्नियम् II. 201=RV. 1. 6. 4.

^{२ ३ १ २ ३ १ २} या वा संति पुरुस्पृहः II. 342=RVPp. 4. 47. 4 याः

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} शुभमाना ऋतायुभिर्मृज्यमाना गभस्त्योः II. 385=RV. 9. 64. 5.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २} गोषा इदो नृषा अस्यश्वसा वाजसा उत II. 395=RVPp. 9. 2. 10 गोऽसाः;
नृऽसाः

^{१ २ ३ २ ३ ३ १ २ ३ २ ३ २} यमग्ने पृत्सु मर्त्यमवा वाजेषु यं जुनाः II. 763=RVPp. 1. 27. 7 अवाः

^{३ २ ३ २ ३ १ २} स्वाना देवास इदवः II. 513;

मणा गृणाना न जमत्यये । अत्या हि यानाः पवमानाः करमुत त्याः
पुनानाः सोमपाश्वशुः सप्तमः ॥७॥

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ २} ऋषिमना य ऋषिकृत्स्वर्षाः II. 524=RV. 9. 96. 18.

^{३ १ २ ३ १ २} गृणाना देववीतये II. 537=RV. 9. 13. 3.

जमदग्निप्रत्यये परतः गृणाना=गृणानौ न तु गृणानाः —

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} गृणाना जमदग्निना योनावृतस्य सीदतम् (ना=नौ) II. 15=RV. 3. 62. 18.

^{१ २ ३ २ ३ २ ३} अत्या हियाना न हेतुभिः II. 539=RVPp. 9. 13. 6 अत्याः हियानाः

^{१ २ ३ २ ३ १ २} पवमाना दिवस्पर्यन्तरिक्षादसृक्षत II. 1047=RV. 9. 63. 27.

^{१ २ ३ १ २} पवमाना स्वर्दशः II. 543; (Ben.-मानाः स्व-So RV. 9. 13. 9.)

^{३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ ३ २} उत त्या हरितो रथे सूरौ अयुक्त यातवे II. 566=RVPp. 9. 63. 9 त्याः

^{१ २ ३ ३ १ २ ३ २} आ नः सुतास इदवः पुनाना धावता रथिम् II. 676=RV. 9. 106. 9.

^{३ १ २ ३ १ २ ३} संसृष्टजित्सोमपा बाहुशर्धी II. 1198=RVPp. 10. 103. 3-पाः

अनागाः पदज्ञा वेधा अवा अयक्ष्मा अज्ञाता वृजना निष्ठाः प्रथमाः
सुमृडीकाः(ः) प्रियाः(ः) संयोगेत्यये । सुगोपा देवया अरुणा यजमानास्ता नः
सहोजास्ता जंयतूया अनाष्टण्याः कुमारा वृद्धश्रवा अमित्रा अष्टमः ॥१०॥

^{२ ३ १ २ ३ २} अनागा मित्रो अर्यमा II. 699=RVPp. 7. 66. 4 अनागाः

यत्र नः पूर्वे पितरः पदज्ञा स्वर्विदो अभि गा अद्रिमिष्णन् II. 707. (Ben. ०ज्ञा:=RV. 1. 62. 2.)

वेधा न योनिमासदम् II. 736=RV. 9. 101. 15.

यमग्ने पृतस्तु मर्त्यमवा वाजेषु ये जुनाः II. 763=RV. 1. 27. 7.

अयद्धमा बृहतीरिषः II. 783=RV. 9. 49. 1

मा नो अज्ञाता वृजना दुराध्योऽमाशिवासोऽव क्रमुः II. 805=RV. 7. 32. 27.

यूथे न निष्ठा वृषभो वि राजसि II. 844=RV. 9. 110. 9. निष्ठा:=निऽस्थाः

त्वे सोम प्रथमा वृक्रवर्हिषः II. 854=RVPp. 9. 110. 7-माः

सुसृडीका भवंतु नः II. 942=RV. 6. 52. 9.

संयुक्ताक्षरे परतः प्रिया=प्रियाः —

प्रिया स्वप्नयो वयम् (Ben. प्रिया:=RV. 1. 26. 7; II. 966)

प्र सुगोपा यवसं धेनवो यथा II. 1067=RV. 3. 45. 3.

उद्विप्राणां देवया वाचो अस्थुः II. 1099=RV. 5. 76. 1 देवऽयाः

उदपसन्नरुणा भानवो वृथा II. 1103=RV. 1. 92. 2.

यजिष्ठं त्वा यजमाना हुवेम II. 1161=RV. 1. 127. 2.

ता न ऊर्जे दधातन II. 1184=RV. 10. 9. 1.

अभिवीरो अभिसत्त्वा सहोजा जैत्रमिद्र रथमा तिष्ठ गोवित् II. 1200=RV-Pp. 10. 103. 5 सहऽज्ञा

उग्रा वः संतु बाहवः II. 1209=RV. 10. 103. 13.

अनाधृष्या यथासथ II. 1209=RV. 10. 103. 13.

कुमारा विशिखा इव II. 1213=RV. 6. 75. 17.

स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवा स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः II. 1222; (Ben. ०वाः =RV. 1. 89. 6.)

अंधा अमित्रा भवत II. 1218=RVKh. 10. 103. 2.

उच्यते धह(?)संख्यानि सूत्राण्यासन् शमानके ।
 एकादिरुद्रपर्यन्तमुदाहरणमस्ति हि ॥११॥
 तेषु षड् वसुशक्तीश्च दशकं च न दृश्यते ।
 एकस्य चैकरीत्या च नवसप्ततिदाहतिः ॥१२॥
 एकस्य द्वितयत्वेन रुद्रसंख्या इहेरिताः ।
 एकस्य चैव सूत्रस्य त्रितयं समुदाहृतम् ॥१३॥
 वेदसंख्याकसूत्राणां त्रितयं वर्तते स्फुटम् ।
 भूतसंख्याकसूत्राणामेकमेव हि निश्चितम् ॥१४॥
 मुनिसंख्याकसूत्राणां नेत्रसंख्या प्रकीर्तिता ।
 रुद्रसंख्याप्रदेशानामेकमेव प्रकीर्तितम् ॥१५॥
 एकमेषां विना संख्या शमानो भौतिकं विदुः ।
 आहत्योदाहतिः प्रोक्ता कुभृता संख्यया स्फुटम् ॥
 सूत्रेष्वेव विसर्गस्तु दशस्थलनिषेधभाक् ॥१६॥

॥ इति शमानं समाप्तम् ॥

(विसर्गलोपालोपौ II.)

आप्तुतस्वारमध्ये तु यो विधिः परिकीर्तितः ।
तस्यान्येऽत्र(न्यत्र ?) तथा नेति ब्रूमो दृष्टान्तपूर्वकम् ॥१७॥

आप्तुत इति । आकारप्तुतपूर्वः स्वरपरः यो विसर्गः तस्य यो विधिः विसर्गलोपविधिरिति यावत् । तद्विधेः कश्चित् । अन्यत्रस्थले विसर्गलोपो नास्तीत्यर्थः । दृष्टान्तपूर्वकं विसर्गः —

पाहि विश्वस्या अरातेः पतिः पृथिव्या अयम् ॥१८॥

^{३ १} पाहि ^{२ ३ १ २} विश्वस्या अरातेः 1. 6.

^{२ ३} पतिः ^{३ २ ३ २} पृथिव्या अयम् 1. 27.

एवंजातीयानि ।

विसर्गलोपः —

तथा मह ऋतेकर्ममुदहर्यत आवश्मशा अधिश्रितः ।

रुधत् नाहुषीष्वा चर्कुषदा चैवमादि विलोकयेत् ॥१९॥

^{१ २ ३ १ २} ये कर्मणः ^{३ १ २} क्रियमाणस्य ^{३ १ २} मह ऋतेकर्ममुदजायंत ^{३ २} देवाः II. 1131=RV. 10. 55.

7=agrees with मन्हा ऋ-

^{३ १ २} कदा ^{३ ३} वसो ^{२ ३ १} स्तोत्रं ^{२ ३ १ २ ३ २} हर्यत आ ^{२ ३ १ २ ३ २} अवश्मशा रुधद्वाः 1. 228. the ms. आवश्मशा

agrees with RV. 10. 105. 1.

^{३ १ २} कदा ^{३ ३} वसो ^{२ ३ १} स्तोत्रं ^{२ ३ १ २ ३ २} हर्यत आ ^{२ ३ १ २ ३ २} अवश्मशा रुधद्वाः.

^{२ ३ १ २} य ऋते ^{३ १ २} चिदभिश्चिपः ^{३ २ ३ १ २} पुरा ^{३ १ २} जनुभ्य आतृदः 1. 244=RV. 8. 1. 12.

^{२ ३ १} क इमं ^{२२ ३ २३} नाहुषीष्वा ^३ इन्द्रं ^{१ २} सोमस्य तर्पयात् 1. 190

^{१ २ ३} यदिद्रं ^{१ २ ३ १} नाहुषीष्वा ^{२२ ३ १} ओजो ^{२ ३ १ २} नृम्णं च कृष्टिषु 1. 262=RV. 6. 46. 7.

^{१ २ ३} सदा व ^{२ ३ १ २ ३ २३} इन्द्रश्चर्कषदा ^{३ १} उपो नु ^{२२ ३ २} स सपर्यन् 1. 196=RV. 10. 105. 4 :—

सचायोर्दिन्द्रश्चर्कष आँ उपानसः सपर्यन्=चर्कषे आ उ-

(रङ्गः III.)

रङ्गस्तु द्विविधो ज्ञेयः स्वरपरो व्यञ्जनपरः ।
कथ्यते लक्षणं तस्य निदर्शनमिति स्फुटम् ॥२०॥
नकारवैकृतं चात्र नासिक्यं रङ्ग उच्यते ।
पदमध्ये पदान्ते वा स्वरे च कलशाँ इति ॥२१॥
व्यञ्जने प्रत्यये यच्च रङ्गस्तेन निदर्शनम् ।
दाशिवाँ वोऽथ गोमाँ य दधन्वाँ यो महाँ हि षः ॥२२॥

^{३ १}प्राणां ^२सिंधूनां ^{३ १ २}कलशाँ अचिक्रदत् 1. 559; II. 171.

^{३ १}पुरु त्वा ^{३ १}दाशिवाँ ^{२ ३}वोचै 1. 97=RV. 1. 150. 1.

^३दधन्वाँ ^१यो नर्यैः 1. 512=RV. 9. 107. 1.

^{३ २ ३ २ ३ १ २}विदे वृधस्य ^{३ २}दक्षस्य महाँ हि षः 1. 381=RV. 8. 13. 1.

(विलिङ्ग्यम् IV.)

प्रणम्य भारतीं देवीं सर्वलोकैकमातरम् ।
 नारायणं प्रवक्ष्यामि विलिङ्ग्यानि पदान्यहम् ॥२३॥
 एकारैकारवर्णौ यौ संहितायां विकारिणौ ।
 तदन्तानि विलिङ्ग्यान्पुच्यन्ते वेदवित्तमैः ॥२४॥
 पुरातनेऽतिरिक्तं यन्त्यक्त्वानुक्तं समोप्य च ।
 ऋक्तन्त्रेण तु गृह्यन्ते सव्याख्येनैव तान्यपि ॥२५॥
 निमित्तत्वेन यद् (द्) ग्राह्यं गृह्यते पदमेव तत् ।
 अपि चैत् (चे) स्याद्वि नान्यस्तु पूरणेऽत्र विधीयते ॥२६॥

अग्रे पक्व वर्धसे कण्वे इदं ते ऊ ते दिवेदिवे ।

एते शरणे महाधने शृण्वे कर मिमे वर्णं सधमादे अयं ते प्रथमः ॥२७॥

^{२ ३} अ॒ग्न आ याहि ^{३ १ २} वी॒तये १. १.

न्यू॒खय॑न्ते अ॒धि प॒क्व आ॒मिषि॑ RV. 10. 94. 3 प॒क्वे

वि॒द्वांश्चि॑कित्वा॒न्ह॒र्यश्च॑ वर्ध॒स इ॒न्द्र वि॒श्वा अ॒भि अ॒त्रियः॑ RV. 3. 44. 2.

^{३ २ ३} दी॒देथ॑ क॒ण्व ऋ॒तजा॑त उ॒त्तितः॑ १. 54=RV. 1. 36. 19 क॒ण्वे

^{३ २} इ॒दं त॑ ए॒कं प॒र ऊ॒ त ए॒कम् १. 65=RV. 10. 56. 1.

^{३ १ २ ३} दि॒वेदि॑व ई॒ड्यो जा॒गृव॑द्भिः १. 79=RV. 3. 29. 2.

^{३ २} इ॒त ए॒त उ॒दा॒रुह॑न् १. 92=RV. 18. 1. 61.

^{३ १ २} तो॒दस्ये॑व श॒रण आ॒ मह॑स्य १. 97=RVPp. 1. 150. 1 श॒रणे

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३} इन्द्रं वयं महाधन इन्द्रमर्भे हवामहे 1. 130=RVPp. 1. 7. 5 •धने

^{३ १ २ ३} इहेव शृण्व एषाम् 1. 135=RVPp. 1. 37. 3 शृण्वे

^{३ १ २ ३ १ २ ३} इम उ त्वा वि चक्षते 1. 136=RV. 8. 45. 16.

^{३ १ २ ३ २ ३ १ २} रेवतीर्नः सधमाद इन्द्रे संतु तुविजाताः 1. 153=RVPp. 1. 30. 13 •मादे;
Bloomfield, Concordance •मादः may be corrected.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अयं त इन्द्र सोमो निपूतो अधि बर्हिषि 1. 159=RV. 8. 17. 11.

त्विषे ते अर्णवदुहते सोमे सिंचे के युग्म हर्यते इष्टये देवतातये दृष्टि
हवामहे शचीपते पीतये युयोजते मदे चिकित्रे बाहु वरंत सोमपीतये
रिरिचे द्वितीयः ॥२८॥

^{२ ३ १ २ ३ २ ३ ३ १ २} आजस्तदस्य तित्विष उमे यत्समवर्तयत् 1. 182=RV. 8. 6. 5.

^{३ १ २ ३ १ २} इमास्त इन्द्र पृश्नयः 1. 187=RV. 8. 6. 19.

यद्दो दिवो अर्णव इषो वा मदथो गृहे RV. 8. 26. 17; अर्णवे only once.

^{१ २ ३ १ २} यत्सोमेसोम आभुवः 1. 188=RV. 8. 93. 17.

^{१ २ ३ १ २} मंहिष्ठं सिंच इन्दुभिः 1. 214=RV. 1. 30. 1; सिंचे

^{२ ३ १ २} क उग्राः के हा शृण्वरे 1. 216=RV. 8. 45. 4.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} कदा वसो स्तोत्रं हर्यत आ अव श्मशा रुधद्राः 1. 228=RVPp. 10. 105.

1 हर्यते

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} उद्रावृषस्व मघवन्नाविष्टय उदिद्राश्वमिष्टये 1. 240=RV. 8. 61. 7.

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ ३} इन्द्रमिद्वतातय इन्द्रं प्रयत्यध्वरे 1. 249=RV. 8. 3. 5.

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्रं समीके वनिनो हवामह इन्द्रं धनस्य सातये 1. 249=RV. 8. 3. 5.

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} शग्ध्यू ३ शु शचीपत इन्द्र विश्वाभिरूतिभिः 1. 253=RV. 8. 61. 5.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} अभि त्वा पूर्वपीतय इन्द्र स्तोमेभिरायवः 1. 256=RV. 1. 19. 9.

^{१ २ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} एतग्वा विध एतशो युयोजत इन्द्रो हरी युयोजते 1. 268=RV. 8. 70. 7

with Variants.

^{३ १} पाहि गा ^{२ २ ३ १ २} अंधसो मद इद्राय मेध्यातिथे 1. 289=RV. 8. 33. 4.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इम इद्र मदाय ते सोमाश्चिकित्र उक्थिनः 1. 294.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} अग्नेश्चिकित्र उषसामिवेतयः II. 332=RV. 10. 91. 5-त्रे

^{१ २ ३ ३ १ २ ३ १ २} न त्वा बृहतो अद्रयो वरत इद्र वीडवः 1. 296=RV. 8. 88. 3.

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} अर्वाचीनो मघवंत्सोमपीतय उग्र ऋष्वेभिरा गहि 1. 301=RV. 8. 3. 17.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} प्र यो रिरिक्त ओजसा दिवः सदोभ्यस्परि 1. 312=RVp. 8. 88. 5-क्षे

कामे भरणी मे शूलं यजामहे मध्ये नयन वावृते त्रिते स्तुषे गोपते
पवसे ऋजसे सुम्ने तृतीयः ॥२९॥

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} उप त्वा काम ईमहे 1. 406.

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} शूरो नृषाता श्रवसश्च काम आ गोमति व्रजे भजा त्वं नः 1. 318.

ऊर्जः स्कभं धरुण आ वृषायसे धरुणे () RV. 10. 44. 4.

^{३ १ २ ३ १ २} इम इद्र मदाय ते 1. 294.

^१ यजामह इद्रं ^१ वज्रदक्षिणम् RV. 10. 23. 1.

^{३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २} अमी ये देवा स्थन मध्य आ रोचने दिवः I. 368=RV. 1. 105. 5. with
a variant.

^{२ ३ १ २} मध्य आपस्य तिष्ठति II. 1003.

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ २} तं वर्तनीरनु वावृत एक इत् 1. 372=AV. 7. 21. 1.

^{१ २ ३ २ ३ २} यद्वा घ त्रित आपये 1. 384=RVp. 8. 12. 16 त्रिते

^{३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} स्तुष ऊ षु वो नृतमाय धृष्णवे 1. 390=RV. 8. 24. 1.

^{२ ३ १ २ ३ १ २} अश्वपते गोपत उर्वरापते I. 402=RV. 8. 21. 3.

पवस आ सुवोर्जम् AS. 42.

आ व ऋजस ऊर्जा व्युष्टिषु RV. 10. 76. 1.

आ देवानां सुम्न इष्यन्नुपावसुः RV. 9. 83. 3.

स्कृण्वे बृहते वतये प्रिये ईयमाने चतुर्थः ॥३०॥

स्तोमेभिः कृण्व ऋणवो यथा मृधः RV. 1. 138. 2=कृण्वे

सुतेसुते न्योकसे बृहद्बृहत पदरिः RV. 1. 9. 10 बृहते आ इत्

जरित्रे कोशे वृधे दधसे रथे सुदानवे योग नयनं वाजसातये द्युम्ने
चक्षसे ईडते देववीतये पवते पञ्चमः ॥३१॥

^{२२} वाता जरित्र उक्थ्यम् II. 38=RVp. 8. 66. 2-त्रे

^{१ २ ३ ४ ५} नृभिर्येमाणः कोश आ हिरण्यये II. 52=RV. 9. 75. 3.

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} भुवद्वाजेष्वाविता भुवद्बृध उत वाता तनूनाम् II. 54=RVp. 6. 48. 2.

वृधः उत; वृधे occurs seven times in SV; with this samdhi

it is possible only here.

^{१ २ ३ १ २} दक्षं दधस उत्तरम् II. 56=RV. 6. 16. 17.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} उरौ रथ उरुयुगो वचोयुजा II. 62=RV. 8. 98. 9.

^{२ ३ ३ १ २ ३ २ ३ ३ १ २} शंसेदुक्थं सुदानव उत द्युक्षं यथा नरः II. 67=RV. 7. 32. 1.

^{१ २ ३ २ ३ १ २} स घा नो योग आ भुवत् II. 92=RV. 1. 5. 3 योगे

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} तमु हुवे वाजसातय इद्रं भराय शुष्मिणम् II. 98.

^{१ २ ३ १ २ ३ २} तवैदो द्युम्न उत्तमे II. 129=RVp. 9. 61. 29 द्युम्ने उ-

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्रो दीर्घाय चक्षस आ सूर्य रोहयद्वि II. 149=RVp. 1. 7. 3 चक्षसे

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ता हि शश्वंत ईडत इत्था विप्रास ऊतये II. 151=RVp. 7. 94. 5 ईडते

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २} पुनानो देववीतय इद्रस्य याहि निष्कृतम् II. 193=RV. 9. 64. 15.

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} स्वरति त्वा सुते नरो वसो निरेक उक्थिनः II. 215=RVp. 8. 33. 2

निरेके; in the ms. read निरेके; करे not occurring in

SV.

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इदुरिद्राय पवत इति देवासो अनुवन् II. 223=RV. 9. 101. 5.

विश्वचर्षणे स्थूणे हूयते श्रीणीषे पते श्रोत्रं घृष्वये सूरै युग्मकं करामहे
योजते हरसे इद्रे ये युग्ममव्ये ववक्षेत्येधत्ते कृपे दमे मूर्तिं भुवते प्रस्त्रापयंते
यज्ञे षष्ठः ॥३२॥

^{१ २}पवस्व ^३विश्वचर्षणं ^{२ ३ १}आ मही ^२रोदसी ^१पृण (-चर्षणे) II. 246=RV. 9. 66. 1.

^{३ १ २}सहस्रस्थूण आशाते II. 261=RVPp. 2. 41. 5 •स्थूणे

^{१ २ ३ १}हव्यवाद ^३तुभ्यं ^{३ १ २}हूयत ^{३ २ ३}इषं ^{१ २}स्तोतुभ्य आ भर II. 373=RV. 5. 6. 5.

^१दर्वी ^{३ १ २}श्रीणीष आसनि II. 374=RVPp. 5. 6. 9 श्रीणीषे

^{३ १ २}उक्थेषु ^{३ १ २}शवसस्पत ^{३ २ ३}इषं ^{१ २}स्तोतुभ्य आ भर II. 374=RV. 5. 6. 9.

^३तं ^{३ १ २ ३ १ २}त्वा मदाय ^{३ १ २}घृष्वय उ ^{३ १ २}लोककृतनुमीमहे II. 394=RVPp. 9. 2. 8 घृष्वये

^{१ २ ३ १}प्रति वा ^{३ १ २}सूर उदिते ^{३ १ २}मित्रं ^{३ १ २}गृणीषे वरुणम् II. 417=RVPp. 7. 66. 7 सूरै

^{२ ३ २ ३}यदद्य ^{३ १ २}सूर उदितेऽनागाः II. 699=RV. 7. 66. 4.

^{१ १ २}आ येन ^{३ १ २ ३ १ २}मित्रावरुणा ^{३ २}करामह ^{३ २ ३ १ २}पेद्रमवसे ^{३ २}महे II. 447=RV. 9. 108. 14.

^{१ २}स ^{३ १ २ ३ २ ३}योजत उरुगायस्य ^{३ २ ३}जूतिम् II. 466.

^{२ ३ १ २}वृष्णो ^{३ १ २}हरस आयवः II. 472=RVPp. 9. 10. 6. हरसे

^{२ ३ २ ३ १ २}य इद्र ^{३ १ २ ३ १ २}आविचासति ^{३ १ २ ३ १ २}सुम्नमिद्रस्य ^{३ १ २}मर्त्यः II. 498=RV. 6. 60. 11. इद्रे

^{१ २ ३ २ १ १ २ ३ १}य ^{३ १ २ ३ १ २}आर्जीकेषु ^{३ १ २ ३ १ २}कृत्वसु ^{३ १ २ ३ १ २}ये मध्ये ^{३ १ २ ३ १ २}पस्त्यानाम् II. 512=RV. 9. 65. 23.

^{२ ३ ३ २ ३ १ २}यदव्य ^{३ १ २ ३ १ २}एषि ^{३ १ २ ३ १ २}सानवि II. 554=RV. 9. 50. 2 अव्ये

^{३ २ ३ १ २ ३}ववक्ष उग्रो ^{३ १ २ ३ १ २}अस्तृतः II. 572=RV. 8. 93. 9 ववक्ष ऋषो=क्षे-

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}तव ^{३ १ २ ३ १ २}त्य इदो ^{३ १ २ ३ १ २}अंधसो ^{३ १ २ ३ १ २}देवा ^{३ १ २ ३ १ २}मधोव्याशत II. 574=RVPp. 9. 51. 3 त्ये

^{२ ३ १ २ ३ १ २}शूरो न ^{३ १ २ ३ १ २}धत्त आयुधा II. 577=RV. 9. 76. 2.

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}कृप इद्र ^{३ १ २ ३ १ २}मादयसे ^{३ १ २ ३ १ २}सचा II. 580=RV. 8. 4. 2 कृपे

^{३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २}अग्निं ^{३ १ २ ३ १ २}ष्टवे ^{३ १ २ ३ १ २}दम आ ^{३ १ २ ३ १ २}जातवेदाः II. 653=RVPp. 6. 12. 4 अग्निः स्तवे दमे

^{३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २}दक्षाव्यो यो ^{३ २ ३ २ ३ १ २}दम आस ^{३ २ ३ २ ३ १ २}नित्यः II. 722=RV. 7. 1. 2.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}स्व आ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २}दम ऋतस्य ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २}धीतिभिर्दमे II. 939=RV. 9. 111. 2.

^{३ १ २ ३ १ २} जामि शुवत आयुधा II. 656.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} प्रियमिन्द्रस्य काम्यं प्रस्नापयत ऊर्मयः II. 678=RV. 9. 98. 6 प्रस्नापयति

^{३ २ ३ १ २} अस्मिन्यज्ञ उप ह्वये II. 697=RV. 1. 13. 3.

कलशे पिप्ये पुनते वृष्णे दशे ववृषे वने जज्ञे उपाके वोचे येमिरे ऊतये
स्वर मध्यंदिने विदे सप्तमः ॥३३॥

^{२ २ ३ १ २ ३ १ २} सं गच्छते कलश उस्त्रियाभिः II. 767=RV. 9. 93. 2.

^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३} उत प्र पिप्य ऊधरच्यायाः II. 768=RVp. 9. 93. 3. पिप्ये

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} येमिनेमृणा च देव्या च पुनत आदिद्राजानं मनना अग्रृणत II. 773=RVp.

9. 70. 3 पुनते

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वृषा ते वृष्ण इंदुर्वाजी सहस्रसातमः II. 780=RV. 1. 175. 1 वृष्णे

^{१ २ ३ २ ३ १ २} सूर्यो दश उरु पप्रथे II. 803=RVp. 10. 170. 3 दशे

^{२ २ ३ २ ३} त्वं ववृष इंदुम् II. 819=RVp. 9. 88. 1 ववृषे

^{२ ३ १ २ ३ १ २} खर्षाता वन ऊर्ध्वा नवंत II. 820=RVp. 9. 88. 2 वने

^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} यतो जज्ञ उग्रस्त्वेपनृष्णः II. 831=RV. 10. 120. 1.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} विभक्तासि चित्रभानो सिधोरूर्मा उपाक आ II. 846=RVp. 1. 27. 6

उपाके

^{१ २ ३ १ २} कदु वोच इदं नमः II. 898=RV. 8. 84. 5.

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} इद्रे ह विश्वा भुवनानि येमिर इद्रे स्वानास इदवः II. 935=RV. 8. 3. 6.

^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} नियुत्वंता न ऊतय आ यातं सोमपीतये II. 977=RVp. 4. 47. 3 ऊतये

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मध्यंदिन उदिता सूर्यस्य II. 1101=RVp. 5. 69. 3-दिने

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} द्विता यो वृत्रहंतमो विद इद्रः शतक्रतुः II. 1138=RVp. 8. 93. 32 विदे

वंद॒ध्वै॑ वै॒तसै॑ म॒करं॑ तर॒ध्वै॑ ह॒तवै॑ स॒नतै॑ (स॒र्तवै॑) वि॒श्वा अ॒ग्नवै॑
(अ॒ग्नवै॑) त॒स्मै अ॒स्मै ने॒त्रस्त॑वेऽष्ट॒मः ॥३४॥

व॒न्द॒ध्वा अ॒ग्निं न॒मोभिः॑ १. 17=RV. 1. 27. 1.

द्वि॒षस्तर॑ध्वा ऋ॒णया॑ न ई॒रसे॑ १. 428=RV. 9. 110. 1.

अ॒हये॑ ह॒तवा॑ उ १. 439=RVp. 5. 31. 4 ह॒तवै॑

सु॒क॒तुः स॒र्त॒वा अ॒पः सृ॒जत् RV. 1. 55. 6.

अ॒स्मा इ॒त्का॒व्यं व॒च उ॒क्थ॑मि॒द्राय॑ शं॒स्य॑म् RV. 5. 39. 5.

त॒स्मा उ॒ ब्र॒ह्म॑वा॒हसे॑ RV. 5. 39. 5.

अ॒स्मा अ॒स्मा इ॒दं॒धसः॑ II. 791=RV. 6. 42. 4.

त॒स्मा उ॒ अ॒द्य स॒वने॑ सु॒तं भ॑र II. 1038=RV. 8. 66. 7.

वै॒तसै॑ वि॒श्व अ॒ग्नवै॑ are doubtful. Cp. however :—

म॒न्त॒वा उ॑ RV. 7. 4. 8.

ग॒न्त॒वा उ॑ 10. 95. 14.

ए॒न्त॒वा उ॑ 4. 58. 9.

ओ॒न्त॒वा उ॑ 1. 164. 5.

पा॒न्त॒वा उ॑ 3. 46. 5.

य॒मित॒वा इ॒व १. 28. 4.

स॒वि॒त॒वा अ॒प॒स्कः॑ 7. 21. 3.

॥ ऐकारं समाप्तम् ॥

अथो विलिङ्ग्यसूत्रस्य संख्याय कलिसंज्ञिका ।
 एकादिपञ्चपर्यन्तं मुदाहरणमाह हि ॥३५॥
 पञ्चदशस्यैकं तु चतुर्विंशतिरेव च ।
 एकस्य चैकरीत्या च धमसंख्या तथेरिता ॥३६॥
 एकस्य द्वितयत्वेन राशिसंख्या तथेरिता ।
 एकस्य चैव सूत्रस्य द्वितयत्वेन निश्चितम् ॥३७॥
 वाणसंख्याकसूत्राणां मेकं मेवं प्रकीर्तितम् ।
 आहत्योदाहृतिः प्रोक्ता संख्याय कलिसंज्ञिका ॥३८॥
 एकमेपां विना संख्या विलिङ्ग्ये भौतिकं विदुः ।
 ऐकारस्य च सूत्राणि दशसंख्या समीरिता ॥३९॥
 एकस्य चैकरीत्या च वसुसंख्यास्तथेरिताः ।
 एकस्य द्वितयत्वेन करसंख्या तथेरिता ।
 आहत्योदाहृतिः प्रोक्ता राशिसंख्यासमेन तु ॥४०॥

॥ विलिङ्ग्यं समाप्तम् ॥

(नपरतपरे V.)

नत्वा विनायकं देवं सर्वसंपत्करं परम् ।
 शौरिस्त्रुः प्रवक्ष्यामि नवं नतपरं पदम् ॥४१॥
 लक्षणं क्रियते चादि परं नाम नवं मया ।
 दुर्ज्ञानं दुष्पठं यत्तु सापेक्षं चाक्रमं तथा ॥४२॥
 तत्परित्यज्य व्याख्यानं चकारापि च पौष्कलम् ।
 नारम्भणीयमेतच्च स्वत एव व्यवस्थितेः ॥४३॥
 प्रसिद्धाध्ययनात्तत्र केचित् (?) संदिह्यते भृशम् ।
 कुतोऽवसीयते कैश्चिन्निपुणैश्च महात्मभिः ॥४४॥
 निश्चितं स्वानुरूपेण लक्षणेनावसीयते ।
 चादौ(आ)विकारिणौ ने(ना)तः पदान्तो विषयोऽस्य सः ॥४५॥
 अभिधेयौ च तावेव ज(त)ज्ज्ञानं च प्रयोजनम् ।
 न(च)ल्लजेषु तवर्गीये थकारेण विवर्जिते ॥४६॥
 चतुष्टये मकारे च लकारे च परे स्थिते ।
 विकारिणः पदान्तो य स्तकारे नपरश्च यः ॥४७॥
 दृश्यते येषु तौ ज्ञातुं प्रवक्ष्यामि पदान्यहम् ।
 तकारान्तं पदं पूर्वमकारादिक्रमेण तु ।
 तकारान्तं ततोऽनेन क्रमेणैव च गृह्यते ॥४८॥

महान्नभोविन्नासन् न र्धानान्न त्वा महान्परेः (?) ।

नि यामं चित्र देवान् देवयास्मान्निधयेव च ॥४९॥

प्र होता जातो महान्नभोविन्नुषद्वा सीददपां विवर्ते 1. 77=RV. 10. 46. 1

महान्

आसन्नः पात्रे जनयंत देवाः 1. 67=RV. 6. 7. 1 आसन् आ.

सनादग्ने मृणसि यातुधानान्न त्वा रक्षांसि पृतनासु जिग्युः 1. 80=RV. 10.

87. 19.

महान्महीभिरूतिभिः 1. 181=RV. 3. 1. 19.

नि यामं चित्रमृजते (यामन्) 1. 135=RV. 1. 37. 3.

देवां देवयते यज 1. 100=RV. 1. 15. 12 देवान्

मुमुग्ध्या रे स्मान्निधयेव बद्धान् 1. 319=RV. 10. 73. 11.

शीर्वान्ममत्वर्णवान् जगम्याश्च हरिवान्दधे ।

मघवन्मातथा अगमन्देवाहन्नवतीर्नव ॥५०॥

आशीर्वान्ममत्तु 1. 350=RV. 8. 95. 7.

तिरः पुरु चिदर्णवां जगम्याः 1. 340=RVp. 10. 10. 1 अर्णवम्

हरिचां दधे हस्तयोर्वज्रमायसम् 1. 423=RV. 1. 81. 4-वान्

मघवन्मातथा इव 1. 416=RV. 1. 82. 1.

वाजिनो अगमं देवस्य सवितुः सवम् 1. 435.

अवाहन्नवतीर्नव 1. 495. 5=RV. 9. 61. 1.

महान्मित्रो न रेभन् मितेव सन्न व्रजन्नप ।

इन्वन्मदाय पश्यं जन्मानि स्य संयमं न च ॥५१॥

महान्मित्रो न दर्शतः 1. 497=RV. 9. 2. 6.

सुतः पवित्रं पर्येति रेभन्मितेव सन्न पशुमंति होता 1. 526=RV. 9. 97. 1.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अपो वृणानः पवते कवीयान्व्रजं न पशुवर्धनाय मन्म 1. 538=RV. 9. 94. 1

कविऽयन्

^{२ ३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} इंद्रे सोमः सह इन्वन्मदाय 1. 540=RV. 9. 97. 10

पश्यं जन्मानि सूर्य AS. 53=RV. 1. 50. 7 पश्यञ्ज-

वि यमन्न(नि य?)समुद्यँल्लोकानिमाँल्लोकमरोचयः ।

न्यस्मिन् दध्रे तु क्रंदन्देवा अजीजनयन्मधु ॥५२॥

मा घामन्ये नि यमन्देवयंतः RV. 4. 44. 5.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} न्यस्मिं दध्रे आ मनः II. 77=RV. 8. 17. 13 न्यस्मिन्

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} क्रंदं देवाँ अजीजनः II. 110=RV. 9. 42. 4 क्रंदन्

^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३} त्रितस्य नाम जनयन्मधु क्षरन् II. 172=RV. 9. 86. 20-यन्

ऊर्मिन्न सिंधुः शत्रून्मदे सोमस्य च वै बुधाः ।

म दस्यून्तनूभिरगमन्मदी परि ज्मन्मही तथा ॥५३॥

^{१ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३} प्रावीविपद्वाच ऊर्मिं न सिंधुः II. 295 ऊर्मिन्=RV. 9. 96. 7.

^{२ ३ २ ३ २ ३ १ २} ससाहे शत्रून्मदे सोमस्य II. 304=AV. 2. 5. 3.

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} साह्याम दस्यू तनूभिः II. 337. Concordance dasyum may be

corrected.

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} समुद्रं न संवरणान्यगमं मदी मदाय तोशते II. 348=RV. 9. 107. 9.

अथ ज्मन्न ते विव्यक् RV. 7. 21. 6.

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यस्मिन्महीरुञ्जयः II. 504. (MS. ०रध्वन्मज्जी?)=RV. 8. 70. 4.

विभ्राज ज्योति देवान्मत्सि गच्छं जार एव हि ।

अप सेधन् दुरिता सर्दधन्वान् मत्सरितमः ॥५४॥

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} विभ्राजं ज्योतिषा II. 377=RV. 8. 98. 3 विभ्राजञ्ज्यो

^{१ २ ३ २ ३ ३ १ २ ३ १ २} मत्सि देवान्मत्सि द्यावापृथिवी II. 602=RV. 9. 97. 42.

गच्छं^{१ २ ३ २३} जारो न योषितम्^{३ १ २} II. 624=RV. 9. 38. 4 गच्छंजा-
 अपसेधं^{३ १ २} दुरिता सोम नो मृड^{३ १ २} II. 666=RV. 9. 82. 2 सेधन्
 त्वं सुतो मर्दितमो दधन्वान्मत्सरितमः^{३ १ २ ३ १ २} II. 672=RV. 9. 67. 2.

मधुमान्द्रप्सः सामन्तपता धर्मन्दिवस्तथा ।

मघवन्न नकारान्तं पदमेव प्रकीर्तितम् ॥५५॥

मधुमां^{१ २ ३ २३} द्रप्सः परि वारमर्षति^{३ १ २} II. 719=RV. 9. 69. 2 मधुमान्
 धर्मं^{३ १} न सामं^{२ २} तपता सुवृक्षिभिः^{३ २} II. 779=RV. 8. 89. 7 सामन्
 धर्मं^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २} दिवो धरुणे सत्यमर्षितम्^{२ २} II. 802=RV. 10. 170. 2 धर्मन्
 मघवं^{१ २ ३ २३} छग्धि II. 669=RV. 8. 24. 11 मघवञ्छ-

॥ नपरं समाप्तम् ॥

अथो नपरसूत्राणि गलसंख्या समीरिता ।
 एकस्य चैकरीत्या च बहुसंख्यास्तथेरिताः ॥५६॥
 एकस्य द्वितयत्वेन एकसंख्या तथेरिता ।
 आहत्योदाहृतिः प्रोक्ता वनसंख्यासमेन तु ॥५७॥

॥ इति नपरं समाप्तम् ॥

अथ तपरसंधिः—

यन्मातुः स्यान्नः सन्नुर्बोध त्मनार्चिन्न ओहसे ।
 केचिन्नियेमुग्निं पाशिन इन्मघवत्तथा ॥५८॥

^{१ २} कायमानो ^{३ २३} वना त्वं ^{३ १ २२} यन्मातृरजगन्नपः 1. 53=RVp. 3. 9. 2 यत् मा-

^{१ २} स्यान्नः ^{३ १ २२} सुनुस्तनयो ^{३ २३} विजावा 1. 76=RV. 3. 1. 23.

^{१ २} बोधन्मना ^{३ १ २} इदस्तु नः 1. 140.

^{२ ३ १} वचस्तच्चिन्न ओहसे 1. 183=RV. 1. 30. 4 तत् चित् नः

^{२ ३} मा त्वा ^{२ ३ १} केचिन्न ^{२ ३ २३} येमुरिन्न ^{३ २३} पाशिनः 1. 246=RV. 3. 45. 1.

^{३ २ ३ १ २} स्तोतारमिन्मघवन्नस्य वर्धय 1. 254=RV. 8. 97. 1.

त्वमिन्न आप्यमस्मिन्नि रीरमन् तव तन्न ऊ ।

उपोपेन्नु च भूय इन्नु ते तन्नो विदद्वसो ॥५९॥

^{१ २ ३ २३} त्वं न ऊती त्वमिन्न आप्यम् 1. 260=RV. 8. 97. 7.

^{२३} नारे ^{३ १} अस्मिन्न ^{३ २} रीरमन् 1. 284=RVp. 7. 32. 1 अस्मत् नि-

^{३ १ २ ३ २} तव तन्न ऊतये 1. 274=RV. 8. 24. 11.

^{२ ३ १ २२} उपोपेन्नु ^{२ ३ २३} मघवन्भूय ^{३ १ २ ३ १ २} इन्नु ते दानं देवस्य पृच्यते 1. 300=RV. 8. 51. 7.

^{२ ३ १ २} राधस्तन्नो ^{३ १ २} विदद्वस उभयाहस्त्या भर 1. 345=RV. 5. 39. 1.

सोम इन्मदस्तमिन्महत्सु त्यन्माययावधीः ।

यथा चिन्नो तव त्यन्न गोमन्न इन्नु पावकः ॥६०॥

^{३ २३} इत्था हि ^{३ २३} सोम इन्मदः 1. 410=RV. 1. 80. 1.

^{२३} तमिन्महत्स्वाजिषूतिमर्भे ^{३ २ ३ २ ३ १ २२} हवामहे 1. 411=RV. 1. 81. 1.

^{३ २ ३ १ २२} तव त्यन्माययावधीः 1. 412=RV. 1. 80. 7 तसु त्वं०

^{१ २} यथा ^{३ १ २} चिन्नो ^{३ १ २} अबोधयः 1. 421=RV. 5. 79. 1.

^{२ ३ १ २२ ३ १ २} तव त्यन्नर्ये ^{२ ३ १ २} नृतोऽप इन्द्र 1. 466=RV. 2. 22. 4.

^{१ २} गोमन्न ^{३ १ २} इंदो अश्ववत् 1. 574=RV. 9. 105. 4.

तन्नो मित्रः सहस्तन्न असदन्मातरं पुरः ।

व्यख्यन्महियो यन्मनः शूलस्तन्मयि संकृतिः ॥६१॥

तन्नो मित्रः AS. 5.

सहस्तन्नः AS. 40.

असदन्मातरं पुरः AS. 45.

व्यख्यन्महिषो दिवम् AS. 46.

उन्नयामि करं भुवन्नेमानामिन्द्र इन्न तु ।

विश्वस्यावीवशन्मतिमुद्यन्नक्षत्रमर्चिवत् ॥६२॥

उन्नयामि does not occur in RV., VS., SV., and AV. Cp. उन्निनीथः

RV. 1. 181. 1; उन्नीताः 9. 81. 1., उन्नीयमानाः

3. 8. 9; उन्नीतम् VS. 8. 58 etc.

^{२२}भुवन्नेमानां पते II. 57=RVPp. 6. 16. 18 ^१भुवत्

^{२३ १ २ ३ १ २ ३ १}इन्द्र इन्नो महोनां दाता II. 65=RV. 8. 92. 3.

^{२२}विश्वस्यावीवशन्मतिम् II. 120=RV. 9. 32. 3.

^{३ १ २ २ ३ २}उद्यन्नक्षत्रमर्चिवत् II. 102=RV. 7. 81. 2 उत्त्यत्

सुशक्तिरिन्म भुवन्मित्रः कुविन्नो बृहन्मते ।

चिकित्विन्म मनसीदन्नि होता तन्नः पुनान तु ॥६३॥

^{३ २ ३ १ २ ३ २}सुशक्तिरिन्मघर्वं तुभ्यम् II. 218=RV. 7. 32. 21.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २}वरुणः प्राविता भुवन्मित्रो विश्वाभिरूतिभिः II. 145=RV. 1. 23. 6.

^{३ १ २ ३ १ २ २}कुविन्नो अस्य सुमतिर्भवीयसी II. 229=RV. 8. 103. 9.

^{३ १ २}आशुरर्षे बृहन्मते II. 248=RV. 9. 39. 1.

^{३ १ २ ३ १ २}चिकित्विन्मनसं धियम् II. 234=RV. 8. 95. 5 चिकित्वित्ऽमनसं

^{२ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २}सीदन्नि होता यजथाय सुक्रतुः II. 259=RV. 5. 11. 2.

^{१ २ ३ १ २}तन्नः पुनान आ भर II. 349=RVPp. 9. 19. 1 तत् नः

अस्वापयन्नि वाजवन्मधु यन्मन्यसे वरे ।

विश्वविन्मन जमदग्निवन्नश्चिन्निदधे पदम् ॥६४॥

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ २} अस्वापयन्निगुतः स्नेहयच्च II. 456=RV. 9. 97. 54.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} जुमद्वाजवन्मधुमत्सुवीर्यम् II. 502=RV. 9. 86. 18.

^{१ २ ३ १ २} यन्मन्यसे वरेण्यम् II. 521=RV. 5. 39. 2.

^{३ १ २ ३ १ २} विश्वविन्मनसस्पतिः II. 628=RV. 9. 28. 1.

^{३ १ २ ३ १ २} आर्षेयं जमदग्निवन्नः II. 776=RV. 9. 97. 51.

^{१ २ ३ १ २ ३ २} आपश्चिन्नि दधा पदम् II. 919. MS. निदधे पदम्=RV. 1. 22. 14;
8. 102. 14.

मनश्चिन्मन तन्मे जुषस्वातिरन्मदे तथा ।

गमन्नारे तन्न मोघमन्यत् मधवनिन्मह ॥६५॥

^{३ १ २ ३ १} मनश्चिन्मनसस्पतिः II. 796=RV. 9. 11. 8.

^{१ २ ३ २} तन्मे जुषस्व शिपिविष्ट हन्यम् II. 974=RV. 7. 99. 7.

^{२ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २} व्या ३ तरिन्नमतिरन्मदे सोमस्य रोचना II. 987=RVp. 8. 14. 7 अतिरत्

^{२ ३ १ २ ३ २} आ घा गमन्नारे अस्सत् II. 1006=RVp. 8. 2. 26 गमत् न

^{२ ३ १ २ ३ २} यच्चिकेत सत्यमित्तन्न मोघम् II. 1130=RV. 10. 55. 6.

^{२ ३ १ २ ३ २} न हि त्वदन्यन्मधवन्न आप्यम् II. 1144=RV. 7. 32. 19.

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} शिक्षेयमिन्महयते दिवेदिवे II. 1144=RV. 7. 32. 19.

यत्र कचन तेनैव पूर्वदृष्टमवेक्षते ।

न तान्ता पदमालेयं न परत्रोत्तराक्षरा ॥६६॥

सगुणा वेदविदुषा रचिता कर्णभूषणम् ।

अथो तपरसूत्राणि यमसंख्या समीरिता ॥६७॥

एकस्य चैकरीत्या च वथसंख्या समीरिता ।

एकस्य द्वितयत्वेन एकसंख्या समीरिता ॥६८॥

एकस्य त्रितयत्वेन मूर्तिसंख्या तथेरिता ।

आहत्योदाहृतिः प्रोक्ता महसंख्यासमेन तु ॥६९॥

॥ इति तपरं समाप्तम् ॥

(अवर्णि VI.)

अवर्णिन्यनुक्तं समोप्यातिरिक्तम् ।
 परित्यज्य दुष्कीर्तितं चाभिवीक्ष्य ।
 ककारादिवर्णक्रमेणाहमेतत् ।
 सुवृत्तिं करिष्यामि विस्पष्टवाच्याम् ॥७०॥
 ओदेदवर्णं सछन्नं संहितायां पदादिगम् ।
 अवर्णं ज्ञातुमस्माभिरिदं शास्त्रं प्रणीयते ॥७१॥
 आगाद्भूतमभरच्च असदत्पादमेव च ।
 अग्निमतनो अप्राद्य आयं गौः पृश्निरक्रीत ॥७२॥

^{३ १ २ ३ १ २} दोषो आगाद् बृहद्वाय 1. 177.

^{२ ३ १ २} पूर्वागात्पद्धतीभ्यः I. 281=RVp. 6. 59. 6 पूर्वा आ अ-

^{३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३} भद्रो भद्रया सचमान आगात् II. 895=RVp. 10. 3. 3 आ अ-

^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां ज्योतिरागात् II. 1096=RVp. 1. 113. 1 आ अ-

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३} रुशद्वत्सा रुशती श्वेत्यागात् II. 1097=RVp. 1. 113. 2 आ अ-

^{१ २ ३ २ ३ १ २} या इन्द्र भुज आभरः 1. 254=RVp. 8. 97. 1. आ अ-; आभरत् not occu-

ring in SV.

^{३ २ ३ १ ३ १ २} श्येनो न योनिमासदत् 1. 472; II. 358=RVp. 9. 62. 4 आ अ-

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} श्येनो न योनिं घृतचंतमासदत् I. 562; II. 664=RV. 9. 82. 1

मासद=आऽस-

^{३ २} ^{३ २ ३} प्रत्न ५ सधस्थमासदत् II. 26=RVp. 9. 1075. आ अ-

^{१ २} ^{३ २} ^{३ १ २} द्रोणे सधस्थमासदत् II. 40=VS. 26. 26.

^१ ^{२ २} ^{३ १ २} आग्निं न स्ववृक्तिभिर्होतारं त्वा वृणीमहे 1. 420=RV. 10. 21. 1 आ अ-

^१ ^{२ २ ३ १ २} आग्निर्ग्रमुषसामशोचि 1. 70=RVp. 7. 8. 1 आ अ-

त्वमातनोरुर्वान्तरिक्षम् AS. 19.

आप्रा द्यावापृथिवी AS. 44.

आयं गौः पृश्निरकमीत् AS. 45.

आरोहन्नागमन्नरुहाम नेत्रारुहरीक्षणम् ।

असदर्नेत्रांतरीक्ष्या (?) विशदग्रे जति स्मृतम् ॥७३॥

^१ नाकमारुहत्=RVp. 8. 41. 8 आ अरु-

^{३ २ ३ २ ३ १ २} ^{३ २ ३ १} ^{२ २} इत एत उदारुहन् दिवः पृष्ठान्या रुहन् I. 92=AV. 18. 1. 61.

^{२ ३ १ २ ३ १} ^{२ २} यया गाव इहागमन् II. 784=RVp. 9. 49. 2 आऽग-

^{२ ३} ^{३ १} ^{२ २} यत्सानोः सान्वारुहः II. 693=RVp. 1. 10. 2 आ अ-

^{१ २} ^{३ १} ^{२ २} धर्मणा वायुमारुहः II. 271=RV. 9. 25. 2 आ विश

^{१ २} ^{३ २ ३ १ २} ताभिः पवित्रमासदः II. 329=RVp. 9. 62. 7 आ अ-

^{२ ३} ^{२ ३} ^{३ १ २} हरिः सन्योनिमासदः II. 350=RV. 9. 19. 3-निमासदत्=आ अ-

^१ ^{२ २} ^{३ १ २} प्रांतरिक्षात्स्थाविरीस्ते असृक्षत II. 236=RV. 9. 86. 4.

^{२ ३} ^{३ २ ३ १ २} य इंदुर्वारमाविशत् II. 625=RVp. 9. 38. 5 आ अ-

अथ चावर्गिसूत्राण्येकविंशतिरेव च ।

एकस्य चैकरीत्या च ऋत्विक् संख्या तथेरिता ॥७४॥

एकस्य द्वितयत्वेन मूर्तिसंख्या तथेरिता ।

वेदसंख्याकसूत्राणामेकमेव हि निश्चितम् ॥७५॥

भूतसंख्याकसूत्राणामेकमेवं प्रकीर्तितम् ।

आहत्योदाहृतिः प्रोक्ता गयसंख्यासमेन तु ॥७६॥

तेऽग्न इत्था नरोऽग्निः सुयशोऽग्ने भानवेऽर्च दे ।

वचोऽग्नये तु वोचेऽरि त्वायवोऽभि वसोऽभि तु ॥७७॥

^{२ ३ १} प॒ष्टु पु॒ ब्रवाणि॑ तेऽग्न इत्येतरा गिरः 1. 7=RV. 6. 16. 16.

^{३ १} नरोऽग्निः सुदी॒तये छुर्दिः॑ 1. 49=RV. 8. 71. 14.

^१ त्वं हि दै॒तच॑द्यशोऽग्ने मि॒त्रो न प॒त्यसे॑ 1. 84.

^{३ २ ३} बृ॒हद्व॑यो हि भानवेऽर्चा दे॒वाया॑ग्नये 1. 88=RV. 5. 16. 1.

^१ प्र हो॒त्रे पू॒र्व्यं वचोऽग्नये॑ भ॒रता॑ बृ॒हत् 1. 98=RV. 3. 10. 5.

^{३ १} पु॒रु त्वा दा॑शिवा वोचेऽरि॒रग्ने तव॑ स्वि॒दा 1. 97=RV. 1. 150. 1.

^{३ १ २} वय॑मि॒द्र त्वाय॑वोऽभि प्र नो॒नुमो॑ वृष॒न् 1. 132=RV. 7. 31. 3.

^{३ १ २} इ॒मा उ त्वा पु॒रुव॑सोऽभि प्र नो॒नवु॑र्गिरः 1. 146.

सतोऽरुणप्सुर्नोनुमोऽदु पाशिनो नवेऽसि च ।

विपश्चितोऽभिवृधेऽस्मान् जूतिर्नो ह्योऽपीपेम तु ॥७८॥

^{३ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} दू॒रादि॑हेव यत्सतोऽरुणप्सु॒रशि॑ष्वितत् 1. 219=RV. 8. 5. 1.

with variants.

^{३ १} अ॒भि त्वा शू॒र नो॒नुमो॑ऽदुग्धा इव धे॒नवः॑ 1. 233=RV. 7. 32. 22.

^{३ २ ३} पा॒शि॒नोऽति॑ धन्वे॒व तां॑ इ॒हि 1. 246=RV. 3. 45. 1.

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} सि॒मा पु॒रु नृ॒षूतो॑ अ॒स्यान॑वेऽसि प्र॒शर्ध॑ तु॒र्वशे॑ 1. 279=RV. 8. 4. 1.

^३ वि॒पश्चि॑तोऽभि स्तोमै॒रनू॑षत 1. 250=RV. 8. 3. 3.

^{३ २} वृ॒धे ३ ऽस्माँ॑ अ॒वन्तु॑ ते धि॒यः॑ 1. 239=RV. 8. 3. 1.

^{१ २} वृष॑जूतिर्नोऽवि॒ता 1. 263=RV. 8. 33. 10.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} वय॑मे॒नमि॑दा ह्योऽपीपे॒मेह वज्रि॑णम् 1. 272=RV. 8. 66. 7.

क्षपमाणो अंशुना नरोऽपीप्यन् महेवसे शची ।

जायमानो ऽश्वन् यथा नोऽविता जग्मयेऽत्रिणः ॥७९॥

^{२२}क्षपमाणो^३ ऽशुना^२ 1. 305.

^२त्वामिदा^३ ह्यो नरो^१ ऽपीप्यन्^२ 1. 302=RV. 8. 99. 1.

^३अयं वामह्ये^२ ऽवसे शचीवसू 1. 304=RV. 7. 74. 1; *ahve* 19 times in

RV; but with this samdhi only once here.

^३त्वं ह^२ त्यत्सप्तभ्यो जायमानो^३ ऽशत्रुभ्यो अभवः शत्रुरिद्र^२ 1. 326=RV. 8. 96.

16.

^२असौ यथा नो^१ ऽविता^३ 1. 314=RV. 7. 24. 1.

^३अरंगमाय जग्मये^२ ऽपश्चादध्वने नरः^३ 1. 352=RV. 6. 42. 1.

इद्र ते^३ ऽस्ति मन्यवे^२ हर्निदवे^३ ऽश्वपते नो^२ ऽविशत् ।

अपो^३ ऽर्चन्नद्रिवो^२ ऽनुत्तं भरन्तो^३ ऽवस्यवस्तथा ॥८०॥

^१सोमः सुतः स इद्र ते^२ ऽस्ति^३ 1. 351=RV. 6. 44. 1.

^१अत्ते दधामि प्रथमाय मन्यवे^३ ऽहन्यद्स्युं नयं विवेरपः^२ 1. 371=RV. 10.

147. 1.

^१आ याह्यमिदवे^२ ऽश्वपते गोपत उर्वरापते^३ 1. 402=RV. 8. 51. 3.

^१स वाजेषु प्र नो^२ ऽविषत्^३ 1. 411=RV. 1. 81. 1.

^२जया अपो^३ ऽर्चन्ननु स्वराज्यम्^२ 1. 413=RV. 1. 80. 3.

^२इद्र तुभ्यमिदद्रिवो^३ ऽनुत्तं वज्रिन्वीर्यम्^२ 1. 412=RV. 1. 80. 7.

^३कच्चिद्भरन्तो^२ ऽवस्यवः^३ 1. 408=RV. 8. 21. 1.

आशवो^३ ऽस्तं दधो^२ ऽस्माँ इ विपश्चितो नृतो^३ ऽप इ ।

द्युमत्तमो^३ ऽभि मृधो^२ ऽप सातमो^३ ऽभ्यभवो^२ ऽगिरः ॥८१॥

^२अस्तमवन्त आशवो^३ ऽस्तं नित्यासो वाजिनः^२ 1. 425=RV. 5. 6. 1.

^२वसौ दधो^३ ऽस्माँ इद्र वसौ दधः^२ 1. 414; MS. दधे^३ ऽस्माँ=RV. 1. 81. 3.

^१प्र सोमासो विपश्चितो^२ ऽपो नयन्त ऊर्मयः^३ 1. 477=RV. 9. 33. 1.

^{२ ३ १ २ २ ३ १ २} तव त्यन्नर्थं नृतोऽप इन्द्र 1. 466=RV. 2. 22. 4.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २} अर्षो सोम द्युमत्तमोऽभि द्रोणानि रोदधत् 1. 503=RV. 9. 65. 19.

^{३ १ २ २ ३ ३ २ ३ १ २} अपग्नन्पचते मृधोऽप सोमो अरावणः 1. 510.

^{१ २ ३ १ ३ १ २ २ ३ १ २} पवस्व वाजसातमोऽभि विश्वानि वाया 1. 521=RV. 9. 107. 23.

^{१ २ २} त्विप्रो अभवोऽगिरस्तम 1. 518=RV. 9. 107. 6.

मर्जयंतोऽह्य गर्भोऽवृण्योऽजोऽजनेदवोऽस्मभि ।

अरातयोऽर्यं रिदवोऽसिष्यदंत सुतोऽन्य च ॥८२॥

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अश्वं न त्वा वाजिनं मर्जयंतोऽह्य बर्ही रशनाभिर्नयंति 1. 523=RV. 9. 87. 1.

^{३ १ २ २ ३ २} अपां यद्रभोऽवृणीत देवान् 1. 542=RV. 9. 97. 41.

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} अदधादिद्रे पवमान ओजोऽजनयत्सूर्यं ज्योतिरिदुः 1. 541=RV. 9. 97. 41.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सोमाः पवंत इदवोऽस्मभ्यं गातुवित्तमाः 1. 548=RV. 9. 101. 10

^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} वि चिदशनाना इषयो अरातयोऽर्यो नः संतु 1. 555=RV. 9. 79. 1

^{२ ३ २ ३ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} प्र देवमह्य मधुमंत इदवोऽसिष्यदंत गाव आ न धेनवः 1. 563=RV.

9. 68. 1.

^{३ १ २ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} एष स्य धारया सुतोऽन्या वारेभिः पवते मर्दितमः 1. 584=RV. 9. 108. 5.

षु नोऽव सह यशोऽथ ते मन्वसा सदोऽह तु ।

पादोऽस्येह विमानोऽज पादोऽस्य साद्विर्वोऽशु च ॥८३॥

इन्द्र वाजेषु नोऽव AS. 13=RV. 1. 7. 4.

यथोऽथ AS. 17=AV. 6. 69. 3.; third pada.

तेऽमन्वत AS. 21=RV Pp. 4. 1. 16. ते मन्वत

सदोऽहम् AS. 26.

पादोऽस्येहामवत् AS. 33=RV. 10. 90. 4.

विमानोऽजस्रम् AS. 28=RV. 3. 26. 7.

पादोऽस्य AS. 34=RV. 10. 90. 3.

शनैश्चिद्यंतो अद्रिवोऽश्वावंतः शतग्विनः RV. 8. 45. 11. See also

RV. 8. 62. 11.

अरातीवा चिदद्रिवोऽनु RV. 8. 62. 11.

तुमेरश्वा* शिशुगर्भोऽग्नि द्वौ तमोऽवे रजोऽप तु ।

सृणीकोऽग्नि नमोऽस्यद्भ्यर्नमोऽन्नाय नमोऽन्नप* ॥८४॥

वर्चोऽसि मनोऽसि मनोऽजयदिद्रोऽजयत्तथा ।

प्राणोऽपानर्यशोक्रान् च इंदवोऽस्तं वृषायते ॥८५॥

नमोऽन्नाय VS. 16. 21.

वर्चोऽसि VS. 10. 25.

अच्छा समुद्रमिंदवोऽस्तं गावो न धेनवः II. 9=RV. 9. 66. 12.

यस्य ते पीत्वा वृषभो वृषायतेऽस्य पीत्वा स्वर्विदः II. 43=RV. 9. 108. 12.

मधुना पयोऽथ ऊर्मयोऽभिन्नरं गवेभ्य तु ।

अपोऽग्रियः पदेर्चतो चतुरोऽस्मभ्यमुक्थिनः ॥८६॥

अभि ते मधुना पयोऽथर्वाणो अशिश्नयुः II. 2=RV. 9. 11. 2.

ये ते पवित्रमूर्मेयोऽभिन्नरति धारया II. 138=RV. 9. 61. 5.

कृण्वंतो वरिवो गवेऽभ्यर्षति सुष्टुतिम् II. 182=RV. 9. 62. 3.

त्वं समुद्रिया अपोऽग्रियो वाच ईरयन् II. 126.

* Examples not found in any of the four Vedas. See gárdhó' vṛṇīta RV. 9. 97. 41; cp. also gárbho'si AV. 19. 44. 5=VS. 10. 3. támo'vaḥ : RV. 5. 31. 3; támo'vayunám 6. 21. 3; támó'va dadhvase. 10. 113. 7. rájo'pa does not occur in RV., SV., VS., AV. We have rájó'tiṣṭhipaḥ 1. 56. 5; rájó'ñjasā 1. 139 4; rájó'nu svám 5. 59. 1; rájo'bhyārsanti 9. 63. 6; rájó'to 10. 149. 2. sṛṇīko—smabhyam untraced.

^{१ २ ३ २ ३ १ २ २ ३ १ ३ १ २ ३ २ २}
तपोष्पवित्रं विततं दिवस्पदेऽर्चतो अस्य तंतवो व्यस्थिरन् II. 226. Cp.

RV. 9. 83. 32.

^{३ १ २ ३ ३ २ ३ १ २ ३ १ २}
रायः समुद्राश्चतुरोऽस्मभ्यं सोम विश्वतः II. 221=RV. 9. 33. 6.

^{२ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २}
तदद्या चित्त उक्थिनोऽनु ष्ठुवंति पूर्वथा II. 232=RV. 8. 15. 6.

वनामहेऽति सेतुं धिया हितोऽभ्यद्बुहोऽपि तु ।
इंदोऽस्मभ्यं श्रियोऽग्नि देववीतयेऽन्याश्चुतोऽसृमि ॥८७॥

^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ २}
सुवितस्य वनामहे ऽति सेतुं दुराय्यम् II. 243=RV. 9. 41. 2.

^{१ २ ३ २ ३ २ २ ३ १ २ ३ १ २}
पवमान धिया हितो ३ भि योनिं कनिक्रदत् II. 271=RV. 9. 25. 2.

^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २}
सुदीतयो वो अद्बुहोऽपि कर्णे II. 281=RV. 8. 97. 12.

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
इंदोऽस्मभ्यं सोम विश्वतः II. 276=RV. 9. 40. 3.

^{३ १ २ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २}
अयं विश्वा अग्नि श्रियोऽग्निदेवेषु पत्यते II. 298.

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ २ २ २ १ २}
प्र कविदेववीतयेऽन्या वारेभिरन्यत II. 318=RV. 9. 20. 1.

^{२ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २}
यास्ते धारा मधुश्चुतोऽसृग्रमिद ऊतये II. 329=RV. 9. 62. 7.

विद्युतोऽग्नेरिमेऽभि स्तो र सेन्य वहतोऽप्रति ।
साधनोऽयं धियोऽग्ने तु स्तुभोऽभि धेनवस्तथा ॥८८॥

^{२ ३ १ २ ३ २ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
तव श्रियो वर्ण्यस्येव विद्युतोऽग्नेश्चिकित्र उपसामिवेतयः II. 332; MS.

-ग्निः=RV. 10. 91. 5 with variants.

^{१ २ ३ २ ३ २ १ २ २ २}
इद्राग्नी युवामिमेऽभि स्तोमा अनूषत II. 341=RV. 6. 60. 7.

^{२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ २ ३ २ ३}
असि हि वीर सेन्योऽसि II. 353=RV. 1. 81. 2.

^{२ ३ १ २ २ ३ १ २ २ ३ १ २ २ ३ १ २}
इद्रमिद्धरी वहतोऽप्रतिघृष्टशवसम् II. 380=RV. 1. 84. 2.

^{३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २}
अयं दत्ता य साधनोऽयं शर्घाय वीतये II. 450=RV. 9. 105. 3.

^{३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ २ ३ १ २}
जीवातवे प्रतरा साधया धियोऽग्ने सख्ये मा रिषामा वयं तव II. 415=RV.

हरिं^{२ ३} क्रीडंतमभ्यनूषत^{१ २ ३क २र ३ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} स्तुभो ऽभि घेनवः पयसेदशिश्चयुः II. 501=RV. 9.

86. 17.

इंदवोऽभि वत्सं विचक्ष्णो व्यायसेऽवि च ।

वृष्णो ऽग्ने गोमतोऽपावरभिष्णुतोऽपकृतोऽतिराम् ॥८९॥

वाश्ना^{३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ ३ ३ १ २} अर्षेतीदवो ऽभि वत्सं न मातरः II. 541=RV. 9. 13. 7.

दिवो^{३ १ २र ३ २ ३ १ २} नाभा विचक्ष्णो ऽव्या वारे महीयते II. 547=RV. 9. 12. 4.

प्रोथदश्वो^{२ ३ २ ३ १ २र ३ २} न यवसेऽविष्यन् II. 568=RV. 7. 3. 2.

उद्यस्य^{१ २र ३ १ २ ३ ३ ३ ३ १ २ ३ २} ते नवजातस्य वृष्णोऽग्ने चरत्यजरा इधानाः II. 569 = RV.

7. 3. 3.

त्वं^{२ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} वलस्य गोमतो ऽपावरद्विवो विलम् II. 599=RV. 1. 11. 5.

एष^{३ १ २र ३ १ २ ३ २ ३ १ २र} विप्रैरभिष्णुतो ऽपो देवो वि गाहते II. 605=RV. 9. 3. 6.

एष^{३ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} देवो विपा कृतो ऽति हरांसि धावति II. 609=RV. 9. 3. 2.

नीयतेऽन्तरथो ऽव्या रसोऽव चष्टे शुभायते ।

इषितोऽभि पुनानोऽविभिर्नोऽजस्रया केतवः ॥९०॥

एष^{३ २ ३ १ २र ३ २ ३ १ २ ३ २} हितो वि नीयते ऽन्तः शुध्यावता पथा II. 617=RV. 9. 15. 3.

एष^{३ २ ३ २ ३ ३ २ ३ १ २} उ स्य वृषा रथोऽव्या वारेभिरव्यत II. 622=RV. 9. 38. 1.

एष^{३ २ ३ ३ १ २र ३ १ २र} स्य मद्यो रसोऽव चष्टे दिवः शिशुः II. 625=RV. 9. 38. 5.

एष^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} देवः शुभायते ऽधि योनावमर्त्यः II. 630=RV. 9. 28. 3.

स^{३ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २र} देवः कविनेषितो ऽभि द्रोणानि धावति II. 645=RV. 9. 37. 6.

नूनं पुनानोऽविभिः II. 662=RV. 9. 107. 2.

प्रेक्षो^{१ २ ३ १ २र ३क २र} अग्ने दीदिहि पुरो नो ऽजस्रया सूभ्यो यविष्ठ II. 723=RV. 7. 1. 3.

ते^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २र} अस्य संतु केतवोऽमृत्यवोऽदाभ्यासो जनुषी उमे अनु II. 773=RV. 9.

70. 3.

गृणानोऽभि सु नोऽपां शर्धतोऽभि शोदितेऽनागाः ।

इदं धसो स्वतवसेऽरुणाय अपोऽति शूर त ॥९१॥

^{३ २ ३ २ ३ २ ३ २} अभि वायु वीत्यर्षा ^{३ २ २ ३ १ २ ३ १ २} गृणानो ३ अभि मित्रावरुणा पूयमानः II. 774=RV. 9.

97. 49.

^{१ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ २} पवस्व वृष्टिमा सु नोऽपामूर्मि दिवस्परि II. 783. MS. स नो=RV. 9. 49. 1.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} शर्धतोऽभि शस्तेरवस्वरत् II. 791=RV. 6. 42. 4.

^{२ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २} यदद्य शूर उदितेऽनागा मित्रो अयमा II. 699=RV. 7. 66. 4.

^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २} अस्मा अस्मा इदं धसोऽध्वर्यो प्र भरा सुतम् II. 791=RV. 6. 42. 4.

^{३ २ ३ १ २ २ ३ १ २} बभ्रवे नु स्वतवसेऽरुणाय II. 792=RV. 9. 11. 4.

^{३ १ २ २} अपोऽति शूर तरामसि II. 805=RV. 7. 32. 27.

मा शिवासोऽव धीयते सृजिरेऽरुषीरधि ।

वाजेषु नोऽव मीढुषोऽनाधृष्टाभिः समिध्यते ॥९२॥

^{१ २ ३ १ २} मा शिवासोऽव क्रमुः II. 805=RV. 7. 32. 27. with अव-, so noted

by Uvaṭa under RPr. 2. 40.

^{३ १ २ २ ३ २ ३ १ २ २} वाजी वाजेषु धीयतेऽध्वरेषु प्र णीयते II. 826=RV. 3. 27. 8.

^{१ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} आ हरयः ससृजिरेऽरुषीरधि बर्हिषि II. 838. MS. ०जिरे=RV. 8. 69. 5.

^{२ ३ १ २} प्र स्म वाजेषु नोऽव II. 893=RV. 8. 60. 10.

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २} पदं देवस्य मीढुषोऽनाधृष्टाभिरुतिभिः II. 919=RV. 8. 102. 14.

^{१ २ ३ १ २ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} वृषो अग्निः समिध्यतेऽध्वो न देववाहनः II. 887.

वृणीमहे ईमहे अग्निमायवोऽनुष्टुवंति पू ।

ऊतयेऽस्मिन् युयोधि नोऽदेवा वृण्यंशवोऽस्म तु ॥९३॥

होतारं त्वा वृणीमहेऽग्ने दक्षस्य साधनम् RV. 5. 20. 3; cp. also 7. 97. 2;

10. 36. 11; in SV. it occurs in 1. 3=II. 140;

I. 59, I. 460 (=RV. 1. 39, 1) I. 498=II. 485;

I. 420=II. 901 but is not followed by *a* in

any passage.

^{३ १ २} ऊर्जो ^{३ १ २} नपातं ^{३ १ २} घृतकेशमीमहेऽग्निं ^{३ १ २ ३ २} यज्ञेषु पूर्यम् II. 901=RV. 8. 60. 2.

^{३ १ २} अद्या तमस्य महिमानमायवोऽनु ^{३ १ २ ३ १} षुचन्ति पूर्वथा II. 921=RV. 8. 3. 8.

^{३ १ २} ऊर्ध्वस्तिष्ठा न ऊतयेऽस्मिन्वाजे शतक्रतो II. 948=RV. 1. 30. 6.

^{२ ३ १} युयोधि नो ^{२ ३ १ २} देवानि ह्वरसि च II. 971=RV. 6. 48. 10.

^{२ ३ २} शवोऽस्मे ^{३ २ ३ १ २} स्वानास इदवः II. 957=RV. 8. 51. 10.

गविष्टयेऽग्ने गायतोऽवसोऽस्मानाहुवेऽग्नि तु ।

पित्वेऽवस वाहनोऽग्ने गावोऽरुषीररातयो ॥९४॥

^{३ २ ३} कुवित्सु नो ^{३ १ २ ३ १ २} गविष्टयेऽग्ने संवेषिणो रयिम् II. 996=RV. 8. 75. 11.

^{२ ३ २ ३ १ २} इद्र गायतोऽवसे II. 929.

^{२ ३ १ २ ३ १ २} वसोऽस्मान्कदा चना दभन् II. 1071=RV. 1. 84. 20.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १} ऊर्जो नपातमा हुवेऽग्निम् II. 1059=RV. 8. 44. 13.

^{१ २ ३ २ ३ १ २} दिवाभिपित्वेऽवसागमिष्ठाः II. 1100=AV. 18. 1. 45.

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} जुष्टो हि दूतो असि हव्यवाहनोऽग्ने रथीरध्वराणाम् II. 1128=RV. 1.

44. 2.

^{१ २ ३ १ २} गावोऽरुषीर्यति मातरः II. 1102=RV. 1. 92. 1.

^{२ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वि षु विश्वा अरातयोऽर्यो नशंत नो धियः II. 1150=RV. 10. 133. 3.

अवासृजो वीरुधोऽतः कामयन्ते गृहेऽमृतम् ।

सक्रंदनो नि स्वोऽरण्यः गाहमानोऽदयस्तथा ॥९५॥

^{२ ३ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} त्वं सिधूरवासृजोऽधरावो अहन्नहिम् II. 1149=RV. 10. 133. 2.

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} तमित्समानं वनिनश्च वीरुधोऽतर्वतीश्च सुवते च विश्वहा II. 1171 = RV.

10. 91. 6.

^{३ १ २} अग्निर्जागार ^{३ १ २} तमृचः ^{३ १ २} कामयन्तेऽग्निर्जागार ^{३ २ ३} तमु ^{१ २} सामानि यन्ति II. 1174=RV.

5. 44. 15.

^{२ ३ १ २} यददो वात ते ^{३ २} गृहे ^{२ ३ १ २ ३ १ २} ऽमृतं निहितं गुहा II. 1189=RV. 10. 186. 3.

^{३ १ २} संक्रदन्तोऽनिमिष ^{३ १ २} एकवीरः II. 1196=RV. 10. 103. 1.

^३ योः नः ^{३ १ २} स्वोऽरणः II. 1219=RV. 6. 75. 19 अरणो

^{३ २} अभि ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} गोत्राणि ^{३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} सहसा गाहमानो ^{३ २ ३ २} ऽदयो वीरः ^{३ १ २ ३ १ २} शतमन्युरिन्द्रः II. 1202=RV.

10. 103. 7.

युध्योऽस्माकं बाहवो ऽनाशीर्षाणो ऽहय वै बुधाः ।

मर्मजानोऽविमिषोऽछावाजं नैतश स्मृतः ॥९६॥

^३ दुश्च्यवनः ^{१ २ ३ १ २ ३ २} पृतनाषाड्युध्यो ^{२ ३ १ २} ३ स्माकं ^{३ २ ३ २} सेना अवतु प्र युत्सु II. 1202 = RV.

10. 103. 7.

^{३ १ २} उग्रा वः संतु ^{३ १ २} बाहवो ^{३ १ २} ऽनाधृष्या ^२ यथासथ II. 1209=RV. 10. 103. 13.

^{३ १ २} अशीर्षाणोऽहय इव II. 1218; AV. 6. 67. 2 with variants.

^३ मर्मजानोऽविमिषः ^३ सिंधुभिर्वृषा RV. 9. 86. 11.

^{२ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३ २} स सुप्रकेतो अभ्यक्रमीदिषो ^{३ २ ३ १ २} ऽछा वाजं नैतशः II. 43=RV. 9. 108. 2.

अथ चावर्णिसूत्राणि कुञ्जुवासंख्यया स्फुटम् ।

एकस्य चैकरीत्या च यमला संख्यया स्फुटम् ॥९७॥

एकस्य द्वितयत्वेन एकसंख्या तथेरिता ।

आहत्योदाहृतिः प्रोक्ता यवमो(मा)संख्यका स्फुटम् ॥९८॥

उप त्वाग्ने विजावाग्ने साते सुम पुराश्वहया ।

पूषा भुवद् विश्वथातन स्थूणांसत्र चैव हि ॥९९॥

^{१ २} उप त्वाग्ने ^{२ १ २ ३} दिवेदिवे 1. 14=RV. 1. 1. 7.

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २} स्यान्नः ^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २} सूनुत्तनयो विजावाग्ने सा ते ^{३ २ ३ १ २ ३ २} सुमतिर्भूत्वस्मे 1. 76=RV. 3. 1. 23.

^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २} गव्यो पु णो यथा पुराश्वयोत रथया 1. 186=RV. 8. 46. 10.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २}
तत्र पूषाभुवत्सचा; अभु०; 1. 148=RV. 6. 57. 4 with variants.

^{२ ३ २ ३ १ २}
वि भानुं विश्वथातनत् 1. 219=RV. 8. 5. 1.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २}
वास्तोष्पते ध्रुवा स्थूणांसत्रँ सोम्यानाम् 1. 275=RV. 8. 17. 14.

अतः पर गच्छन्न त्वाद्विषः महित्वाद्या ममार ।

शुक्रस्य त्वाभि माप स्था माययावधीरर्च तु ॥१००॥

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
महे च न त्वाद्विषः परा शुल्काय दीयसे 1. 291=RV. 8. 1. 5.

^{२ ३ २ ३ ३ २ ३ १ २}
महित्वाद्या ममार स ह्यः समान 1. 325=RV. 10. 55. 5.

^{३ १ २ ३ २ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २}
शुक्रस्य त्वाभ्यक्षरन्धारा ऋतस्य सादने 1. 344=RV. 1. 84. 4.

^{१ २}
माप स्थात समन्यवः 1. 401=RV. 8. 20. 1 with variants.

^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २}
माययावधीरर्चन्ननु स्वराज्यम् 1. 412=RV. 1. 80. 7.

मघवन्मातथा विश्वाभि धा रुचाभि गा इहि ।

जनिताग्नेर्धारयापो ऋतावापोर्मिणाव्य तु ॥१०१॥

^{१ २ ३ १ २}
मघवन्मातथा इव; अतथा=न तथा; 1. 416=RV. 1. 82. 1.

^{३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २}
पिता देवानां विश्वाभि धाम 1. 429=RV. 9. 109. 4.

^{१ २ ३ १ २}
इदो रुचाभि गा इहि 1. 505=RV. 9. 64. 13.

^{३ १ २ ३ १ २}
जनिताग्नेर्जनिता सूर्यस्य 1. 527.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
पुनानः सोम धारयापो वसानो अर्षसि 1. 511=RV. 9. 107. 4.

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २}
पवस्व सोम मधुमाँ ऋतावापो वसानो अधि सानो अव्ये 1. 532=RV. 9.

96. 13.

^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २}
सोमः पुनान ऊर्मिणाव्य वारं वि धावति 1. 572=RV. 9. 106. 10.

एव माव च मध्वा हि गंतासि रोचनास्य तु ।

वृत्वात्यतिष्ठत् सं त्वा नोनवुर्मूर्धाभवादिवः ॥१०२॥

एव मावत् AS. 9.

मध्वानकु VS. 6. 2; 37. 11; मध्वाद्य MS. 4. 13. 2; 200. 3; KS. 15.
13; TB. 3. 6. 2. 1.

गन्तासि AS. 15=RV. 2. 41. 2.

रोचनास्य AS. 46=RV. 10. 189. 2.

वृत्वात्यतिष्ठत् AS. 32=RV. 10. 90. 1.

श्रद्धया श्रद्धचारिण्यः समो चाभि च दक्षिणा ।

प्रतिष्ठासि विपानया चाग्निनाग्निः समिध्यते ॥१०३॥

श्रद्धयाग्निः समिध्यते RV. 10. 151. 1; śraddhāsyā AV. 10. 7. 1.

दक्षिणाश्वं दक्षिणा गां ददाति RV. 10. 107. 7.

प्रतिष्ठासि AB. 3. 8. 3; GB. 2. 3. 5; TA. 4. 4. 2. 1; MS. 1. 3. 4.

22; 9. 4. 1.

अथा चित्तो विपानया हरिः पवस्व धारया II. 155=RV. 9. 65. 12.

अग्निनाग्निः समिध्यते II. 194=RV. 1. 12. 6.

इन्द्र त्वास्मिन्मावराणि न किष्ट्वानु म ओजसा ।

रूपाभ्यर्षसि दस्युहाभववृत्रहणापरा ॥१०४॥

इन्द्र त्वास्मिन्मावराणि न किष्ट्वानु म ओजसा II. 86=RV. 8. 2. 3.

अतः पश्यन्वृजनेमावराण्या तिष्ठति वृषभो गोषु जानन् II. 295=RV. 9. 96.

7 इमा अ-

न किष्ट्वानु मज्जना II. 300=RV. 1. 84. 6.

इन्द्रमीशानमोजसाभि स्तोमैरनूषत II. 600=RV. 1. 11. 8.

विश्वा रूपाभ्यर्षसि II. 309=RV. 9. 64. 8.

इन्द्र यदस्युहाभवः II. 339=RV. 8. 76. 11.

तोशासा रथयावाना वृत्रहणापराजिता II. 424=RV. 8. 38. 2.

यस्य वार्यम येवाद रोजसाभि रनूषता ।

धर्तासि चित्वाप्सु मदा वृत्रहाज सखाश्ववत् ॥१०५॥

^{१ २ ३ २ ३ १ २} यस्य चार्यमणा भगः II. 447.

^{२ ३ १ २ ३ १ २} ये वादः शर्यणावति; अदः II. 511=RV. 9. 65. 22.

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १} इंद्रमीशानमोजसामि स्तोमैरनूषत II. 600=RV. 1. 11. 8.

^{३ २ ३ १ २ ३ २} दिवो धर्तासि शुक्रः II. 591=RV. 9. 109. 6.

^{३ १ २ ३ १ २} सुते चित्वाप्सु मदामः II. 662=RV. 10. 107. 2.

^{२ ३ १ २ ३ १ २} उदग्निर्वृत्रहाजनि II. 730=RV. 1. 74. 3.

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} स न इंद्रः शिवः सखाश्वावद्गोमयवमत् II. 800=RV. 8. 93. 3 and 9. 69. 8.

हिरण्याभि वृत्रहावधीन्मा शिवासोवक्रमुः ।

युधाभवन्मधुनाभि भुवनाभि सदासरः ॥१०६॥

रथो यो वां त्रिवंधुरो हिरण्याभीशुरश्विना; -एय+अ-; RV. 8. 22. 5; see also 8. 5. 28.

^{१ २ ३ १ २} अहिं च वृत्रहावधीत् II. 799=RV. 8. 93. 2.

^{१ २ ३ १ २} माशिवासोऽव क्रमुः II. 805=RV. 7. 32. 27 with áva-

^{३ १ २ ३ १ २ २} युधाभवदा रोदसी अपृणत् II. 836=RV. 2. 22. 2. (MS. यथा-)

^{३ १ २ ३ १ २} सु मधु मधुनाभि योधीः II. 833=RV. 10. 120. 3.

^{३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} इमा च विश्वा भुवनाभि मज्मना II. 844=RV. 9. 108. 9.

^{१ २ ३ २} सदासरो वाजम् II. 857=RV. 9. 110. 4.

विभक्तासि व त्मनाग्निं सेनयाग्ने तवोत्या ।

बृहतासिक्री नमसावटमुच्च तु ॥१०७॥

^{३ १ २} विभक्तासि चित्रभानो II. 846=RV. 1. 27. 6.

^{२ ३ २ ३ १ २} त्मनाग्निं धीभिर्नमस्यत II. 864=RV. 3. 9. 5; 8. 103. 3.

^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २} क्षपो राजभुत त्मनाग्ने वस्तोरुतोषसः II. 911=RV. 1. 79. 6.

^{१ २ ३ २ ३ २} सेनयाग्ने तवोत्या II. 876=RV. 10. 156. 2.

^{२ ३ १ २}बृहतासिक्तीमेति II. 894=RV. 10. 3. 1.

^{३ २ ३ १ २ ३ २}सिचंति नमसावटम् II. 951=RV. 8. 72. 10.

मही न धारा ऊत्याभि प्र राजाप्यस्तविष्यते ।

सजित्वानापरा चित्रारुषी उत सखाश्विनोः ॥१०८॥

^{३ १}मही न धारात्यंधो ^{२२}अर्षति II. 962=RV. 9. 86. 44.

^{२ ३ १ २ ३ १}कया त्वं न ऊत्याभि प्र ^{२२}मदसे वृषन् II. 933=RV. 8. 93. 19.

^{३ १}अग्रेगो राजाप्यस्तविष्यते II. 963=RV. 9. 86. 45.

^{३ २ ३ १ २}सजित्वानापराजिता II. 1049=RV. 3. 12. 4.

^{१ २ ३ १ २ ३ १}अश्वेव चित्रारुषी माता II. 1073=RV. 4. 52. 2.

^{१ २ ३ १ २ ३ २}सखाभूदश्विनोरुषाः II. 1073=RV. 4. 52. 2.

दिवाभिपित्वेऽवसागमिष्ठाः प्रास्तासि शत्रवे ।

पितासि नस्तमसापव्रते पद्यस्व मामीषाम् ॥१०९॥

^{१ २ ३ २ ३ १ २}दिवाभिपित्वेऽवसागमिष्ठाः II. 1100=RV. 5. 76. 2.

^{१ २ ३ १ २ ३ १}अस्तासि शत्रवे वधम् II. 1150=RV. 10. 133. 3.

^{३ १ २ ३ १ २}उत वात पितासि नः II. 1188=RV. 10. 186. 2.

^{१ २ ३ २ ३ १ २}तां गूहत तमसापव्रतेन II. 1207=AV. 3. 2. 6.

^{२ ३ ३ २ ३ १ २}मामीषां कं चनोद्धिषः II. 1210=RV. 6. 75. 16=AV. 3. 19. 8.

रक्षोहामित्रान् राजामृतेनानु व यथासथ ।

जयंतं त्वानु देवा मदोक्तो ह्रस्वस्य संग्रहः ॥११०॥

^{३ १ २ ३ १ २}रक्षोहामित्रा अपवाधमानः II. 1199=RV. 10. 103. 4; AV. 19.

13. 8.

^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २}सोमस्त्वा राजामृतेनानु वस्ताम् II. 1217=RV. 6. 75. 18=AV. 7.

118. 1.

^{३ १ २}अनाधृष्या यथासथ II. 1209=RV. 10. 103. 13.

^{१ ३ ३ १ २ ३ १ २}जयंत त्वानु देवा मदंतु II. 1217=RV. 6. 75. 18; AV. 7. 118. 1.

॥ इति ह्रस्वसंग्रहणं समाप्तम् ॥

अथ चावर्णिसूत्राणि सवसंख्या समीरिता ।

एकस्य चैकरीत्या च सवसंख्यास्तथेरिताः ॥१११॥

आहत्य त्वत्र सूत्राणि रलघे संख्यका स्फुटम् ।

अतः परं पादादौ वर्तमानस्या वर्णः(ः)संगृह्यते ॥११२॥

वीरयाशव ये त्वारभ्य यथाजौ वृषाविश ।

ज्योतिषावीच्च युज्यावृणीमहे त्वावसो गमी ॥११३॥

^{३ १ २ ३ १ २}शुक्रासो वीरयाशवः 1. 482=RV. 9. 64. 4.

^{२ ३ २ ३ १ २}ये त्वारभ्य चरामसि प्रभूवसो 1. 373=RV. 1. 57. 4.

^{१ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३ २}असर्जि वक्त्रा रथ्ये यथाजौ 1. 543=RV. 9. 91. 1.

^{१ २ ३ १ २}इंद्रमिदो वृषा विश II. 387=RV. 9. 2. 1 वृषा आ

^{३ २ ३ १ २}अभि नो ज्योतिषावीत् II. 707=RV. 9. 97. 39.

^{३ २ ३ १ २}तुविद्युन्नस्य युज्या वृणीमहे II. 841=8. 90. 2 युज्या आ

^{१ २}कस्तमिद्र त्वावसो II. 1029; RV. 7. 32. 14 with variants.

मारे अस्मन् मश्विना त विश्वायुश्च इषायुषा ।

सातये पुरंध्या विवासैष वर्णिः सुनिर्मितः ॥११४॥

^{२ ३ ३ १ २ ३ १ २}मारे अस्मन् मघव ज्योक्त्रः II. 1147=RV. 7. 22. 6.

^{१ २ ३ २ ३ १ २}नेदानीं पीतिरश्विना ततान II. 1101=RV. 5. 76. 3 अश्विना आ; cp. also

SV. II. 1095=RV. 5. 79. 3.

^{३ २ ३}पाहि ^{३ २ ३ १ २}सदमिद्विश्वायुः II. 983=RV. 1. 27. 3.

^{१ २}पुनरग्न ^{३ १ २}इषायुषा II. 1179.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २}धिया वो मेधसातये पुरंध्या विवासति; -ध्या+आ; 1. 360=RV. 8. 69. 1.

ऊत्यागमच्च पूर्वागाच्छ्वेत्यागा सवना गहि ॥११५॥

^{२ २}अदितिरूत्यागमत् 1. 102=RV. 8. 18. 7.

^{२ २ ३ १ २}पूर्वागात्पद्धतीभ्यः 1. 281=RV. 6. 59. 6.

^{१ २}रुशद्वत्सा ^{३ १ २}रुशती ^{३ २}श्वेत्यागात् II. 1097=RV. 1. 113. 2.

^{१ २ ३ २ ३ १ २}उप नः सवना गहि II. 438=RV. 1. 4. 2; सवना आ-; 8. 26. 26.

अथ चावर्णिस्त्राणि तिथिसंख्या समीरिता ।

एकस्य चैकरीत्या च पक्षसंख्यास्तथेरिता ॥११६॥

आकारान्तं स्वरितान्तमाङ्परं यत्र दृश्यते ।

ऊत्यागमच्च पूर्वागा पुरंध्याव्यश्विनातता ॥११७॥

वृषाविशत श्वेत्यागाद्युज्यावृणीमहे ।

आकारादाङ्परश्चेत्स्यादकारस्तु परो भवेत् ।

पूर्वागादिति वै ज्ञेयं श्वेत्यागादिति च द्वयम् ॥११८॥

^{२ २}अदितिरूत्यागमत् I. 102=8. 18. 7 ऊत्या आ गमत्

^{२ २ ३ १ २}पूर्वागात्पद्धतीभ्यः 1. 281=RV. 6. 59. 6.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २}धिया वो मेधसातये पुरंध्या विवासति 1. 360=RV. 8. 69. 1 पुरंध्या आ

^{१ २ २ २ ३ १ २ २}नेदानीं पीतिरश्विना ततान II. 1101=RV. 5. 76. 3 अश्विना आ त-

^{१ २ ३ १ २ २}इद्रमिदो वृषा विश II. 387=RV. 9. 2. 1; वृषा आ विश

^{१ २ ३ १ २ ३ २}रुशद्वत्सा रुशती श्वेत्यागात् II. 1097=RV. 1. 113. 2 श्वेत्या आ अ-

^{३ २ ३ १ २ २}तुविद्युस्त्रस्य युज्या वृणीमहे II. 842=RV. 8. 90. 2 युज्या आ

(अनवग्रहम् VII.)

अनवग्रहमारभ्यते :—

मुनिमानसमं(सं)धा (दा) नमथितागमसागरात् ।
 उदिताय नमो भूयादमृताय मुरारये ॥११९॥
 गुणत्रयविहीनाय जगत्त्रयविधायिने ।
 श्रुतित्रयदिशे शश्वत् पुरत्रयमथे नमः ॥१२०॥
 नमस्कृत्य विनेतारं विघ्नानामनुशिष्यते (शान्तये) ।
 अधुना लक्षणं वक्ष्ये अनवग्रहसंज्ञकम् ॥१२१॥

॥ इति परिभाषा ॥

त्वमग्ने यज्ञ एहू षु त्वामग्ने सु प्रति त्य तु ।
 अग्निं वो आदित् प्रत्नस्याग्निस्तिग्मे युंक्ष्व पाहि नः ॥१२२॥

^{१ २ ३ २ ३ २} त्वमग्ने यज्ञानां होता 1. 2=RV. 6. 16. 1.

^{२ ३ १ २ ३ १} एहू षु ब्रवाणि ते 1. 7=RV. 6. 16. 16.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वामग्ने पुष्करादध्यथर्वा निरमंथत 1. 9.

^{२ ३ १ २ ३ १} प्रति त्यं चारुमध्वरम् 1. 16=RV. 1. 19. 1.

^{३ १ २ ३ १ २} अग्निं वो वृधेतम् 1. 21=RV. 8. 102. 7.

^{२ ३ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} आदिप्रत्नस्य रेतसो ज्योतिः पश्यंति वासरम् 1. 20=RV. 8. 6. 30.

^{३ २ ३ १ २ ३ २} अग्निस्तिग्मेन शोचिषा 1. 22=RV. 6. 16. 28.

^{१ २} ^३ ^१ ^२ ^३ ^{१ २}
अग्ने युञ्च्वा हि ये तवाश्वासो देव साधवः 1. 25=RV. 6. 16. 43.

^३ ^१ ^२ ^३ ^{१ २} ^३ ^२ ^२ ^३ ^{१ २}
पाहि नो अग्न एकया पाह्यु त द्वितीयया 1. 36=RV. 8. 60. 9.

श्रुष्ट्यग्ने तु दधन्वेव तदग्ने द्युममिद्र तु ।

त्वमिद्र बलवयमि मिंघीह्वोष नो हवम् ॥१२३॥

^३ ^२ ^३ ^{१ २}
श्रुष्ट्यग्ने नवस्य मे 1. 106=RV. 8. 23. 14.

^३ ^२ ^३ ^२
दधन्वे वा यदीम् 1. 94=RV. 2. 5. 3.

^{१ २} ^३ ^१ ^२
तदग्ने द्युममा भर 1. 113=RV. 8. 19. 15.

^{१ २} ^३ ^२ ^३ ^२ ^३
त्वमिद्र बलादधि 1. 120.

^३ ^{१ २} ^३ ^२ ^३ ^१ ^२
वयमिद्र त्वायवोभि प्र नोनुमो वृषन् 1. 132=RV. 7. 31. 4.

^३ ^२ ^३ ^२ ^३ ^२ ^३
मिंघि विश्वा अप द्विषः 1. 134=RV. 8. 45. 40.

^{२ १ २} ^३ ^२ ^३ ^१ ^२ ^३ ^१ ^२
इहेव शृण्व एषां कशा हस्तेषु यद्वदान् 1. 135=RV. 1. 37. 3.

^{१ २} ^३ ^{१ २} ^३ ^२
उप नो हरिभिः सुतम् 1. 150=RV. 8. 93. 31.

सोमानां स्वर देवानां यदिद्रो अन गौर्धया ।

इद्रायम द्रनेऽभि त्वा प्र व इद्र महाँ क इ ॥१२४॥

^३ ^२ ^३ ^{१ २} ^३ ^{१ २}
सोमानां स्वरणं कृणुहि ब्रह्मणस्पते 1. 139=RV. 1. 18. 1.

^३ ^२ ^३ ^१ ^२ ^३ ^१
देवानामिदवो महत् 1. 138=RV. 8. 83. 1.

^२ ^३ ^{१ २} ^३ ^{१ २}
यदिद्रो अनयद्रितः 1. 148=RV. 6. 57. 4.

^{१ २} ^३ ^{१ २} ^३ ^१
गौर्धयति मरुताम् 1. 149. MS. -घौर्ध- =RV. 8. 94. 1.

^{१ २} ^३ ^{१ २} ^३ ^१
इद्राय मद्रने सुतम् 1. 158=RV. 8. 92. 19.

^३ ^१ ^२ ^३ ^२ ^३ ^१ ^२ ^३ ^{१ २}
अभि त्वा वृषभा सुते सुतं सृजामि पीतये 1. 161=RV. 8. 45. 22.

^२ ^३ ^{१ २} ^३ ^{१ २}
प्र व इद्राय मादनम् 1. 156=RV. 7. 31. 1.

^३ ^१ ^२ ^३ ^{१ २}
महाँ इद्रः पुरश्च नः 1. 166; cp. RV. 1. 8. 5.

आयाहि सुषु गव्योषु सदा वारं त इद्र तु ।

इद्रमिद् गाथिनो वृ यथा गौर यदिद्र ना ॥१२५॥

आ याहि सुषुमा हि त इन्द्र सोमं पिबा इमम् 1. 191=RV. 8. 17. 1.

गव्यो षु णो यथा पुराश्वयोत रथया 1. 186=RV. 8. 46. 10.

सदा व इन्द्रश्चक्रेषत् 1. 196.

अरं त इन्द्र श्रवसे 1. 209.

इन्द्रमिन्द्राथिनो बृहदिन्द्रमर्कमिरकिणः 1. 198=RV. 1. 7. 1.

यथा गौरो अपा कृतम् 1. 252=RV. 8. 4. 3.

यदिन्द्र नाहुषीष्वा 1. 262=RV. 6. 46. 7.

एवा ह्यसि विश्रायंतस्तवेदिन्द्र प्र यो रि तु ।

आ त्वा सोमस्य यद्यावासावि सोम स पूर्य च ॥१२६॥

एवा ह्यसि वीर्युरेवा शूर उत स्थिरः 1. 232=RV. 8. 92. 28.

श्रायंत इव सूर्य विश्वेदिन्द्रस्य भक्षत 1. 267=RV. 8. 99. 3.

तवेदिन्द्रावम वसु 1. 270.

प्र यो रिरिक्त ओजसा 1. 312=RV. 8. 88. 5 with variants.

आ त्वा सखायः सख्या ववृत्युः 1. 340.

आ त्वा रद्य सबर्द्धा हुवे गायत्रवेपसम् 1. 295.

मा त्वा सोमस्य गल्दया RV. 8. 1. 20; wanting in SV.

यद्याव इन्द्र ते शतम् 1. 278.

असावि सोम इन्द्र ते 1. 347=RV. 1. 84. 1.

स पूर्यो महोनां वेनः क्रतुमिरानजे 1. 355=RV. 8. 63. 1 with variants.

यदी वह स घा यस्ते ऋचं सामेंदुमिन्द्र तु ।

इन्द्र सुतेषु यत्सोम एष ब्रह्म भगो न चि ॥१२७॥

यदी वहत्याशवः 1. 356.

स घा यस्ते दिवो नरो धिया मर्तस्य शमतः 1. 365=RV. 3. 10. 3.

^{२ ३ १ २} ऋचं साम यजामहे 1. 369.

^{२ ३ १ २} एदुमिद्राय सिंचत 1. 386=RV. 8. 24. 13.

^{१ २ ३ २ ३ १ २} इन्द्र सुतेषु सोमेषु 1. 381.

^{१ २ २ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ २ ३} यत्सोममिन्द्र विष्णवि यद्वा घ त्रित आप्त्ये 1. 384=RV. 8. 12. 16.

^{३ २ ३ २ ३ ३ २} एष ब्रह्मा य ऋत्विग्यः 1. 438.

^{२ ३ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ १ २} भगो न चित्रो अग्निर्महोनां दधाति रत्नम् 1. 450.

सोममहेऽग्निं तं मन्ये ब्रह्मा णेमा नु कं तथा ।

आ याहि वनसाग्ने त्वं वि सु विश्वस्य सृजत ॥१२८॥

^१ सोममन्य उपासदत् RV. 6. 57. 2.

^{२ १ २ ३ २ ३} अग्निं तं मन्ये यो वसुः 1. 425=RV. 5. 6. 1.

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} ब्रह्माण इन्द्रं महयतः 1. 439.

^{३ २ ३ ३ १ २} इमा नु कं भुवना सीषधेम 1. 452=RV. 10. 157. 1.

^{१ २ ३ १ २ ३ १} आ याहि वनसा सह 1. 443=RV. 10. 172. 1.

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २} अग्ने त्वं नो अंतम उत त्राता 1. 448=RV. 5. 24. 1.

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} वि स्तुतयो यथा पथा इन्द्र त्वद्यंतु रातयः 1. 453.

^{१ २ ३ १ २} विश्वस्य प्र स्तोभ 1. 450.

^{१ २ ३ २ ३ १ २} असृजत प्र वाजिनः 1. 482=RV. 9. 64. 4.

स्वादिष्टयेंद्रो विश्वस्य वृषा पवस्व धारया ।

इंद्रोः पविः पवस्वेदो तिस्रो वाच उदीरते ॥१२९॥

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} स्वादिष्टया मदिष्टया पवस्व सोम धारया 1. 468=RV. 9. 1. 1.

^{२ ३ १ २} इन्द्रो विश्वस्य राजति 1. 456.

^{१ २ ३ १ २} वृषा पवस्व धारया 1. 469.

^{१ २ ३ १ २} इंद्रोः पविष्ट चेतेनः 1. 481=RV. 9. 64. 10.

^{१ २ ३ ३ १ २ ३ २} पवस्वेदो वृषा सुतः 1. 479=RV. 9. 61. 28.

^{३ २ ३} तिस्रो वाच उदीरते 1. 471=RV. 9. 33. 4.

^{३ १ २} तिस्रो वाच ईरयति 1. 525=RV. 9. 97. 34.

परि स्वाना सर्जि रथ्यः प्र यद् गाय पवस्व धा ।

स पवस्वानु प्रत्तास तरत्स म इषे पव ॥१३०॥

^{१ २ ३ २ ३ १ २} परि स्वानास इदवः 1. 485=RV. 9. 10. 4.

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २} असर्जि रथ्यो यथा पवित्रे चम्बोः सुतः 1. 490=RV. 9. 36. 1.

^{२ ३ ३ १ २ २} प्र यद्वावो न भूर्णयः 1. 491=RV. 9. 41. 1.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} अया पवस्व धारया यया सूर्यमरोचयः 1. 493.=RV. 9. 63. 1.

^{१ २ ३ २ ३ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} स पवस्व य आविथेद्रं वृत्राय हंतवे 1. 494=RV. 9. 61. 22.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} अनु प्रत्तास आयवः 1. 502=RV. 9. 23. 2.

^{२ ३ २ ३ १ २} तरत्स मंदी धावति 1. 500=RV. 9. 58. 1.

^{३ १ २ ३ १ २} इषे पवस्व धारया 1. 505=RV. 9. 64. 13.

अर्षा सोम मंद्रया सो प्र न इंदो प्र गायत ।

सोम उ ष्वाण पवमाना असृ प्र त्वसर्जि र ॥१३१॥

^{१ २ ३ १ २} अर्षा सोम द्युमत्तमः 1. 503=RV. 9. 65. 19.

^{३ १ २ ३ १ २} मंद्रया सोम धारया 1. 506=RV. 9. 6. 1.

^{१ २ ३ १ २ २ ३ १ २} प्र न इंदो महे तु न ऊर्मि विभ्रदर्षसि 1. 509=RV. 9. 44. 1.

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} प्र गायताभ्यर्चाम देवांत्सोमं हिनोत महते धनाय 1. 535=RV. 9. 97. 4.

^{१ २ ३ २ ३ २} सोम उ ष्वाणः सोतृभिः 1. 515=RV. 9. 107. 8.

^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} पवमाना असृत्त पवित्रमति धारया 1. 522=RV. 9. 107. 25.

^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} प्र तु द्रव परि कोशे नि षीद् 1. 523=RV. 9. 87. 1.

^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} असर्जि वक्ता रथ्ये यथाजौ 1. 543=RV. 9. 91. 1.

^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १} असर्जि रथ्यो यथा पवित्रे 1. 490=RV. 9. 30. 1.

सोमः पवास्य प्रेषा हे त्वपामिवे महत्त तु ।

अयं पूषा सुतासो म परि त्यं प्र पुनान तु ॥१३२॥

सोमः पवते जनिता मतीनाम् 1. 527=RV. 9. 96. 5.

अस्य प्रेषा हेमना पूयमानः 1. 526=RV. 9. 97. 1.

अपामिवेदूर्मेयस्तर्तुराणाः 1. 544=RV. 9. 95. 3.

महत्तत्सोमो महिषश्चकार 1. 542=RV. 9. 97. 41.

अयं पूषा रयिभगः सोमः पुनानो अर्षति 1. 546=RV. 9. 101. 7.

सुतासो मधुमत्तमाः सोमा इन्द्राय मदिनः 1. 547=RV. 9. 101. 4.

परि त्यं हर्यते हरिं बभ्रुं पुनति वारेण 1. 552=RV. 9. 98. 7.

प्र पुनानाय वेधसे सोमाय वच उच्यते 1. 573=RV. 9. 103. 1.

असावि सोमो सोमः प्र पवते हर्यभि द्यु च ।

एषस्य धेमं वृषणमेना विश्व त्वमेत तु ॥१३३॥

असावि सोमो अरुषो वृषा हरिः 1. 562.

सोमः पवते जनिता मतीनाम् 1. 527.

हरिः पर्यद्रवज्जाः सूर्यस्य द्रोणं ननक्षे अत्यो न वाजी 1. 538=RV. 9.

93. 1.

अभि द्युञ्ज बृहद्यशः 1. 579=RV. 9. 108. 9.

एष स्य धारया सुतः 1. 584=RV. 9. 108. 5.

इमं वृषणम् AS. 6.

एना विश्वान्यर्य AS. 8=RV. 9. 61. 11.

त्वमेतदधारयः AS. 10=RV. 8. 93. 13.

इन्द्रस्यानु वसंतश्च हरी ता दृश्च यद्वचः ।

अग्न आयूंषि त्रिशद्धा एवा ह्येना पवा हि षः ॥१३४॥

इंद्रस्य नु वीर्याणि AS. 27=RV. 1. 32. 1.

वसंत इक्षु रंत्यो AS. 38.

हरी ता इन्द्रश्मश्चन्युतो AS. 31.

अदृशन्नस्य केतवः AS. 49=RV. 1. 50. 3.

यद्वर्चो हिरण्यवत् AS. 39.

अग्न आयूंषि पवसे AS. 42=RV. 9. 62. 9.

त्रिंशद्धाम वि राजति AS. 47=RV. 10. 189. 3.

^{३ १} एवा ^{२२} ह्यसि ^{३ २} वीर्युः 1. 232=RV. 8. 92. 18.

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १} उत न एना पवया पवस्व II. 455=RV. 9. 97. 53.

^{३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २} विदे वृधस्य दक्षस्य महौ हि षः II. 96=RV. 8. 13. 1.

यो मां हि ष्ट आ इ स्तोभं विपश्चितेः प्र सो मदे ।

वृषा सोम तया पवस्व दे वृषा पवस्व धा ॥१३५॥

^{३ २ ३ १ २} विपश्चिते पवमानाय गायते II. 962=RV. 9. 86. 44.

^१ प्र सोम ^{३ १ २} देववीतये II. 117=RV. 9. 107. 12.

^१ वृषा ^{३ १} सोम ^{३ १} धुमाँ असि II. 131=RV. 9. 64. 1.

^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २२} तया पवस्व धारया यया गाव इहागमन् II. 784=RV. 9. 49. 2.

^{१ २ ३ १ २२} पवस्व देववीरति II. 387=RV. 9. 2. 1.

^{१ २ ३ १ २} वृषा पवस्व धारया II. 153=RV. 9. 65. 10.

अयं-पूषा तु यद्याव तवाहं सो त्वसृक्षत ।

अर्षा सोम पुनानो अक्र पन्नन् पव आयुषक् ॥१३६॥

^{३ २ ३ २ ३ २ ३ ३ १ २} अयं पूषा रयिर्भगः सोमः पुनानो अर्षति II. 168=RV. 9. 101. 7.

^{१ २ २ २} यद्याव इंद्र ते शतम् II. 212=RV. 8. 70. 5.

तवाहं सोम रारण सख्य इदो दिवेदिवे II. 272=RV. 9. 107. 19.

असृक्षत प्र वाजिनो गव्या सोमासो अश्वया II. 384=RV. 9. 64. 4.

अर्षा सोम द्युमत्तमः II. 344=RV. 9. 65. 19.

पुनानो अक्रमीदभि विश्वा मृधो विचर्षणिः II. 274=RV. 9. 40. 1.

अपघ्नन्पवसे मृधः II. 585=RV. 9. 61. 25.

पवस्व देव आयुषगिर्द्रे गच्छतु ते मदः II. 583.

अया पवस्व चाध्वर्येतो न्विद्र मेदुमिद्र तु ।

कया त्वं नः सोम मह त्वमिद्र प्र समस्य तु ॥१३७॥

अया पवस्व धारया यया सूर्यमरोचयः II. 564.

अध्वर्यो अद्रिभिः सुतं सोम पवित्र आ नय II. 573=RV. 9. 51. 1.

एतो न्विद्र स्तवाम II. 750=RV. 8. 97. 7.

पंदुमिद्राय सिंचत II. 857=RV. 8. 24. 13.

कया त्वं न ऊत्याभि प्र मदसे वृषम् II. 933=RV. 8. 93. 13.

महत्ते वृष्णो अभिचक्ष्य कृतम् II. 952.

त्वमिद्र प्रतूर्तिष्वभि विश्वा असि स्पृधः II. 984=RV. 8. 99. 5.

समस्य मन्यवे विशो विश्वा नमंत कृष्टयः II. 998=RV. 8. 6. 4.

इंद्रमिदेव पवमाना अ स रेवाँ इ प्रसोऽग्नि रि ।

अग्निर्जागा त्वेद्र याहि यमक्ष इतिसंख्यकाः ॥१३८॥

इंद्रमिदेवतातय इंद्र प्रयत्यध्वरे II. 934=RV. 8. 3. 5.

पवमानास आशवः II. 1048=RV. 9. 63. 26.

स रेवाँ इव विशपतिः II. 1062=RV. 1. 27. 12.

प्र सो अग्ने तवोतिभिः सुवीराभिस्तरति वाजकर्मभिः II. 1169=RV. 8.

^{३ १ २} अग्निर्जागार ^{३ १ २} तमृचः कामयन्ते II. 1174=RV. 5. 44. 15.

^{१ २} षेद्र ^{३ १ २ ३ २ ३ १ २} याहि हरिभिरुप ^{३ २} कण्वस्य सुष्टुतिम् II. 1154=RV. 8. 34. 1.

॥ अनवग्रहलक्षणं समाप्तम् ॥

॥ सप्तलक्षणनामायं ग्रन्थः समाप्तिमगमत् ॥

॥ हरिः ओम् ॥

INDEX OF SV. PASSAGES OCCURRING IN
LAGHURKĀNTANTRASAMGRAHA

Rc.	Sūtra	Rc.	Sūtra	Rc.	Sūtra
	I				
१.	१०७, १२२	४६.	१०२	८२.	२७, ३४
७.	२, २७, १०२	४७.	६१	८४.	१०२
१०.	५६	४८.	७८	८५.	१३२
१३.	३५	४९.	२०, ७६	८६.	६६, ६७
१४.	१४४	५७.	२, २७, ५०	८७.	१३२
२१.	२	५८.	१२४	८८.	३, १०२
२४.	२, ५०, १२३	५९.	६६	८९.	१३३
२५.	२	६०.	७७, ८७	९०.	७७
२८.	२७	६३.	२	९३.	३
२९.	२	६४.	३, १०६	९४.	७६
३४.	२०, ५३	६५.	३	९६.	३
३५.	१२३	६६.	३	९७.	७६
३६.	५३	६७.	२०	९८.	४
४०.	२	६८.	४६	९९.	१२४
४३.	२	७३.	५६	१०३.	२०
४५.	६८	७५.	११०	१०७.	१३६, १४८
४६.	३५	७७.	३३	१०८.	६७
४७.	२७, १४३	७८.	७६	१०९.	३, ५३
		७९.	८०	११३.	४

१२४.	४	२००.	५, २७	२७५.	२६
१२५.	२०, ८०	२०३.	७६, १३६, १४४	२७६.	६, ३३
१३२.	४	२०६.	६	२८१.	१४६
१३३.	४	२१२.	२०	२८३.	२१
१३४.	४	२१५.	५६	२८४.	२८, ६२
१३५.	८०	२२०.	१११	२८५.	७
१३७.	८०	२२३.	३३, ५३, ६७	२८७.	११२
१४०.	७६	२२८.	६०, १४४	२८९.	२१
१४१.	३३, ११६, १३२	२३०.	६	२९३.	७५
१४४.	३३	२३२.	६	२९८.	७
१४५.	५६, ७३	२३३.	१३३	३००.	८२, ६१
१५१.	८१	२३५.	२०, ८१	३०१.	१४४
१५२.	३०	२३६.	३३	३०३.	२१, २६, ७३, ६१,
१५८.	४१	२३६.	६		११२
१५९.	५, ६८, १४४	२४२.	४	३०५.	४७, १४५
१६१.	५	२४३.	४१	३०८.	७, ६१, १२४
१६२.	८०	२४४.	११६	३०९.	२८, ८२
१६४.	५, २७, ८०, १३२	२४६.	८०	३१०.	२२
१६५.	५३	२४८.	२१	३१३.	७, ८६, १३३
१६७.	५	२५१.	६१	३१४.	४१
१७३.	७६	२५२.	८१	३१७.	७
१७५.	६०	२५३.	२, २७	३१८.	७, ३३
१७७.	१५०	२५४.	१३३	३२१.	४८
१७८.	१५०	२५५.	२१, १३३	३२३.	५३
१८०.	१०३	२५८.	२१, २४	३२६.	११२
१८२.	८०, ११०	२५९.	६, ५०	३२७.	५४
१८६.	२७, ५०	२६०.	६	३३०.	८, ६२
१८८.	५३	२६२.	१४७	३३१.	३३, ३४, ६१, ११६
१९०.	१४८	२६६.	६	३३२.	८, २८
१९१.	३, ५	२६८.	६०	३३५.	५३
१९२.	११६	२७०.	८१	३३६.	२८, ५४
१९३.	२०, ५३, ११६	२७१.	८१	३३७.	१४३
१९६.	६१, १४८	२७२.	८१, १४५	३३९.	३४, ३५, ८२, १००

३४०. ६	४०४. ८	५१४. १४१
३४२. ६, १०५, १०७	४०५. ६०, १२४, १३६,	५१५. २६, ५०, १२४
३४५. ७६, १०५	१४७	५१६. १२४
३४६. २	४०६. ३४	५१७. १०
३४७. १०६	४१३. ६७, ८२, ११३	५१८. ५०
३४८. ४६	४१५. ६	५२२. २६
३५३. ४८	४१६. ६, २२, २३, २७,	५२४. ११
३५४. २१, ६८	६१	५२७. ६०
३५६. १००	४१८. ११३	५३१. ७३, ११६
३६०. ८२	४२३. ३४	५३२. १२६
३६४. २२	४२४. ६, १०	५३४. ६०
३६६. ८, ४१	४२७. ८२	५३७. ६
३६७. ३५, ६०	४२८. २८	५३८. ६६
३६८. ११२	४३४. ६	५४१. १२४
३६९. ११२	४५१. ४१	५४३. ५६
३७०. ६१	४५२. ८३	५४४. ८३
३७४. २२	४५५. १०, ८२	५४८. १३४
३७५. २८, १३३	४५६. ५६, १००	५५१. ४१, ५४
३७६. ८	४५८. १३४	५५३. ११
३७८. ३४, ११२, ११३	४६१. ११३	५५४. ३४
३७९. ७३, १४६	४६३. ६०	५५६. १४१
३८०. ८	४७०. १०	५५८. ५६
३८१. २८	४७२. ८३	५६३. ३५, ५४
३८२. १४५	४७३. ४८	५६६. १३५
३८५. १३४	४७६. ३, ८३	५६७. ११
३८७. ६२, १३४	४८३. ३४	५७०. ५४, ५६
३९०. २८, ८२	४८५. १२४	५७३. ११
३९४. ८	४९४. ८३	५७५. ४२
३९६. ८	४९५. ३४	५८०. ११
३९७. ६	४९८. ५	५८४. १३५
३९८. ११६	५०३. १०	५८५. ६६
४००. १३४	५१०. ३५	
४०१. ६	५१२. ११, २६, १२७	II
		१. १०, ८४

४. ४५	१६५. ३८	३१३. ८५
५. ७४	१६८. २३, ११४	३१६. १४, ३०
११. १२	१६९. ११४	३२३. ४५
१५. २३	२००. ११४	३२६. १०५
१६. ११४	२१०. ४५	३३०. ८६
२१. ८४	२११. १२, १३	३३२. २८, ८५, १०३
२६. ७३	२१५. ६६	३३३. ६४
२८. ४५	२१८. ४५	३३४. ६४
३३. १२१	२२१. १२६	३३८. ११०, ११५
३४. ३२, ५०	२२३. ८८	३४०. २१, २३
३८. १२	२२६. ३०	३५१. १३५
४४. ११४	२२८. ७६	३५२. ६६
४६. ८४	२३२. १३, ४२	३६३. ५६
५२. ५१	२३५. ४२	३६५. १०१
६७. १३, ८५	२३६. ३६	३७३. १४०
७०. ८८	२३८. ४२	३७४. ११५
७७. ५१	२४१. १२०	३८०. ४५, ४६
८६. ८५, ११४	२४७. १३, ५१	३८१. १७
९२. १०	२४८. १४०	३८२. ७४
९५. १३	२६०. ८४	३८५. ३०, ३३, ३७
९८. १३२	२६१. ११५	३८७. १३, १४
१०६. ९३	२६२. ६२	३८८. १२०
११०. ३०, ३६	२६८. ८४	४०६. ६५
१२७. ८५	२७३. १०५	४०८. ७५
१३५. ३०	२८६. ११५	४०९. ३७
१३६. ३०, ६४	२८७. ७४	४१३. ४५
१४२. ६२	२८८. ३७	४२३. ११५
१५०. ८६	२९३. ७६	४३२. ६४
१५७. ३६	३००. ४१, १३५	४३५. १३५
१५८. ६४	३०१. १३, ६३	४४६. १४०
१६६. ३८	३०२. ६४	४५१. १३७
१७६. १३४	३०३. ६४, १२०	४५६. ६६, ११५
१८५. २	३०८. ८५	४५८. १३२

६४५.	११५, ११७	१०६७.	६५	११५०.	३२
६४६.	३२	१०६८.	१६, न६	११५१.	न६, १३७
६५०.	३७	१०७१.	१५	११५५.	१६
६५२.	६५	१०७२.	३१	११६१.	३५
६५६.	न६	१०७४.	६६	११६२.	२४, ३८, ५५
६७१.	४२	१०७७.	३१	११६५.	६५, ११०
६७२.	१२५	१०७८.	२४, न६	११७५.	३८
६७४.	४४, ४६	१०८६.	१६, ६४	११७६.	४४, ४६
६७५.	१२४	१०८१.	३८, ५५, ११७	११८२.	१३१
६८०.	६६	१०८२.	११२, ११७	११८३.	४३
६८३.	६२, ६४	१०८५.	१२१	११८४.	१६, ४७
६८५.	११६	१०८७.	११७, ११८	११८६.	१६
६८६.	७५	१०८८.	११७, ११८	११८४.	६५
६८८.	३२	११०१.	६५, न६	११८६.	१४२
६८९.	५२	११०२.	३८	११८८.	३८, ७४
६८९.	५२	११०४.	६५	११८८	१६
१००२.	१०६	११०५.	७६	१२००.	१३७
१००५.	५५, ११२	११०६.	११७	१२०६.	१६
१००६.	६३	११०७.	३७, ४६	१२०७.	१०१
१०१४.	१५	१११०.	३१	१२०८.	१६, १७, न६
१०१५.	६२	१११४.	१४, ३८	१२१०.	१७
१०१८.	१३१	११२१.	६५	१२११.	१०१
१०१८.	१३१	११३१.	१८, १०१, १४८	१२१४.	११६
१०३०.	५५, १३६	११३४.	६७	१२१५.	१७
१०३२.	४३	११४२.	१६, ७५	१२१६.	१३७
१०३५.	न८	११४५.	१६	१२२०.	१७
१०५६.	१२०	११४६.	४४	१२२१.	४६
१०६१.	१७	११४८.	३२, ६५		
१०६३.	६४	११४८.	३२		

INDEX OF ĀS PASSAGES OCCURRING IN LRS.

Ās.	Sūtra	Ās.	Sūtra	Ās.	Sūtra
१.	११०, १३६ १४७	१६.	३५	३६.	११, ६२
४.	६१	२२.	६	३७.	११२, ११३, ११४
५.	१११, १३६, १४६	२४.	२२	३८.	६२
१४.	१२, ६१	२५.	६	४२.	६७
१५.	४४, ५६	२६.	७३, ११३	४३.	६१
१८.	४८	३३.	८३	५०.	३५
		३४.	८४		
		३५.	८८		

INDEX OF RV. PASSAGES OCCURRING IN LRS.

RV.	Sūtra	RV.	Sūtra	RV.	Sūtra
V. ४७. ७.	४८	५. ४.	४४	X. ७३. ६.	४८
६८. ४.	११६	VI. २४. ७.	१३१	६०. १०.	६६
		VIII. ४८. २.	६१		

INDEX OF AV. PASSAGES OCCURRING IN LRS.

AV.	Sūtra	AV.	Sūtra	AV.	Sūtra
VI. ३२. ३.	४८	X. ६. १२.	३६	XII. २. ४.	३६
VII. ४०. २.	४८	XI. १०. २६.	२२	XVIII. ४. ७८.	३६
७६. ६.	४८	XII. १. ६.	४८		

INDEX OF PASSAGES OF OTHER WORKS OCCURRING IN LRS.

	Sūtra		Sūtra		Sūtra
AG. IV २.	१५. ३०	ARG. I. ६.	१२६	SB. XI. ७. २. ६.	२३
AB. II. ३८. ६.	१३	VS. IX. २.	३६	Stobha	२६, ४२

INDEX OF SV. PASSAGES OCCURRING IN
SĀMASAPTALAKṢAṆA

Rc.	Sūtra	Rc.	Sūtra	Rc.	Sūtra
	I.				
१.	२७	५४.	२७	१०२.	११५, ११८
२.	१२२	५६.	३	१०६.	१२३
६.	१८	६१.	३	११३.	१२३
७.	३, ७७, १२२	६४.	३	१३०.	२७
८.	१२२	६५.	२७	१३२.	७७, १२३
१४.	६६	६७.	३, ४६	१३४.	१२३
१६.	१२२	७०.	७२	१३५.	४, २७, ४६, १२३
१७.	३४	७४.	३	१३६.	२७
२०.	१२२	७६.	५८, ६६	१३७.	३
२१.	१२२	७७.	४६	१३८.	१२४
२२.	१२२	७८.	२७	१३९.	१२४
२५.	१२२	८०.	४६	१४०.	५८
२७.	१८	८४.	७७	१४६.	७७
३६.	१२२	८८.	७७	१४८.	६६, १२४
४१.	३	८२.	२७, ७३	१४९.	४, १२४
४४.	३	८४.	१२३	१५०.	१२३
४६.	७७	८७.	२२, २७, ७७	१५१.	४
५३.	५८	८८.	७७	१५३.	२७
		१००.	४६	१५६.	१२४

୧୫୩. ୧୨୪	୨୫୧. ୪	୩୨୪. ୫
୧୫୬. ୨୭	୨୫୨. ୧୨୫	୩୨୫. ୧୦୦
୧୬୧. ୧୨୪	୨୫୩. ୨୩	୩୨୬. ୭୬
୧୬୬. ୧୨୪	୨୫୪. ୫୩, ୭୨	୩୨୭. ୫
୧୭୭. ୭୨	୨୫୫. ୩, ୪, ୨୩	୩୩୩. ୩
୧୮୧. ୪୬	୨୫୬. ୪	୩୪୦. ୫୦, ୧୨୬
୧୮୨. ୨୩	୨୬୦. ୫୬	୩୪୪. ୬, ୧୦୦
୧୮୩. ୫୩	୨୬୨. ୧୬, ୧୨୫	୩୪୫. ୫୬
୧୮୬. ୬୬, ୧୨୫	୨୬୩. ୭୩	୩୪୭. ୧୨୬
୧୮୭. ୨୩	୨୬୭. ୧୨୬	୩୫୦. ୫୦
୧୮୮. ୨୩	୨୬୮. ୨୩	୩୫୧. ୩୦
୧୯୦. ୧୬	୨୭୦. ୧୨୬	୩୫୨. ୭୬
୧୯୧. ୧୨୫	୨୭୨. ୭୩	୩୫୫. ୧୨୬
୧୯୬. ୧୬, ୧୨୫	୨୭୪. ୫୬	୩୫୬. ୫, ୧୨୭
୧୯୮. ୧୨୫	୨୭୫. ୬୬	୩୬୦. ୧୧୪, ୧୧୩
୨୦୫. ୪	୨୭୮. ୧୨୬	୩୬୧. ୫
୨୦୬. ୧୨୫	୨୭୯. ୭୩	୩୬୫. ୧୨୭
୨୧୧. ୩	୨୮୧. ୭୨, ୧୧୫, ୧୧୩	୩୬୮. ୨୬
୨୧୩. ୪	୨୮୪. ୫୬	୩୬୯. ୧୨୭
୨୧୪. ୨୩	୨୮୬. ୨୩	୩୭୧. ୩୦
୨୧୬. ୨୩	୨୮୭. ୧୦୦	୩୭୨. ୨୬
୨୧୬. ୭୩, ୬୬	୨୮୪. ୨୩, ୨୬	୩୭୩. ୧୧୩
୨୨୧. ୪	୨୮୫. ୧୨୬	୩୮୧. ୨୨, ୧୨୭
୨୨୩. ୧୬, ୨୩	୨୮୬. ୨୩	୩୮୪. ୨୬, ୧୨୭
୨୩୨. ୧୨୬, ୧୩୪	୩୦୦. ୫୬	୩୮୬. ୧୨୭
୨୩୩. ୭୩	୩୦୧. ୨୩	୩୯୦. ୨୬
୨୩୬. ୭୩	୩୦୨. ୭୬	୪୦୧. ୧୦୦
୨୪୦. ୨୩	୩୦୪. ୭୬	୪୦୨. ୨୬, ୩୦
୨୪୪. ୧୬	୩୦୫. ୩, ୭୬	୪୦୬. ୨୬
୨୪୫. ୪	୩୧୨. ୨୩, ୧୨୬	୪୦୮. ୩୦
୨୪୬. ୫୩, ୭୩	୩୧୪. ୭୬	୪୧୦. ୩, ୬୦
୨୪୬. ୨୩	୩୧୫. ୬	୪୧୧. ୬୦, ୩୦
୨୫୦. ୪, ୭୩	୩୧୬. ୪୬	୪୧୨. ୬୦, ୩୦, ୧୦୦

४१३. ङ०	४६०. १३०, १३१	५४१. ङ२
४१४. ङ१	४६१. १३०	५४२. ङ२, १३२
४१५. ५	४६३. १३०	५४३. ११३, १३१
४१६. ५०, १०१	४६४. १३०	५४४. १३२
४२०. ७२	४६५. ५०	५४६. १३२
४२१. ६०	४६७. ५१	५४७. १३२
४२३. ५०	५००. १३०	५४८. ६, ङ२
४२५. ङ१, १२८	५०२. १३०	५५०. ६
४२८. ५, ३४	५०३. ङ१, १३१	५५२. १३२
४२९. १०१	५०५. १०१, १३०	५५५. ङ२
४३३. ५	५०६. ६, १३१	५५६. ६
४३५. ५०	५०९. १३१	५५९. २२
४३८. १२७	५१०. ङ१	५६२. ७२, १३३
४३९. ३४, १२८	५११. ६, १०१	५६३. ६, ङ२
४४३. १२८	५१२. २२	५७०. ३, ७
४४८. १२८	५१५. १३१	५७२. १०१
४५०. १२७, १२८	५१८. ङ१	५७३. १३२
४५२. १२८	५२१. ६, ङ१	५७४. ६०
४५३. १२८	५२२. १३१	५७९. १३३
४५६. १२९	५२३. ङ२, १३१	५८४. ६, ङ२, १३३
४५८. ५	५२४. ६	II.
४६२. ३, ६	५२५. १२९	२. ङ६
४६३. ३	५२६. ५१, १३२	४. ६
४६६. ६०, ङ१	५२७. १०१, १३२, १३३	९. ङ५
४६८. ३, १२९	५२८. ६	२६. ७२
४६९. १२९	५२९. ५	३८. ङ, ३१
४७१. १२९	५३०. ६	४०. ७२
४७२. ७२	५३२. १०१	४३. ङ५, ९६
४७७. ङ१	५३३. ६	५२. ३१
४७९. १२९	५३५. १३१	५४. ३१
४८१. १२९	५३६. ३	५६. ३१
४८२. ११३, १२८	५३८. ५१, १३३	५७. ६२
४८५. १३०	५४०. ५१	६२. ३१

६५.	६२	२०१.	न	३३२.	२८, नन
६७.	३१	२०५.	३	३३७.	५३
७७.	५२	२१२.	१३६	३३६.	१०४
८०.	३	२१३.	३	३४१.	नन
८५.	६	२१५.	३१	३४२.	न
८६.	१०४	२१८.	६३	३४४.	१३६
८२.	३१	२२१.	न६	३४८.	५३
८६.	१३४	२२३.	३१	३४८.	६३
८८.	३१	२२६.	न६	३५०.	७३
१०२.	६२	२२६.	६३	३५३.	नन
११०.	५२	२३२.	न६	३५८.	७३
१११.	३	२३४.	६३	३६३.	७
११७.	१३५	२३६.	७४	३७३.	३२
११६.	५	२३८.	३	३७४.	३२
१२०.	६२	२४३.	न७	३७७.	५४
१२२.	६	२४६.	३२	३७८.	४
१२६.	७, न६	२४८.	६३	३८०.	नन
१२६.	३१	२५६.	६३	३८४.	१३६
१३१.	१३५	२६१.	३२	३८५.	न
१३८.	न६	२७१.	७३, न७	३८६.	३, ४
१४५.	६३	२७२.	१३६	३८७.	११३, ११८, १३५
१४६.	३१	२७४.	१३६	३८८.	६
१५१.	३१	२७६.	न७	३८४.	३२
१५३.	३	२८१.	न७	३८५.	न
१५३.	१३५	२८५.	५३, १०४	३८८.	३
१५५.	१०३	२८८.	न७	४०७.	६
१५६.	न	२८८.	६	४०८.	६
१६८.	१३६	३००.	१०४	४१५.	नन
१७२.	५२	३०४.	५३	४१७.	३२
१८१.	६	३०६.	३, १०४	४१८.	५
१८२.	न६	३१८.	६, न७	४२४.	१०४
१८३.	३१	३२५.	३	४३८.	११५
१८४.	१०३	३२६.	६, ७३, न७	४४७.	३२, १०५

८५०.	म	५८०.	३२	७०७.	१०, ११३
४५५.	१३४	५८५.	१३६	७१६.	५५
४५६.	६४	५८८.	६	७२२.	३२
४६६.	३२	५८९.	१०५	७२३.	६०
४७२.	३२	५९६.	म	७३०.	१०५
४८१.	६	६००.	१०४, १०५	७३६.	१०
४८२.	३	६०१.	६	७३६.	४
४८७.	३	६०२.	५४	७५०.	१३७
४८८.	३२	६०५.	म	७६३.	म, १०
५०१.	म	६०६.	म	७६७.	३३
५०२.	६४	६१७.	६०	७६८.	३३
५०४.	५३	६२२.	६०	७७३.	३३, ६०
५११.	१०५	६२४.	५४	७७४.	६१
५१२.	३२	६२५.	७३, ६०	७७६.	३, ६४
५१३.	म	६२८.	६४	७७६.	५५
५२१.	६४	६२९.	३	७८०.	३३
५२४.	६	६३०.	६०	७८३.	१०, ६१
५३७.	६, ६	६४५.	६०	७८४.	७३, १३५
५३६.	६	६४८.	६	७८१.	३४, ६१
५४१.	म	६५३.	३२	७८२.	६१
५४३.	६	६५६.	३२	७८६.	६५
५४७.	६, म	६६२.	६०, १०५	७८६.	१०६
५५४.	३२	६६५.	३	८००.	१०५
५५५.	६	६६६.	५४	८०१.	६
५६४.	१३७	६६६.	५५	८०२.	५५
५६६.	६	६७२.	५४	८०३.	३३
५६७.	४	६७६.	६	८०५.	१०, ६१, ६२, १०६
५६८.	म	६७८.	३२	८०६.	३
५६९.	म	६८३.	१३६	८१६.	३३
५७२.	३२	६८३.	७३	८२०.	३, ३३
५७३.	१३७	६८७.	३२	८२६.	६२
५७४.	३२	६८८.	१०, ३२, ६१	८३१.	३३
५७७.	३२	७०६.	७	८३३.	१०६

न३६.	१०६	६६२.	६. १०८, १३५	११०३.	१०
न३७.	६२	६६३.	१०८	११०८.	६
न४१.	११३	६६६.	१०	११०९.	३
न४२.	११८	६७०.	३	११११.	३
न४४.	३, १०, १०६	६७१.	६३	१११२.	६
न४६.	३३, १०७	६७४.	६५	११२२.	३
न५४.	१०	६७७.	३३	११२३.	३
न५७.	१०६, १३७	६८३.	११४	११२८.	६४
न६४.	१०७	६८४.	१३७	११३०.	६५
न७६.	१०७	६८७.	६५	११३१.	१६
न८२.	६	६८६.	६४	११३८.	३३
न८७.	६२	६८८.	१३७	११४४.	६५
न८३.	६२	१००३.	२६	११४७.	११४
न८४.	१०७	१००६.	६५	११४९.	६५
न८५.	७२	१०२६.	११३	११५०.	६४, १०६
न८८.	३३	१०३०.	३	११५४.	१३८
९०१.	६३	१०३८.	३४	११५८.	६
९११.	१०७	१०४७.	६	११६१.	१०
९१६.	६४, ६२	१०४८.	१३८	११६६.	१३८
९२१.	६३	१०४९.	१०८	११७१.	६५
९२८.	३	१०५६.	६४	११७४.	६५, १३८
९२९.	६४	१०६२.	१३८	११७७.	३
९३०.	३	१०६७.	१०	११७९.	११४
९३३.	१०८, १३७	१०७१.	३, ६४	११८४.	१०
९३४.	१३८	१०७३.	१०८	११८८.	१०६
९३५.	३, ३३	१०८०.	३	११८९.	६५
९३७.	३	१०८८.	३	११९२.	४
९३९.	३२	१०९६.	७२	११९६.	६५
९४२.	१०	१०९७.	७२, ११५, ११८	११९८.	६
९४८.	६३	१०९९.	१०	११९९.	११०
९५१.	१०७	११००.	६४, १०६	१२००.	१०
९५२.	१३७	११०१.	३३, ११४, ११८	१२०२.	६५, ६६
९५७.	६३	११०२.	६४	१२०६.	१०

१२०७.	१०६	१२१३.	१०	१२१६.	६५
१२०६.	१०, ६६, ११०	१२१७.	११०	१२२२.	१०
१२१०.	१०६	१२१८.	१०, ६६		

INDEX OF ĀS. PASSAGES OCCURRING IN SSL.

Ās.	Sūtra	Ās.	Sūtra	Ās.	Sūtra
५.	६१	२२.	७	३६.	१३४
६.	१३३	२५.	७	४०.	६१
८.	१३३	२६.	८३	४२.	२६, १३४
९.	१०२	२७.	१३४	४४.	७२
१०.	१३३	२८.	३, ८३	४५.	६१, ७२
१३.	८३	३१.	१३४	४६.	६१, १०२
१५.	१०२	३२.	१०२	४७.	१३४
१७.	८३	३३.	८३	४८.	१३४
१९.	७२	३४.	८३	५३.	५१
२१.	८३	३८.	१३४		

INDEX OF RV. PASSAGES OCCURRING IN SSL.

RV.	Sūtra	RV.	Sūtra	RV.	Sūtra
I. ६. १०.	३	३३. ७.	५	८६. ११.	६६
५५. ६.	३४	४०. ४.	७	८६. १२.	७
१३०. ६.	३	४१. ६.	७	X. २३. १.	२६
१३८. २.	३०	VIII. १. २०.	१२६	४४. ४.	२६
III. ८. ३.	७	२२. ५.	१०६	७६. १.	२६
४४. २.	२७	२४. १०.	५५	८७. १६.	३
IV. ४४. ५.	५२	२६. १७.	२८	८०. ३.	३
V. २०. ३.	६३	४१. ८.	७३	८४. ३.	२७
३६. ५.	३४	४५. ११.	८३	१०७. ७.	१०३
VI. ५७. २.	१२८	६२. ११.	८३	१५१. १.	१०३
VII. २१. ६.	५३	IX. ८३. ३.	२६	१७३. १.	७

INDEX OF PASSAGES OF OTHER WORKS OCCURRING IN SSL.

AB. Sūtra	VS. Sūtra	VS. Sūtra
AB. ३. ८. ३. १०३	VS. ६. २. १०२ १० २५, ८५	१६. २१. ८५